

Životni ciklus vodnjanske župe: krštenja, vjenčanja i smrti u 19. stoljeću

---

Lešić Pustijanac, Lea

Master's thesis / Diplomski rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:305079>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-02**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI

FILOZOFSKI FAKULTET

LEA LEŠIĆ PUSTIJANAC

ŽIVOTNI CIKLUS VODNJANSKE ŽUPE U 19. STOLJEĆU: KRŠTENJA,
VJENČANJA I SMRTI

Diplomski rad

Pula, 2016.

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI

FILOZOFSKI FAKULTET

LEA LEŠIĆ PUSTIJANAC

ŽIVOTNI CIKLUS VODNJANSKE ŽUPE U 19. STOLJEĆU: KRŠTENJA,
VJENČANJA I SMRTI

JMBAG: 0303022538, redovna studentica

Studijski smjer: Diplomski sveučilišni studij povijesti

Predmet: Radionica za ranonovovjekovnu povijest

Znanstveno područje: Humanističke znanosti

Znanstveno polje: Povijest

Znanstvena grana: Hrvatska i svjetska povijest ranog novog vijeka

Mentorice: dr. sc. Marija Mogorović Crljenko; dr. sc. Danijela Dobljanović

Pula, 2016.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Lea Lešić Pustijanac, kandidat za magistra povijesti ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student:

U Puli, -----

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, _____ dajem odobrenje Sveučilištu
Jurja Dobrile
u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom

_____

_____ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

_____

SADRŽAJ

UVOD	7
1. POVIJEST VODNJANA U 19. STOLJEĆU	8
2. STANOVNIŠTVO VODNJANA U 19. STOLJEĆU	9
3. OPĆENITO O MATIČNIM KNJIGAMA	10
4. ANALIZA MATIČNIH KNJIGA KRŠTENIH, VJENČANIH I UMRLIH U RAZDOBLJU OD 1816. DO 1860. GODINE.....	12
4.1. MATIČNA KNJIGA KRŠTENIH U RAZDOBLJU OD 1816. DO 1860. GODINE.....	12
4.2. KRŠTENJA I ZAČEĆA.....	14
4.3. BRAK U VODNJANU.....	18
4.4. MATIČNA KNJIGA VJENČANIH U RAZDOBLJU OD 1816. DO 1860. GODINE.	21
4.5. VJENČANJA.....	22
4.6. VARIJACIJE VJENČANJA PO MJESECIMA.....	25
4.7. MATIČNA KNJIGA UMRLIH U RAZDOBLJU OD 1816. DO 1860. GODINE..	27
4.8. BROJ UMRLIH	29
4.9. ODNOS KRŠTENJA, VJENČANJA I SMRTI U RAZDOBLJU OD 1816. DO 1860. GODINE	32
5. ANALIZA MATIČNE KNJIGE KRŠTENIH ŽUPE VODNJAN U RAZDOBLJU OD 1850. DO 1860. GODINE	35
5.1. KRŠTENJA I ZAČEĆA	35
5.2. SPOL	38
5.3. ZAKONITA I NEZAKONITA DJECA	39
5.4. BLIZANCI.....	41
5.5. MJESTO KRŠTENJA	42
5.6. IMENA I PREZIMENA DJECE.....	43

5.7. SVEĆENICI KRSTITELJI.....	49
5.8. BABICE.....	53
5.9. RODITELJI	54
5.10. KUMOVI.....	56
6. ANALIZA MATIČNE KNJIGE VJENČANIH ŽUPE VODNJAN U RAZDOBLJU OD 1850. DO 1860. GODINE	59
6.1. BRAKOVI.....	59
6.2. DOB MLADENACA.....	65
6.3. NADIMCI.....	69
7. ANALIZA MATIČNE KNJIGE UMRLIH ŽUPE VODNJAN U RAZDOBLJU OD 1850. DO 1860. GODINE	72
7.1. SMRT.....	72
7.2. SPOL	76
7.3. VRIJEME POKOPA	79
7.4. DOB UMRLIH	81
7.5. BOLESTI.....	84
7.5.1. KOLERA	93
7.5.2. <i>FEBBRE</i>	97
7.6. SMRT NESRETNIM SLUČAJEM I NASILNE SMRTI	98
ZAKLJUČAK.....	103
LITERATURA	105
SAŽETAK	109
SUMMARY	110

UVOD

Matične knjige su važni povijesni izvor za demografska istraživanja o rođenjima, vjenčanjima i smrtima na nekom području.

U ovom diplomskom radu obradit će se matične knjige krštenih, vjenčanih i umrlih¹ župe Vodnjan za razdoblje od 1816. do 1860. godine s posebnim naglaskom na desetljeće od 1850. do 1860. godine. Obrađene su sljedeće knjige: MKK 1815. - 1827., MKK 1827. - 1847., MKK 1847. - 1866., MKV 1815. - 1847., MKV 1848. - 1867., MKU 1815. - 1833., MKU 1834. - 1849., MKU 1850. - 1859. i MKU 1860. - 1893. One se danas čuvaju u Državnom arhivu u Pazinu.

Najprije će se izložiti kratki pregled povijesti Vodnjana te nešto o njegovom stanovništvu i demografskom razvoju, a potom će biti riječi o matičnim knjigama krštenih, vjenčanih i umrlih općenito. Središnji dio rada odnosi se na analizu izvora, odnosno matičnih knjiga gdje su obrađeni podaci o krštenima, vjenčanima i umrlima u župi Vodnjan u razdoblju od 1816. do 1860. godine. Vitalni podaci (rođenja, vjenčanja i smrti) za desetljeće od 1850. do 1860. bit će detaljnije analizirani: udio muške i ženske djece među krštenicima, začeca, blizanci, imena djece, zanimanja roditelja i kumova, imena i prezimena babica i svećenika koji su krstili djecu, učestalost vjenčanja po godinama i mjesecima, dob ulaska u brak i razlika u godinama između supružnika, učestalost smrtnih slučajeva po godinama i mjesecima, zatim uzroci smrti i dob umrlih te na kraju najčešće bolesti u tom razdoblju.

---

¹ Dalje u tekstu MKK, MKV i MKU.

1. POVIJEST VODNJANA U 19. STOLJEĆU

Vodnjan i Vodnjanština su u povijesnim zbivanjima slijedili sudbinu Istre, u prvom redu one mletačke.² Od 1331. godine do kraja postojanja Republike, Vodnjan je bio dio mletačke Istre. Uslijedila je kratkotrajna austrijska uprava (prva), potom francuska i opet austrijska (druga). Naime, godine 1813. došlo je do velikih bitaka između Francuske i Austrije. Austrijski je general Nugent tijekom proljeća napredovao prema Istri, no tek je u rujnu zauzeo dio teritorija. U ožujku 1814. godine Pariz je zauzela koalicijska vojska te je ubrzo potpisan mirovni sporazum u kojem su Austriji vraćena područja izgubljena 1805. i 1809. godine. U istarskim gradovima naređen je povratak stanja kakvo je bilo prije dolaska Francuza te vraćanje na funkcije svih živućih državnih službenika koji su vlast formirali za vrijeme prve austrijske uprave. Međutim, povratak stanja bio je samo djelomičan jer su određena francuska pravna rješenja prihvaćena, a došlo je također do uvođenja novih reformi. Nakon promišljanja o teritorijalnom uređenju odlučeno je da će se očuvati ilirske provincije te je po njihovom modelu 1816. godine osnovana Kraljevina Ilirija, podijeljena na dva namjesništva čija su središta bila u Ljubljani i Trstu. Istra je ostala podijeljena prema nekadašnjoj mletačko-austrijskoj granici, uz pojedine preinake, sve do 1825. godine kada je formirano Istarsko okružje sa sjedištem u Pazinu. Vodnjan je tada postao jedan od devetnaest kotara Istarskog okružja.³ U Istri je prvih nekoliko godina nakon obnove austrijske vlasti provođena osnovna organizacija pravosuđa, da bi 1. srpnja 1815. godine na snagu stupio opći austrijski građanski zakonik.⁴ Čitava organizacija vlasti provodila se strogo centralistički sve do 1848. godine kada dolazi do određenih reformi u upravi i sudstvu, te konačno 1860. godine kada je narodu dopušteno sudjelovanje u političkom životu. Godine 1861. formirana je Markgrofovija Istra koja se teritorijalno podudarala s ukinutim Istarskim okružjem, no regionalno središte premješteno je u Poreč, koji je postao sjedište Pokrajinskog sabora.⁵

Dolaskom Francuza u Istru 1805. godine kapucinski samostan u Vodnjanu pretvoren je u bolnicu. O toj bolnici nema mnogo podataka, ali se zna da se tamo liječila francuska vojska, a zacijelo su francuski vojni liječnici imali utjecaja i na

---

² *Vodnjanski statut - Statuto di Dignano 1492.*, priredili: N. Lonza i J. Jelinčić, Vodnjan: Grad Vodnjan i Državni arhiv u Pazinu 2010, 78.

³ *Istra kroz vrijeme: pregled povijesti Istre s osvrtom na grad Rijeku*, uredio Egidio Ivetić, Rovinj - Rovigno: Centar za povijesna istraživanja- Centro di ricerche storiche, 2009., 433.

⁴ Stulli, Bernard: *Istarsko okružje 1825-1860. Prvi dio*, Vjesnik HARiP, Posebna izdanja 8, Pazin-Rijeka 1964, 16.

⁵ *Istra kroz vrijeme*, 461.

zdravstvene prilike u gradu.⁶ Poznato je da je 1810. godine provedeno cijepljenje protiv velikih boginja u Istri, a to je mnogo značilo za čitavo njeno stanovništvo te za razvoj preventivne medicine u ovim krajevima. U Vodnjanu su 1812. godine cijepljene 163 osobe, a cijepljenje je izvršio liječnik Matteo Carbuccichio.⁷ Nakon pada Napoleona 1813. godine austrijska vlast preuzima bolnicu u Vodnjanu za potrebe svoje vojske. U Puli se 1861. godine gradi moderna Mornarička bolnica, a Vojna bolnica u Vodnjanu i dalje služi potrebama austrijske vojske, ali za izolaciju vojnih bolesnika koji su bolovali od zaraznih bolesti (osobito malarije). Godine 1901. austrijska je mornarica konačno predala cijeli kompleks te prve vodnjanske bolnice općini za civilne potrebe odnosno za smještaj dječjeg azila.⁸

2. STANOVNIŠTVO VODNJANA U 19. STOLJEĆU

U 19. stoljeću zabilježen je porast broja stanovnika Istre, kao i u drugim dijelovima Europe.⁹ U općini Vodnjan 1811. godine živjelo je 4.600 stanovnika od čega u samom Vodnjanu gotovo tri četvrtine (oko 73%, odnosno 3.389). U toj su općini bila samo dva sela s preko 100 stanovnika: Orbanići (180) i Filipana (146 stanovnika), a ostalo je stanovništvo živjelo u preostala 34 zaselka, primjerice u Butkovićima 65, Pinezićima 56, Cetinićima 55, Šarićima i Dokićima 32, Krvavićima 16, Bonašinima 7 itd.¹⁰ Posebno je teško bilo u drugom desetljeću 19. stoljeća (od 1811. do 1820. godine) u kojem su se nizale hladne zime (kraj „malog ledenog doba“ koje se osjećalo i u cijelom prethodnom stoljeću), nestašica hrane, glad i epidemije tifusa koje su usmratile na tisuće ljudi.¹¹ Vodnjanski kotar u vrijeme obnovljene austrijske vlasti površinom zauzima gotovo sedam kvadratnih milja, a po naseljenosti pripada najnaseljenijim gradovima u unutrašnjosti Istre.¹² Prema popisima, u Vodnjanu je 1830. godine bilo 3.876, 1840. godine 4.045, a 1853. godine 4.339 stanovnika.¹³ Popis proveden 1857. godine, nakon kojeg je određeno da se

---

⁶ Ivan Rudelić, *Povijest medicine u južnoj Istri: u okviru svjetskih zbivanja*, Pula: vlastiti nakladnik, 1997, 134.

⁷ Radossi, Giovanni, "Quindici lettere di P. Kandler a F. Bradamante di Parenzo (1843-1861)", *Atti, Centro di ricerche storiche - Rovigno*, vol. XXX, 259.

⁸ Ivan Rudelić, *Povijest medicine u južnoj Istri: u okviru svjetskih zbivanja*, 134.

⁹ *Istra kroz vrijeme*, 484.

¹⁰ Nevio Šetić, *Napoleon u Istri. Istra za francuske uprave 1805.-1813.*, Pula: Istarska književna kolonija Grozd, 1989, 71.

¹¹ *Istra kroz vrijeme*, 442.

¹² Bernard Strulli, *Istarsko okružje 1825-1860*, Prvi dio, *Vjesnik historijskih arhiva u Rijeci i Pazinu*, Posebna izdanja 8, Pazin-Rijeka, 1964, 18- 48.

¹³ B. Strulli, *Istarsko okružje 1825-1860*, 157.

popisivanje stanovništva vrši svakih šest godina, zabilježio je u Vodnjanu 4.517 stanovnika.¹⁴ Stanovništvo se nastavilo povećavati u sljedećim desetljećima, a 1880. godine grad je brojio oko pet tisuća stanovnika. Godine 1890. bilo ih je 5.269, da bi krajem stoljeća broj stanovnika porastao na pet i pol tisuća.¹⁵

3. OPĆENITO O MATIČNIM KNJIGAMA

Matične knjige su javne isprave kojima se pravovaljano dokazuje rođenje, vjenčanje i smrt.¹⁶ U prvom razdoblju matice su bile isključivo evidencije o pripadnicima određene vjerske zajednice, a kasnije postaju evidencije o svim pripadnicima državne zajednice.¹⁷

Odredba o vođenju matičnih knjiga krštenih i vjenčanih donesena je na 24. sjednici Tridentskog koncila koja je održana 11. studenog 1563. godine, a tek se Rimskim ritualom (*Rituale Romanum*) iz 1614. godine propisalo i vođenje matičnih knjiga umrlih.¹⁸ Matične su se knjige u mnogim župama diljem Europe počele voditi tijekom 14. stoljeća, a učvrstile su se u 15. i 16. stoljeću, dok su na području Hrvatske sačuvane od početka 16. stoljeća, iako su se one vodile i ranije.¹⁹ U nekim krajevima Europe matične knjige vodile su se i prije Tridentskoga koncila. Tako se u Francuskoj u župi Givry u prvoj polovici 14. st. vodila evidencija o pristojbama plaćenim prilikom sprovoda.²⁰

Najstarija sačuvana knjiga krštenih na području Istre je matična knjiga krštenih župe Umag iz 1483. godine sačuvana u prijepisu iz 17. stoljeća. Najstarija matična knjiga sačuvana u izvorniku jest ona krštenih Labina za razdoblje od 1536. do 1583. godine.²¹ Od matičnih knjiga krštenih prije Tridentinskog koncila u izvorniku su sačuvane i matične knjige krštenih Bala (1538. - 1573.), Buja (1539. - 1582.), Rovinja

---

¹⁴Isto, 52.

¹⁵Giovanni Radossi, "La toponomastica comparata di Dignano, Fasana, Gallesano, Valle e Sissano in Istria", *Atti del Centro di Ricerche Storiche -Rovigno*, XX., 1989-1990, 91.

¹⁶Dražen Vlahov, „Matične knjige u Povijesnom arhivu u Pazinu“, *Vjesnik istarskog arhiva*, God. 2-3 (1992-1993), sv. 2-3, 277.

¹⁷Na istome mjestu.

¹⁸Jakov Jelinčić, „Matične knjige s područja Pazinštine do 1945 (1949) godine“, *Vjesnik istarskog arhiva*, God. 2-3 (1992-1993), sv. 2-3, 254.

¹⁹Marija Mogorović Crljenko, *Druga strana braka – Nasilje i ilegitalnost u (izvan)bračnim vezama na području Porečke biskupije u prvoj polovici 17. stoljeća*, Zagreb: Srednja Europa, 2012, 60.

²⁰Ivo Ficović, „Zbirka matičnih knjiga Historijskog arhiva uDubrovniku“, *Arhivski vjesnik* 25 (1982), 11-15.

²¹Vladimir Stipetić i Nenad Vekarić, *Povijesna demografija Hrvatske*, Zagreb – Dubrovnik: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zavod za povijesne znanosti u Dubrovniku, 2004, 28.

(1560. - 1587.) i Vodnjana (1559. - 1641.). Sačuvane matice umrlih koje su se vodile prije Rimskog obrednika 1614. godine bile su matična knjiga umrlih Rovinja (1553. - 1602., 1602. - 1640.), Labina (1585. - 1616.) te Bala (1606. - 1735.).²²

Starije matične knjige vođene su narativno, dok su novije vođene po rubrikama te su bogatije podacima, preglednije i pristupačnije za znanstvena istraživanja.²³ Matične su knjige danas pohranjene u mnogobrojnim državnim i crkvenim arhivima.²⁴

U matičnim knjigama postojali su i propusti. Oni mogu biti slučajni, selektivni ili sistematski, a nastaju izostavljanjem nekih relevantnih podataka. Slučajni propusti nastaju uslijed neke okolnosti: na primjer bolesti župnika ili kad župnik ne upisuje podatke odmah, a onda ih zaboravi upisati. Selektivni propusti nastaju kad roditelji ne prijave dijete umrlo odmah pri porodu; takav podatak može nedostajati i u matici krštenih kao i u matici umrlih. Sistematski se propusti očituju u neupisivanju umrle djece, posebice u najranijoj dobi. Takvi su propusti česti u najstarijim matičnim knjigama.²⁵

---

²²D. Vlahov, „Matične knjige u Povijesnom arhivu u Pazinu“, 283.

²³Jakov Jelinčić, "Matične knjige Buzeta, važan izvor za proučavanje bužetske povijesti", *Buzetski zbornik* 9, 1985, 109.

²⁴V. Stpetić i N. Vekarić, *Povijesna demografija Hrvatske*, 28.

²⁵Stjepan Krivošić, „Izvori za historijsku demografiju: starije matične knjige,“ *Arhivski vjesnik*, Vol. No. 32, 1988, 17.

4. ANALIZA MATIČNIH KNJIGA KRŠTENIH, VJENČANIH I UMRLIH U RAZDOBLJU OD 1816. DO 1860. GODINE

U ovom su radu, kao što je i navedeno, obrađeni samo sumarni podaci o krštenima, vjenčanjima i smrtima u župi Vodnjan za razdoblje od 1816. do 1860. godine. U tom razdoblju u župi je bilo pet svećenika koji su se potpisivali u podnožju svake stranice matica: *Johannes Tromba* (od početka 1816. do rujna 1836. godine), *Thomas Belci* (od rujna 1836. do kraja rujna 1839.), *Paschalis Forlani* (od početka listopada 1839. do kraja 1848.), *Josephus Angelini* (od početka 1849. do kraja 1859.) i *Petrus Mitton* (1860. godine).

4.1. MATIČNA KNJIGA KRŠTENIH U RAZDOBLJU OD 1816. DO 1860. GODINE

Matične knjige krštenih govore o broju krštenika što uglavnom, uz vrlo male iznimke, ujedno predstavlja i broj rođenih u pojedinoj župi. Iz njih su vidljiva imena i prezimena, visina nataliteta na području pojedine župe, socijalni status roditelja i kumova krštenika te njihova zanimanja, župnici koji su djelovali u župi i njihovi pomoćnici. U 19. stoljeću počinju se gotovo redovito navoditi imena i prezimena babica, što je važno i za povijest medicine.²⁶

U ovom radu analizirani je broj krštenih po godinama u razdoblju od 1. 10. 1815. (datum s kojim započinje najstarija MKK koja se čuva u Državnom arhivu u Pazinu) do 1860. godine. Postoje i starije MKK župe Vodnjan (od 1559.), koje se čuvaju u Župnom uredu u Vodnjanu i koje nisu korištene za ovo istraživanje.

Tablica 1. Broj krštenih u župi Vodnjan u razdoblju od 1816. do 1860. godine.

GOD	S	V	O	T	S	L	S	K	R	L	S	P	UK
1816.	11	10	15	15	8	14	13	13	17	13	17	13	159
1817.	19	12	10	8	8	7	12	11	19	14	13	4	137
1818.	15	8	12	9	7	9	4	12	12	12	12	11	123
1819.	18	19	11	26	18	10	15	19	30	13	17	21	217
1820.	13	26	14	12	15	6	12	9	12	17	19	15	170
UK	76	75	62	70	56	46	56	64	90	69	78	64	806
1821.	26	27	3	10	18	7	10	6	11	8	20	17	163

²⁶J. Jelinčić, „Matične knjige s područja Pazinštine do 1945 (1949) godine“, 253.

1822.	18	15	28	15	14	20	8	13	24	18	21	18	212
1823.	11	19	9	9	8	5	8	11	14	10	21	9	134
1824.	15	20	34	17	16	14	7	18	14	14	21	24	214
1825.	13	16	16	14	13	4	6	8	17	21	20	13	161
UK	83	97	90	65	69	50	39	56	80	71	103	81	884
1826.	14	13	22	13	15	10	10	16	13	17	11	22	176
1827.	22	21	15	16	8	8	13	16	10	10	10	12	161
1828.	19	21	20	13	8	11	13	17	8	15	18	25	188
1829.	19	30	20	21	10	5	15	12	8	14	9	16	179
1830.	26	20	19	12	15	15	11	13	24	10	16	15	196
UK	100	105	96	75	56	49	62	74	63	66	64	90	900
1831.	18	16	19	13	10	13	7	10	17	18	14	14	169
1832.	16	19	14	19	9	4	14	10	10	19	17	22	173
1833.	21	15	25	12	7	11	8	10	13	16	13	20	171
1834.	23	23	12	23	16	21	19	12	15	28	17	27	236
1835.	16	22	16	16	8	8	10	15	21	13	18	14	177
UK	94	95	86	83	50	57	58	57	76	94	79	97	926
1836.	16	17	21	21	12	7	17	11	17	13	20	18	190
1837.	38	23	20	22	19	10	18	10	9	22	17	8	216
1838.	14	20	14	11	13	6	14	10	14	11	24	17	168
1839.	19	10	18	17	11	9	16	16	16	11	17	27	187
1840.	21	14	16	17	9	10	12	11	12	14	12	22	170
UK	108	84	89	88	64	42	77	58	68	71	90	92	931
1841.	20	16	17	19	13	5	10	17	14	20	18	17	186
1842.	25	21	13	17	15	13	7	18	20	17	18	16	200
1843.	16	11	18	19	14	16	15	12	15	13	13	20	182
1844.	21	17	28	17	16	11	9	14	18	15	21	18	205
1845.	26	13	31	10	19	8	15	14	14	18	15	11	194
UK	108	78	107	82	77	53	56	75	81	83	85	82	967
1846.	21	21	18	13	18	12	7	11	15	24	32	19	211
1847.	25	29	23	10	10	7	8	12	10	18	16	18	186
1848.	19	8	25	9	14	13	11	20	25	15	15	25	199
1849.	22	23	17	6	15	4	11	13	13	11	24	21	180

1850.	17	22	24	9	10	13	10	16	25	22	11	15	194
UK	104	103	107	47	67	49	47	72	88	90	98	98	970
1851.	22	21	31	17	10	10	19	14	14	16	17	18	209
1852.	20	17	16	22	18	13	16	13	14	15	21	19	204
1853.	24	22	29	13	13	15	12	14	16	11	17	19	205
1854.	26	25	11	15	8	7	5	12	7	13	10	10	149
1855.	15	17	13	14	15	12	13	18	18	10	13	12	170
UK	107	102	100	81	64	57	65	71	69	65	78	78	937
1856.	17	12	21	12	15	15	13	22	11	17	19	21	195
1857.	17	18	22	10	13	8	16	22	14	18	16	22	196
1858.	16	16	14	18	17	6	17	20	20	24	12	12	192
1859.	23	18	12	15	15	15	18	17	14	24	24	15	210
1860.	12	20	19	10	11	7	13	11	14	15	16	15	163
UK	85	84	88	65	71	51	77	92	73	98	87	85	956
UK	865	823	825	656	574	454	537	619	688	724	768	782	8.277

4.2. KRŠTENJA I ZAČEĆA

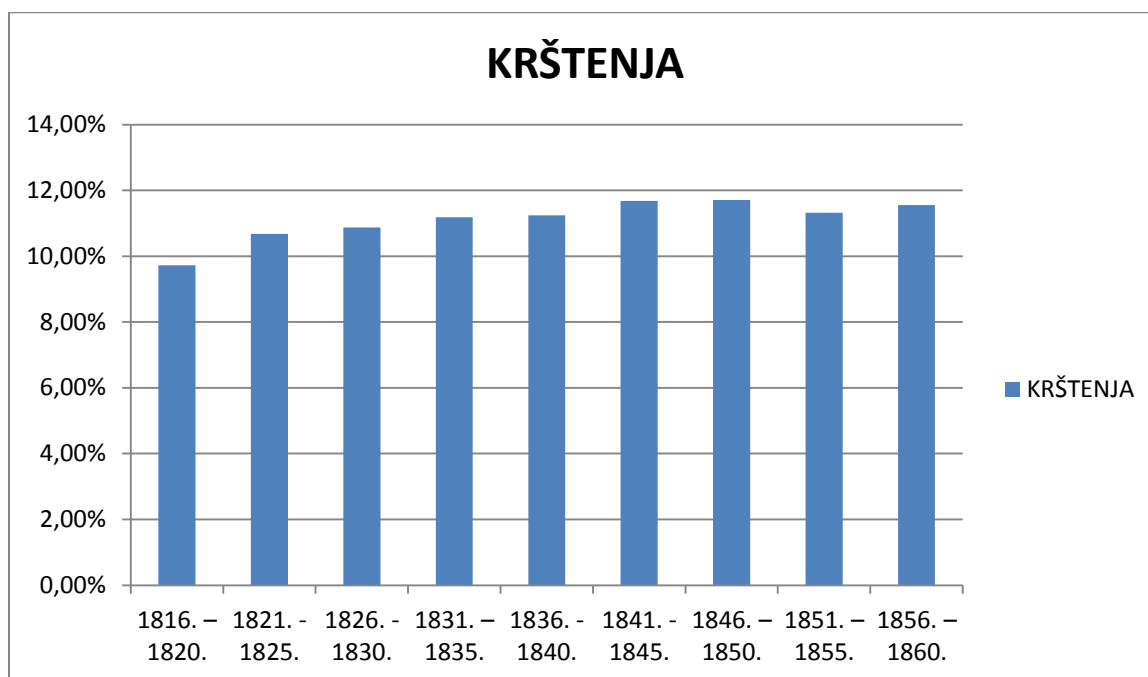
U razdoblju od početka 1816. godine do kraja 1860. godine u župi Vodnjan krstilo se 8.277 djece. Najviše djece rođeno je u razdoblju od 1846. do 1850. godine (970; 11,71%), a najmanje u razdoblju od 1816. do 1820. godine (806; 9,73%). Prosjek krštenja po godini u tom razdoblju bilo je 183.93.

Tablica 2. Broj i udio krštenja u razdoblju od 1816. do 1860. godine u župi Vodnjan.

Razdoblje	Broj krštenih	%
1816. – 1820.	806	9,73%
1821. - 1825.	884	10,68%
1826. - 1830.	900	10,87%
1831. – 1835.	926	11,18%
1836. - 1840.	931	11,24%
1841. -1845.	967	11,68%
1846. – 1850.	970	11,71%
1851. – 1855.	937	11,32%
1856. – 1860.	956	11,55%
Ukupno	8.277	100%

Grafikon 1. Udio krštenja u razdoblju od 1816. do 1860. godine u župi Vodnjan.

Prema podacima koje je analizirala Danijela Doblanović u razdoblju od 1816. do 1860. godine u župi Čepić kršteno je 905 djece.²⁷ Slaven Bertoša u svojoj je knjizi *Život i smrt u Puli* analizirao, između ostalog, i matične knjige krštenih u razdoblju od

²⁷Danijela Doblanović, „Povijesnodemografske crtice o stanovništvu župe Čepić (1782. – 1861.)“, *Tabula* 12, 2014, 95-96.

1613. do 1815. godine u Puli. U tom razdoblju kršteno je 5.910 djece te se u prosjeku godišnje krstilo 29.25 djece.²⁸ Na temelju matične knjige Novigrada, Marino Budicin zabilježio je da je u razdoblju od 1591. do 1800. godine bilo 3.560 krštenja.²⁹ Prema istraživanju autora u knjizi *Vrijeme ženidbe i ritam poroda* zabilježeno je da se na Lastovu u razdoblju od 1841. do 1860. godine rodilo 518 djece,³⁰ dok je u Vodnjanu u istom razdoblju kršteno 3.830 djece. U Liscu je u razdoblju od 1841. do 1870. godine rođeno 533 djece te u Dubrovniku u istom razdoblju 449 djece.³¹

U razdoblju od 1816. do 1860. godine u Vodnjanu je najviše djece kršteno tijekom zime, u razdoblju od prosinca do ožujka, njih 3.280 (39,62%), a nešto manje u ostalim mjesecima u godini. Najviše je obreda obavljeno tijekom siječnja, 865 (10,45%), a najmanje tijekom lipnja, 454 (5,48%).

Tablica 3. Broj i udio krštenja po mjesecima u razdoblju od 1816. do 1860. godine u župi Vodnjan.

MJESEC	KRŠTENJA	%	ZAČEĆA	%
SIJEČANJ	865	10,45%	707	8,54%
VELJAČA	823	9,94%	762	9,20%
OŽUJAK	825	9,96%	767	6,26%
TRAVANJ	656	7,92%	865	10,45%
SVIBANJ	574	6,93%	823	9,94%
LIPANJ	454	5,48%	825	9,96%
SRPANJ	537	6,48%	656	7,92%
KOLOVOZ	619	7,47%	574	6,93%
RUJAN	688	8,31%	454	5,48%
LISTOPAD	707	8,54%	537	6,48%
STUDENI	762	9,20%	619	7,47%
PROSINAC	767	9,26%	688	8,31%
UKUPNO	8.277	100%	8.277	100%

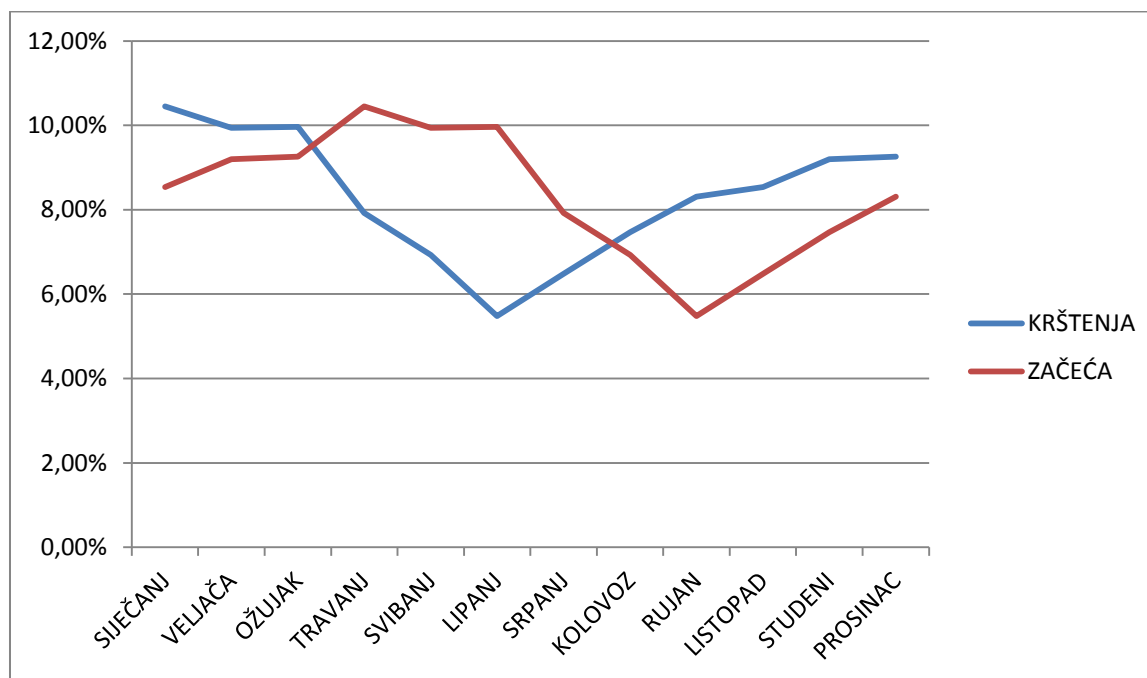
²⁸Slaven Bertoša, *Život i smrt u Puli: starosjeditelji i doseljenici od XVII do XIX stoljeća*, Pazin: Skupština Udruga Matice Hrvatske Istarske županije, 2002, 31.

²⁹Marino Budicin, "L'andamento della popolazione a Cittanova nei secoli XVI – XVIII", *Atti del Centro di ricerche storiche -Rovigno*, vol. XIX, 1988.-1989, 99.

³⁰Nenad Vekarić i dr., *Vrijeme ženidbe i ritam poroda. Dubrovnik i njegova okolica od 17. do 19. stoljeća*, Zagreb-Dubrovnik: Zavod za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku, 1999, 139.

³¹Na istome mjestu..

Grafikon 2. Udio krštenja po mjesecima u razdoblju od 1816. do 1860. godine u župi Vodnjan.

U Svetvinčentu je u 18. stoljeću, od ukupno rođene djece, trećina njih krštena u razdoblju od siječnja do ožujka.³²

Za razliku od krštenja najviše je začeca bilo u proljeće, u razdoblju od ožujka do lipnja, a najmanje u rujnu. Varijacije broja začeca po mjesecima ponajviše ovise o tri važna činitelja: o obujmu posla, o sezonskim varijacijama seksualnih poriva te o društvenim pravilima. Na sezonsko kretanje začeca djelovale su i crkvene zabrane: seksualni odnosi su bili zabranjeni za vrijeme Korizme i Adventa, iako se mnogi parovi toga nisu pridržavali,³³ kao što je i vidljivo i prema podacima istraživane matične knjige.

Marino Budicin analizirao je matične knjige krštenih župe Novigrad. Prema njegovom je istraživanju najmanje začeca u Novigradu bilo u rujnu i listopadu, a najviše u razdoblju od ožujka do lipnja. Egidio Ivetic u svojim istraživanjima za Poreč u razdoblju od 1711. do 1800. godine navodi da je najviše začeca bilo u travnju, a najmanje u rujnu i listopadu.³⁴ Matične knjige krštenih župe Svetvinčenat analizirala je Danijela Doblanić. U razdoblju od 1664. do 1799. godine u Svetvinčentu je

³²Danijela Doblanić, „Sezonska kretanja začeca/rođenja župe Svetvinčenat u 18. stoljeću“, *Povijesni prilozi* vol. 43/ br. 43, 2012, 220.

³³N.Vekarić i dr, *Vrijeme ženidbe i ritam poroda*, 84.

³⁴Marija Mogorović Crljenko, *Nepoznati svijet istarskih žena – Položaj i uloga žene u istarskim komunalnim društvima: primjer Novigrada u 15. i 16. stoljeću*, Zagreb: Srednja Europa, 2006, 61- 62.

najviše začeca bilo u razdoblju od travnja do lipnja, a najmanje u rujnu i listopadu.³⁵ Prema ovim istraživanjima može se zaključiti da je u navedenim župama Istre najviše začeca bilo u proljeće, a najmanje u razdoblju od rujna do listopada.

Slično pokazuju i analize napravljene za Lastovo u razdoblju od 1651. do 1918. godine: od studenog do travnja začeto je 4.821 djece, a od svibnja do listopada samo 3.439.³⁶ I u sjevernoj je Hrvatskoj također bila slična situacija, što pokazuju analize napravljene za Samobor za razdoblje od kraja 18. do sredine 19. stoljeća gdje je također više začeca bilo u proljeće, a manje u jesen, što se objašnjava sezonskim radovima.³⁷ Analiza pokazuje da se i Vodnjan glede razdoblja začeca uklapa u trendove susjednih mjesta i područja.

4.3. BRAK U VODNJANU

U Vodnjanu se brak sklapao na istarski način ili na način brata i sestre. U takvu se bračnu zajednicu unose nekretnine, primjerice kuća u kojoj će par živjeti, gospodarske zgrade i polja koja će koristiti i obrađivati i od toga uzdržavati obitelj. Nekretnine unesene u brak služile su zajednici pa ih zato ni jedan od supružnika nije smio jednostavno otuđiti, čak ni u slučaju da su izborno bile njegove, odnosno da ih je dobio od roditelja ili sl. Smrću jednog od supružnika bračna zajednica prestaje postojati, a živi supružnik preuzima polovicu uložениh nekretnina i stečene imovine. Druga polovica kao ostavina umrloga dalje se nasljeđuje na uobičajeni način. Tako je brak na istarski način pogodio spajanje supružnika podjednake ekonomske moći.³⁸ Glava XIV vodnjanskog statuta kaže: *Volemo che cadaun matrimonio fatto e che si farà da quì inanzi nel Castello di Dignano, overo nel suo distretto, cadaun d'essi iuguali esser debba a frà et suor, cioè communi in tutti gli loro beni immobili, tanto dotali quanto adventiti e per qualunque modo acquistati et che s'aquistarono, durante il matrimonio fra loro, salvo se il matrimonio fosse fatto sotto altri patti, over conditioni, over sotto altra usanza, la qual apparer debba per pubblico instrumento. Li quali patti all'ora stiano. Et che se alcuno, così huomo come la donna, d'essi iugali*

³⁵D. Doblanović, „Sezonska kretanja začeca/rođenja župe Svetvinčenat u 18. stoljeću“, 220.

³⁶N. Vekarić i dr, *Vrijeme ženidbe i ritam poroda*, 87.

³⁷Tihana Luetić, "Demografska analiza stanovništva grada Samobora od kraja 18. stoljeća do 1857. godine", *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU*, br. 21, 2003, 193-204, 213-215.

³⁸Nella Lonza, „Vodnjanski statut u pravnom krajobrazu istarskoga kasnog srednjovjekovlja“, u: *Vodnjanski statut – Statuto di Dignano*, priredili Nella Lonza i Jakov Jelinčić, Vodnjan: Grad Vodnjan-Dignano i Državni arhiv u Pazinu 2010, 110-114.

*haverà li suoi beni condizionadi non debbino esser à frà. De quelli veramente beni, li quali non sarano condizionati siano à frà e suor.*³⁹ (Želimo da kod svakog braka, zaključenog ili koji ubuduće bude zaključen u Vodnjanskom kaštelu, odnosno njegovom kotaru, supružnici budu kao brat i sestra, to jest u zajednici glede svih njihovih nekretnina, i miraznih i stečenih, koje su na bilo koji način pribavili i pribave za trajanje svojeg braka, osim ako brak bude zaključen pod drugim uglavcima odnosno uvjetima, odnosno po drugom običaju, što treba stajati u javnoj ispravi, u kojem neka se slučaju obdržavaju uglavci. Podvrgne li pak jedan od tih supružnika na svoja dobra uvjet, bilo muž, bilo žena, glede tih dobara pod uvjetom ne trebaju biti kao brat i sestra; međutim, glede onih dobara koja nisu pod uvjetom, neka budu kao brat i sestra.)⁴⁰

U braku na istarski način supružnici su u gospodarskom smislu bili gotovo ravnopravni partneri. U njemu je žena bila zaštićena jer je nakon suprugove smrti postajala vlasnicom polovice kuće i polovice svih dobara te joj je tako bila zajamčena (najnužnija) egzistencija.⁴¹ U glavi XV spomenutog statuta stoji: *Che alcuna division, overo assignation da qui inanti non debba, ne possi per modo alcuno esser fatta tra marito et moglie delli loro beni, salvo che per il divorzio della Chiesa et etiam s'accadesse, ch'alcuno d'essi iugali non potesse converssar insieme per qualche modo, questo fusse chiaro et manifesto al regimento di Dignano, all'ora esso regimento astringa il marito dar alla moglie, se per essa sarà fatta la lamentation avanti il regimento, per il viver e il vestir, quella quantità maggior et minor, come apparerà convegner al regimento, vista la qualità del negozio et la condition d'essi iugali. Rimanendo tutti li loro beni, à utilità propria del marito, fino che la moglie tornerà a casa con suo marito in concordia con essi.*⁴² (Odsada ubuduće ne smije se nikako niti se može između muža i žene provoditi ikakva dioba odnosno raspodjela njihove imovine, osim na temelju crkvene rastave i ako se dogodi da jedan od tih supružnika s drugime uopće ne može općiti, a to bude jasno i notorno vodnjanskoj upravi. Tada neka uprava prisili muža da ženi, ako je ona podnijela tužbu upravi, za uzdržavanje i odjeću daje toliko, odnosno više ili manje, koliko uprava bude smatrala primjerenim, razmotrivši okolnosti slučaja i prilike samih supružnika, s time što sva

---

³⁹Vodnjanski statut, 354.

⁴⁰Prijevod: Nella Lonza, *Vodnjanski statut*, 355.

⁴¹Marija Mogorović Crljenko, *Nepoznati svijet istarskih žena – Položaj i uloga žene u istarskim komunalnim društvima: primjer Novigrada u 15. i 16. stoljeću*, Zagreb: Srednja Europa, 2006, 15.

⁴²Vodnjanski statut, 354.

njihova imovina ostane na korištenje mužu dok se žena ne vrati stanovati s mužem, s njime u suglasju.⁴³⁾

Sklapajući brak supružnici postaju suvlasnici zajedničke imovine, ali i dugova.⁴⁴ Glava XVI vodnjanskog statuta govori o tome: *Volemo che la moglie sia obligata et tenuta alli debiti del marito, fatti nel tempo del matrimonio che sarano insieme, cioè per robbe, mercancie, over possession comprate, overo anemali, overo per li alimenti de figliuoli e della sua famiglia, fatti per ben et utilità della casa sua, over d'essi cavati, fuora li debiti, li quali havesse fatti per occasion di furto, robbaria over giuoco, alli quali in conto alcuno non sia obligata.*⁴⁵ (Želimo da žena bude obvezna i da odgovara za muževe dugove počinjene za vrijeme braka dok su zajedno živjeli, to jest za stvari, robu, kupljene posjede ili životinje, odnosno za uzdržavanje djece i njegove obitelji, učinjene za dobrobit i korist njegova odnosno njihova kućanstva, izuzevši dugove koje bi počinio krađom, pljačkom ili kockanjem, za koje ni u kojem slučaju neka ne bude obvezna.⁴⁶) U braku na istarski način vlasništvo nad imovinom koju su supružnici posjedovali prije braka i dalje je ostajalo odvojeno, no zajednica dobara stečena za vrijeme braka bila je pod zajedničkim upravljanjem. Prodaja dobara događala se samo uz suglasnost obaju supružnika, neovisno o tome je li se radilo o očevini muža, očevini žene ili o dobrima stečenim u braku.⁴⁷ O tome govori glava XVII: *Ordinemo che il marito et la moglie maritati non possono vender, alienar, over dar in pegno, niun suo ben immobile del matrimonio loro, senza mutuo consenso d'esso iugali e senza licenza et autorità del signor podestà di Dignano. Et se altrimenti sarà alienato, overo obligato tal alienation, overo obligation non vaglia, nè tenga, come se fatte non fossero, eccetto per testamento et disposition d'ultima volontà et anco dotation di proprii suoi figlioli, overo figliuole.*⁴⁸ (Određujemo da muž i žena u braku ne mogu prodati, otuđiti niti založiti nijednu svoju nekretninu iz braka bez suglasnosti drugog supružnika i bez dopuštenja i ovlasti vodnjanskoga gospodina načelnika. A bude li drugačije otuđeno odnosno opterećeno obvezom, to otuđenje odnosno obveza, neka ne vrijedi i ne

---

⁴³Prijevod: Nella Lonza, *Vodnjanski statut*, 355.

⁴⁴M. Mogorović Crljenko, *Nepoznati svijet istarskih žena*, 17.

⁴⁵*Vodnjanski statut*, 354-356.

⁴⁶Prijevod: Nella Lonza, *Vodnjanski statut*, 355-357.

⁴⁷M. Mogorović Crljenko, *Nepoznati svijet istarskih žena*, 20.

⁴⁸*Vodnjanski statut*, 356.

obvezuje, kao i da nije učinjeno, osim oporuke i raspoložbe posljednje volje, kao i darovanja vlastitim sinovima ili kćerima.⁴⁹⁾

Zahvaljujući ovim odredbama Vodnjanskog statuta saznajemo kako je brak na istarski način bio prisutan među vodnjanskim stanovništvom. U Vodnjanu su supružnici ravnomjerno upravljali imovinom, žena je odgovarala za muževe dugove stečene unutar braka, ali ne izvan njega, a o svim stečenim stvarima za vrijeme trajanja braka supružnici su se morali dogovarati.

4.4. MATIČNA KNJIGA VJENČANIH U RAZDOBLJU OD 1816. DO 1860. GODINE

Matične knjige vjenčanih govore o broju vjenčanja tijekom godine, o tome tko se vjenčao, koliko su mladenci bili stari i mnoge druge pojedinosti koje omogućuju stvaranje šire slike o stanju u župi i njezinim stanovnicima. Vjenčanja se, uglavnom, obavljaju u župi zaručnice. Mladoženja u pravilu dolazi u mjesto zaručnice prilikom samog čina vjenčanja ili se ranije u dotičnome mjestu nastanio i ondje upoznao djevojku. On često ostaje u tome mjestu te je onda važno je li župnik upisao odakle mladoženja dolazi.⁵⁰

Krvno srodstvo je bilo ženidbena zapreka u svim zakonodavstvima. Već je prema rimskom pravu srodstvo u izravnoj lozi bilo ženidbena zapreka *in infinitum*. Na IV. lateranskom saboru papa Inocent III. ograničio je ženidbenu zapreku na četvrto koljeno. Neoprostivom je zaprekom smatrano srodstvo u prvom koljenu (braća i sestre), dok za srodstvo 1. ili 2. stupnja po kanonskom (odnosno 3. stupnja po civilnom) računanju (ujak i nećakinja) zapreka nije bila apsolutna. Papa je mogao dati dozvolu za sklapanje braka do 2. stupnja srodstva (prvi rođaci), a biskup do uključivo 4. koljena (treći rođaci). Od 4. stupnja srodstvo se više nije smatralo bračnom zaprekom.⁵¹

---

⁴⁹ Prijevod: Nella Lonza, *Vodnjanski statut*, 357.

⁵⁰ Jakov Jelinčić, „Matične knjige s područja Pazinštine do 1945 (1949) godine“, 254.

⁵¹ N. Vekarić i B. Vranješ-Šoljan, „Početak demografske tranzicije u Hrvatskoj“, 55-56.

4.5. VJENČANJA

U ovom radu analizirani je broj vjenčanja po godinama u razdoblju od 2. 10. 1815. (datum s kojim započinje najstarija MKV koja se čuva u Državnom arhivu u Pazinu) do 1860. godine.

Tablica 4. Broj vjenčanja u župi Vodnjan u razdoblju od 1816. do 1860. godine.

GOD	S	V	O	T	S	L	S	K	R	L	S	P	UK
1816.	4	4	1	1	1	1	1	2	2	4	9	2	32
1817.	7	1	0	6	0	2	2	1	0	0	4	1	24
1818.	11	1	3	3	1	0	3	0	3	2	5	2	34
1819.	5	10	0	1	1	6	4	3	0	1	10	1	42
1820.	4	13	0	0	1	5	1	2	1	4	7	0	38
UK	31	29	4	11	4	14	11	8	6	11	35	6	170
1821.	2	3	0	0	0	1	2	3	2	4	9	1	27
1822.	3	8	0	0	2	2	2	0	2	1	3	0	23
1823.	4	11	0	5	0	2	4	0	2	0	15	0	43
1824.	0	7	2	5	1	4	2	3	0	2	7	0	33
1825.	4	7	0	2	1	1	3	3	2	1	11	1	36
UK	13	36	2	12	4	10	13	9	8	8	45	2	162
1826.	10	5	0	2	1	3	7	0	3	3	3	0	37
1827.	3	3	0	3	2	5	5	0	0	2	12	2	37
1828.	3	12	0	2	0	2	2	2	7	5	13	0	48
1829.	7	8	1	0	1	1	1	3	0	0	3	3	28
1830.	2	14	0	0	1	4	1	3	1	1	12	0	39
UK	25	42	1	7	5	15	16	8	11	11	43	5	189
1831.	0	8	0	0	0	6	2	1	1	1	8	1	28
1832.	4	16	4	1	1	2	1	1	0	1	7	3	41
1833.	8	16	0	2	1	6	2	2	3	3	16	0	59
1834.	2	16	1	4	2	1	2	1	1	1	6	0	37
1835.	0	11	2	1	0	2	1	6	2	0	11	0	36
UK	14	67	7	8	4	17	8	11	7	6	48	4	201
1836.	0	7	0	2	2	4	5	1	1	0	6	0	28
1837.	16	3	0	5	0	2	1	3	0	1	12	2	45

1838.	0	12	0	1	0	2	3	4	3	1	10	3	39
1839.	6	14	0	3	0	1	3	7	0	2	7	0	43
1840.	7	14	0	3	0	2	1	1	2	1	7	0	38
UK	29	50	0	14	2	11	13	16	6	5	42	5	193
1841.	3	17	0	0	1	1	5	4	5	0	7	0	43
1842.	7	4	0	5	1	0	0	1	3	2	9	0	32
1843.	5	13	0	1	2	4	1	0	0	2	11	0	39
1844.	1	17	0	8	1	4	0	3	3	2	13	0	52
1845.	8	3	0	2	0	1	3	1	3	2	11	1	35
UK	24	54	0	16	5	10	9	9	14	8	51	1	201
1846.	2	27	0	0	0	2	2	4	2	1	10	0	50
1847.	3	13	1	5	3	3	0	1	0	1	13	1	44
1848.	1	8	7	1	2	6	3	2	0	0	10	4	44
1849.	0	15	0	3	2	2	2	9	2	1	10	0	46
1850.	2	28	0	1	6	5	1	0	0	2	11	3	59
UK	8	91	8	10	13	18	8	16	4	5	54	8	243
1851.	4	13	2	1	4	7	2	4	1	3	7	0	48
1852.	5	18	0	3	6	4	1	3	0	1	8	0	49
1853.	7	10	0	4	1	5	2	0	0	1	9	0	39
1854.	1	7	0	4	1	5	1	1	2	2	15	4	43
1855.	1	10	0	2	2	4	4	0	4	4	25	3	59
UK	18	58	2	14	14	25	10	8	7	11	64	7	238
1856.	9	6	0	10	3	5	4	1	2	4	21	0	65
1857.	0	18	1	4	0	6	0	2	2	2	19	0	54
1858.	4	20	2	2	2	4	0	2	0	1	14	0	51
1859.	2	7	10	0	0	0	1	6	2	0	5	0	33
1860.	1	15	0	6	3	3	2	2	0	2	11	0	45
UK	16	66	13	22	8	18	7	13	6	9	70	0	248
UK	178	493	37	114	59	138	95	98	69	80	462	42	1.845

U matičnoj knjizi vjenčanih župe Vodnjan u razdoblju od 1816. do 1860. godine upisana su 1.845 vjenčanja. Najviše vjenčanja imamo u razdoblju od 1856. do 1860. godine (248, 13,44%), a najmanje u razdoblju od 1821. do 1825. godine (162,

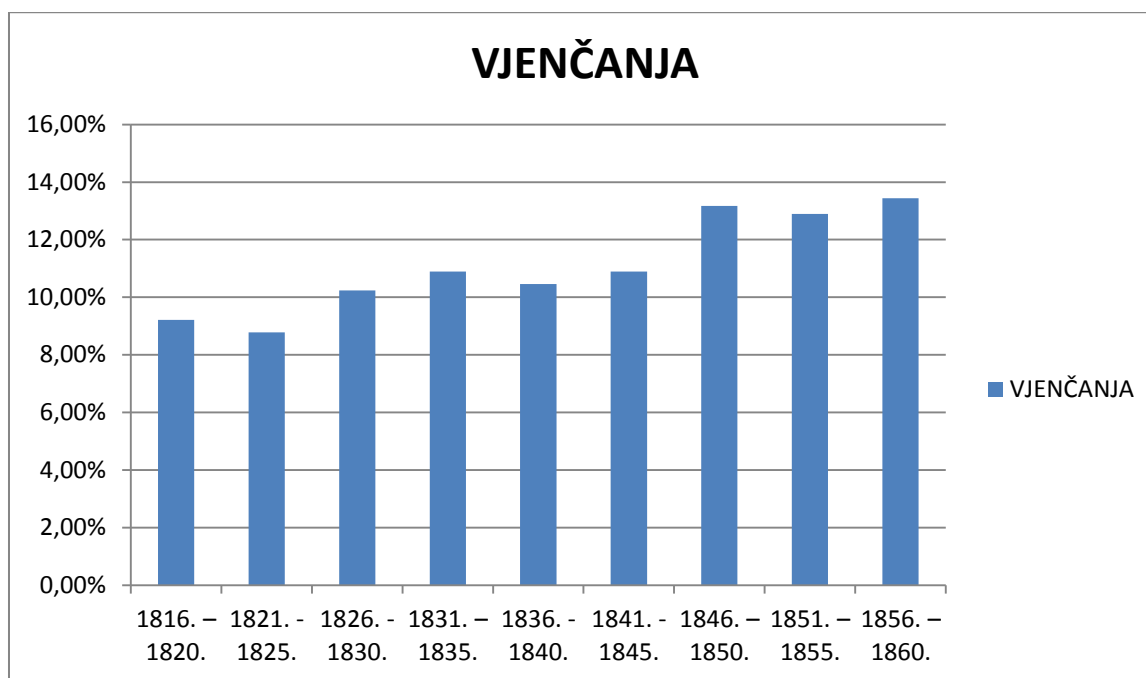
8,78%). U promatranom je razdoblju, zavisno od pojedinog petogodišta, prosječan broj vjenčanja varirao od 49,6 vjenčanja godišnje do 32,4 vjenčanja godišnje. Za usporedbu, u župi Čepić je u razdoblju od 1816. do 1860. godine bilo 223 vjenčanja,⁵² dok se u Puli u razdoblju od 1613. do 1815. godine prosječno vjenčalo 8,77 parova, a u Savičenti prosječno u razdoblju od 1875. do 1900. godine 27 parova. Te brojke svjedoče o većem broju stanovnika u Vodnjanu u odnosu na Čepić, Pulu ili Savičentu.

Tablica 5. Broj i udio vjenčanja u župi Vodnjan u razdoblju od 1816. do 1860. godine.

Razdoblje	Broj vjenčanja	%
1816. – 1820.	170	9,21%
1821. - 1825.	162	8,78%
1826. - 1830.	189	10,24%
1831. – 1835.	201	10,89%
1836. - 1840.	193	10,46%
1841. -1845.	201	10,89%
1846. – 1850.	243	13,17%
1851. – 1855.	238	12,89%
1856. – 1860.	248	13,44%
Ukupno	1.845	100%

⁵²D. Doblanović, „Povijesnodemografske crtice o stanovništvu župe Čepić (1782. – 1861.)“, 95-96.

Grafikon 3. Udio vjenčanja u župi Vodnjan u razdoblju od 1816. do 1860. godine.

4.6. VARIJACIJE VJENČANJA PO MJESECIMA

Sezonsko kretanje vjenčanja bilo je u tradicionalnim društvima uvjetovano crkvenim i običajnim normama. Prema katoličkom crkvenom pravu o sklapanju braka postojala su određena razdoblja kada je svečani blagoslov ženidbe bio zabranjen crkvenim odredbama. Zabrana je postojala u vremenu od prve nedjelje u Adventu do Božića te u vrijeme Korizme, od Pepelnice do Uskrsne nedjelje. Običaji i tradicija pratili su navedene odredbe te su zato ožujak i prosinac bili mjeseci s najmanjim brojem vjenčanja u godini. Brakovi su se najčešće sklapali nakon završetka poljskih radova, prije božićnih blagdana ili u razdoblju prije Korizme. Samo u posebnim slučajevima ordinariji su mogli dopustiti svečani blagoslov vjenčanja i za vrijeme njegove zabrane, no držeći se pritom liturgijskih propisa.⁵³

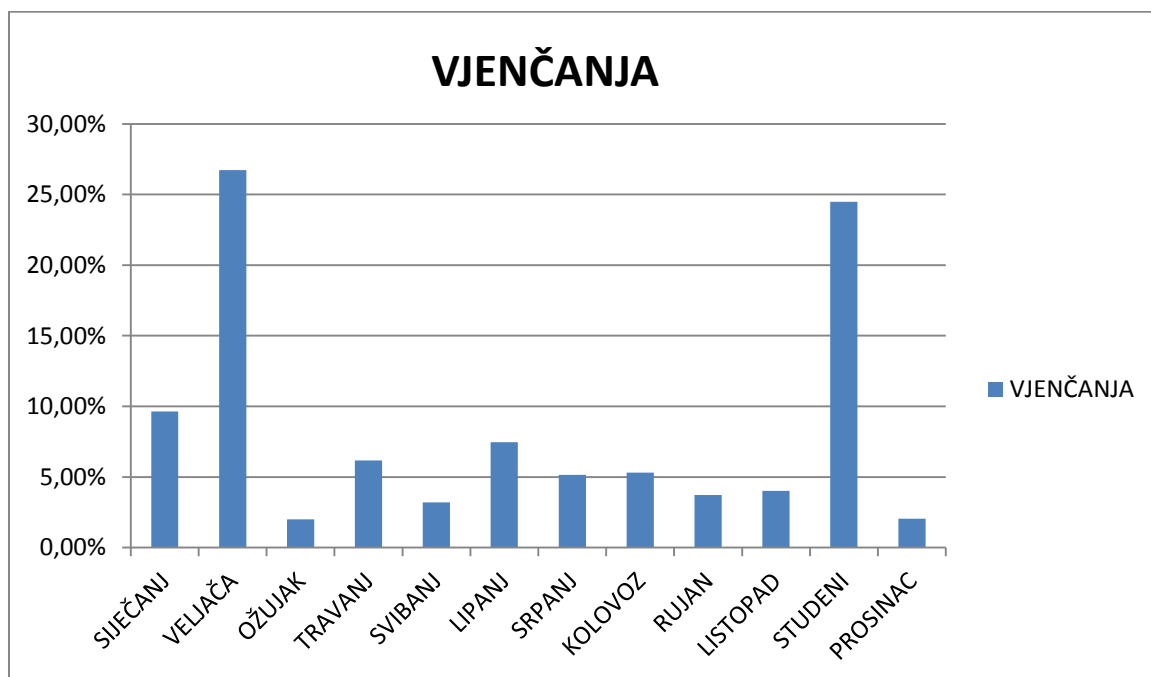
Prema matičnim knjigama vjenčanih župe Vodnjan u razdoblju od 1816. do 1860. godine najviše sklopljenih brakova bilo je u veljači (493; 26,72%) i studenom (445; 24,49%), a najmanje u ožujku (37; 2%) i prosincu (38; 2,05%). Iz tih podataka s može se iščitati da su se vodnjanski parovi držali crkvenih zabrana.

⁵³ N.Vekarić i dr, *Vrijeme ženidbe i ritam poroda*, 51.

Tablica 6. Broj i udio vjenčanja po mjesecima u župi Vodnjan u razdoblju od 1816. do 1860. godine.

MJESEC	VJENČANJA	%
SIJEČANJ	178	9,64%
VELJAČA	493	26,72%
OŽUJAK	37	2,00%
TRAVANJ	114	6,17%
SVIBANJ	59	3,19%
LIPANJ	138	7,47%
SRPANJ	95	5,14%
KOLOVOZ	98	5,31%
RUJAN	69	3,73%
LISTOPAD	74	4,01%
STUDENI	452	24,49%
PROSINAC	38	2,05%
UKUPNO	1.845	100%

Grafikon 4. Udio vjenčanja po mjesecima u župi Vodnjan u razdoblju od 1816. do 1860. godine.

U Puli je najviše vjenčanja bilo u lipnju i veljači a najmanje u prosincu i ožujku.⁵⁴ Takav raspored ukazuje na činjenicu da su vodnjanski parovi, kao i pulski, uglavnom poštivali zabrane u vrijeme Adventa i Korizme.

Dok je u Skandinaviji u 19. stoljeću prevladavao jesenski maksimum sklapanja braka, a u srednjoj i sjeverozapadnoj Europi proljetno-jesenski maksimum, na Europskom jugu i jugoistoku bilježi se jesensko-zimski maksimum. Primjerice Prusi su najčešće sklapali brak u jesen, u drugim njemačkim državama bila su zastupljena oba godišnja doba, dok je proljeće bilo dominantno u Sloveniji, Švicarskoj, Nizozemskoj i Belgiji. Jesen i zima bila su podjednako zastupljena razdoblja u Španjolskoj, Francuskoj i Austriji, ali je jesen bila izrazitije razdoblje u europskom dijelu Rusije i Rumunjskoj. U Engleskoj se pomak od jesenskog na proljetni i rano-ljetni maksimum dogodio krajem 17. stoljeća. U južnoj Hrvatskoj prednost se davala studenom, a sjeverni Hrvati radije su se vjenčavali poslije Božića.⁵⁵

4.7. MATIČNA KNJIGA UMRLIH U RAZDOBLJU OD 1816. DO 1860. GODINE

Pored imena i prezimena matične knjige umrlih otkrivaju i mnoge druge segmente života pripadnika određene župe. Osim zanimanja pokojnika, matične knjige su izvori iz kojih možemo otkriti koje su bolesti harale, koje su epidemije vladale u određenom razdoblju te koje su se nesreće događale, kao na primjer nesreće na moru, udari groma, padovi sa stabala i slično.⁵⁶

Čovjek je neizravno utjecao i na sezonski raspored umiranja, a to je bilo najizrazitije prilikom suzbijanja ljetnih sezonskih epidemija.⁵⁷ Vodnjan je, uvršten među kaštele „zdrava zraka“, uspio izbjeći mnoge valove kuge koji su harali istarskim područjem. Jedino su mjestimične malarične groznice mučile vodnjansko žiteljstvo povećavajući time smrtnost Vodnjanaca.⁵⁸

U ovom radu analizirani je broj umrlih po godinama u razdoblju od 4. 10. 1815. (datum s kojim započinje najstarija MKU koja se čuva u Državnom arhivu u Pazinu) do 1860. godine.

⁵⁴ S. Bertoša, *Život i smrt u Puli*, 66.

⁵⁵ N. Vekarić i B. Vranješ-Šoljan, „Početak demografske tranzicije u Hrvatskoj“, 37-38.

⁵⁶ Jakov Jelinčić, „Matične knjige s područja Pazinštine do 1945 (1949) godine“, 254.

⁵⁷ N. Vekarić i B. Vranješ-Šoljan, „Početak demografske tranzicije u Hrvatskoj“, 44.

⁵⁸ *Vodnjanski statut*, 60.

Tablica 7. Broj umrlih u župi Vodnjan u razdoblju od 1816. do 1860. godine.

GOD	S	V	O	T	S	L	S	K	R	L	S	P	UK
1816.	7	12	11	17	8	7	8	10	5	18	12	15	130
1817.	17	11	15	18	9	7	16	28	37	20	22	28	228
1818.	20	28	20	25	16	16	7	21	12	3	6	16	180
1819.	11	8	7	10	6	6	8	10	19	13	14	14	126
1820.	6	20	13	9	2	8	6	8	7	9	19	18	125
UK	61	79	66	79	41	44	45	77	80	63	73	91	799
1821.	18	19	11	15	13	11	10	12	10	9	13	6	147
1822.	17	13	11	8	10	9	13	19	15	13	12	15	155
1823.	5	8	8	9	10	3	10	8	14	11	18	11	115
1824.	8	9	11	10	9	2	6	15	14	23	14	10	131
1825.	7	8	16	14	9	5	10	12	19	9	11	11	131
UK	55	57	57	56	51	30	49	66	72	65	68	53	679
1826.	15	9	9	7	5	6	7	15	16	20	5	10	124
1827.	15	17	10	7	3	3	7	21	12	11	10	12	128
1828.	11	19	11	2	8	7	9	9	8	13	9	17	123
1829.	18	24	21	11	6	2	15	41	34	12	11	14	209
1830.	21	12	19	9	10	3	6	8	17	17	22	20	164
UK	80	81	70	36	32	21	44	94	87	73	57	73	748
1831.	19	20	20	14	18	12	7	13	12	14	8	10	167
1832.	26	18	8	9	9	4	10	10	19	17	11	16	157
1833.	28	21	14	12	4	13	9	12	19	15	14	12	173
1834.	15	22	8	15	11	7	8	21	11	23	11	17	169
1835.	13	18	14	11	6	6	5	8	13	15	24	17	150
UK	101	99	64	61	48	42	39	64	74	84	68	72	816
1836.	15	16	9	16	12	7	5	13	26	22	16	8	165
1837.	21	37	19	18	15	2	7	17	51	40	18	17	262
1838.	10	10	11	12	10	9	9	16	11	17	13	26	154
1839.	20	15	21	7	13	8	9	14	20	21	24	21	193
1840.	25	21	25	19	17	9	5	9	9	11	15	21	186
UK	91	99	85	72	67	35	35	69	117	111	86	93	960
1841.	12	7	13	15	7	9	11	3	9	19	12	13	130

1842.	21	13	10	9	6	11	6	13	13	15	7	19	143
1843.	17	11	11	13	11	6	19	16	22	19	26	21	192
1844.	20	17	18	9	15	9	14	10	16	9	11	14	162
1845.	11	14	11	13	8	7	12	8	8	13	8	10	123
UK	81	62	63	59	47	42	62	50	68	75	64	77	750
1846.	12	8	11	1	10	3	8	21	11	6	20	16	127
1847.	15	13	17	9	8	10	10	15	1	19	13	19	149
1848.	26	9	23	3	7	12	7	12	32	21	26	27	205
1849.	50	29	29	38	32	19	19	26	58	65	31	28	424
1850.	25	16	7	18	7	5	10	7	15	8	10	15	143
UK	128	75	87	69	64	49	54	81	117	119	100	105	1048
1851.	12	11	29	25	9	6	16	15	11	17	13	14	178
1852.	7	8	11	11	11	10	4	14	9	15	6	11	117
1853.	6	15	20	10	5	5	16	14	10	21	10	20	152
1854.	18	20	28	38	18	14	9	20	23	13	17	14	232
1855.	22	23	19	14	16	8	6	83	117	19	13	18	358
UK	65	77	107	98	59	43	51	146	170	85	59	77	1037
1856.	14	4	16	10	14	5	8	24	15	8	12	9	139
1857.	16	9	16	6	6	8	18	30	20	9	6	10	137
1858.	20	8	24	11	12	3	21	12	14	22	16	16	179
1859.	12	5	9	11	7	7	16	26	14	5	6	18	136
1860.	12	16	13	13	10	4	7	15	19	24	9	10	152
UK	74	42	78	51	49	27	70	107	82	68	49	63	760
UK	736	671	677	581	458	333	449	754	867	756	634	719	7.597

4.8. BROJ UMRLIH

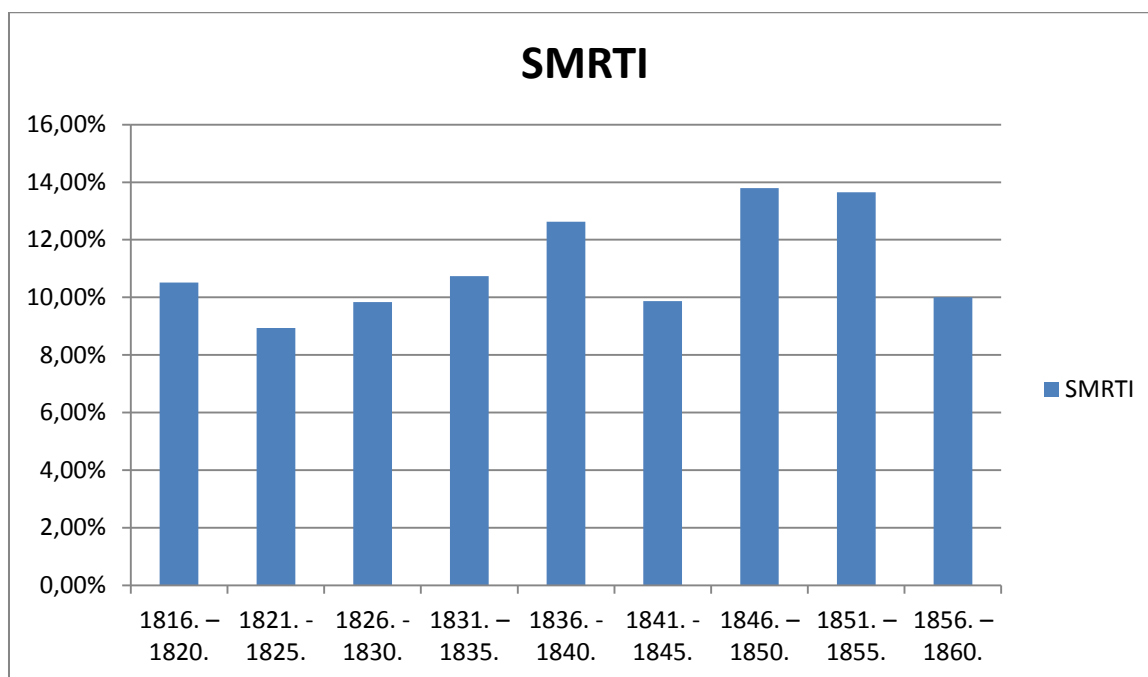
U razdoblju od 1816. do 1860. godine u matičnoj knjizi umrlih župe Vodnjan zabilježeno je 7.597 smrtnih slučajeva. Najviše umrlih bilo je u razdoblju od 1846. do 1850. godine (1.048, 13,79%), a najmanje u razdoblju od 1821. do 1825. godine (679, 8,93%). Prosjek umrlih po godini u tom razdoblju bio je 168.62. U župi Čepić je u istom razdoblju bilo 723 umrlih.⁵⁹

⁵⁹D. Doblanović, „Povijesnodemografske crtice o stanovništvu župe Čepić (1782. – 1861.)“, 95-96.

Tablica 8. Broj i udio umrlih u župi Vodnjan u razdoblju od 1816. do 1860. godine.

Razdoblje	Broj smrti	%
1816. – 1820.	799	10,51%
1821. - 1825.	679	8,93%
1826. - 1830.	748	9,84%
1831. – 1835.	816	10,74%
1836. - 1840.	960	12,63%
1841. -1845.	750	9,87%
1846. – 1850.	1.048	13,79%
1851. – 1855.	1.037	13,65%
1856. – 1860.	760	10,00%
Ukupno	7.597	100%

Grafikon 5. Udio umrlih u župi Vodnjan u razdoblju od 1816. do 1860. godine.

Prema istraženim podacima najviše umrlih bilo je u rujnu (867; 11,41%) , a najmanje u lipnju (333; 4,38%). U župi Čepić u razdoblju od 1782. do 1861. godine najviše je smrti bilo u zimskim te u kasnom ljetu.⁶⁰ sto kao i u Vodnjanu i u Puli je

⁶⁰ Isto, 92.

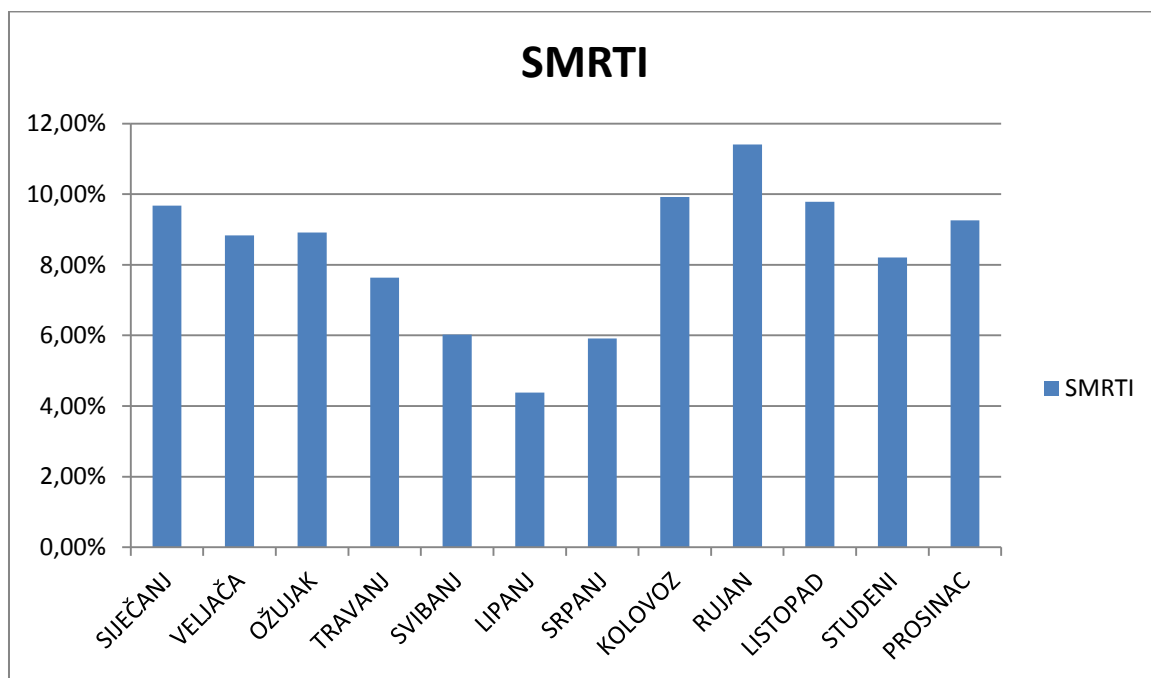
najmanje umrlih bilo u lipnju (364), a najviše u rujnu (954)⁶¹.

Tablica 9. Broj i udio umrlih po mjesecima u župi Vodnjan u razdoblju od 1815. do 1860. godine.

MJESEC	BROJ SMRTI	%
SIJEČANJ	736	9,68%
VELJAČA	671	8,83%
OŽUJAK	677	8,91%
TRAVANJ	581	7,64%
SVIBANJ	458	6,02%
LIPANJ	333	4,38%
SRPANJ	449	5,91%
KOLOVOZ	754	9,92%
RUJAN	867	11,41%
LISTOPAD	743	9,78%
STUDENI	624	8,21%
PROSINAC	704	9,26%
UKUPNO	7.597	100%

⁶¹S. Bertoša, *Život i smrt u Puli*, 66.

Grafikon 6. Udio umrlih po mjesecima u župi Vodnjan u razdoblju od 1816. do 1860. godine.

4.9. ODNOS KRŠTENJA, VJENČANJA I SMRTI U RAZDOBLJU OD 1816. DO 1860. GODINE

U razdoblju od 1816. do 1860. godine u župi Vodnjan ukupno je kršteno više djece nego što je ljudi umrlo. U razdoblju od 1816. do 1850. godine broj rođenih konstantno raste kao i broj umrlih dok u razdoblju od 1851. do 1860. godine taj broj pada. U istraženom razdoblju broj vjenčanja konstantano raste.

Tablica 10. Broj i postotak krštenja, vjenčanja i smrti po razdobljima između 1815. i 1860. godine u župi Vodnjan.

Razdoblje	Krštenja		Vjenčanja		Smrti	
1816. – 1820.	806	9,73%	170	9,21%	799	10,51%
1821. - 1825.	884	10,68%	162	8,78%	679	8,93%
1826. - 1830.	900	10,87%	189	10,24%	748	9,84%
1831. – 1835.	926	11,18%	201	10,89%	816	10,74%
1836. - 1840.	931	11,24%	193	10,46%	960	12,63%
1841. - 1845.	967	11,68%	201	10,89%	750	9,87%
1846. – 1850.	970	11,71%	243	13,17%	1.048	13,79%
1851. – 1855.	937	11,32%	238	12,89%	1.037	13,65%
1856. – 1860.	956	11,55%	248	13,44%	760	10,00%
Ukupno	8.277	100%	1.845	100%	7.597	100%

Od 1830. do 1857. godine broj stanovnika u Vodnjanu raste dok stopa nataliteta opada. Stopa mortaliteta je opadala zbog higijenskih i općenito boljih uvjeta života.

Tablica 11. Broj stanovništva, krštenja, vjenčanja i smrti, te stopa nataliteta i mortaliteta u župi Vodnjan u razdoblju od 1815. do 1860. godine.

	1830.	1840.	1853.	1857.
Broj stanovništva	3.876	4.045	4.339	4.517
Krštenja	196	170	205	196
Vjenčanja	39	38	39	54
Smrti	164	186	152	137
Stopa nataliteta ⁶²	46,69‰	44,99‰	43,09‰	42,50‰
Stopa mortaliteta ⁶³	42,31‰	39,80‰	47,70‰	41,84‰

U razdoblju od 1828. do 1832. godine kršteno je u prosjeku 181 dijete po godini, a umrle su 164 osobe. Stopa nataliteta u tom razdoblju bila je 46,69‰, a mortaliteta 42,31‰ U razdoblju od 1838. do 1842. godine kršteno je u prosjeku 182

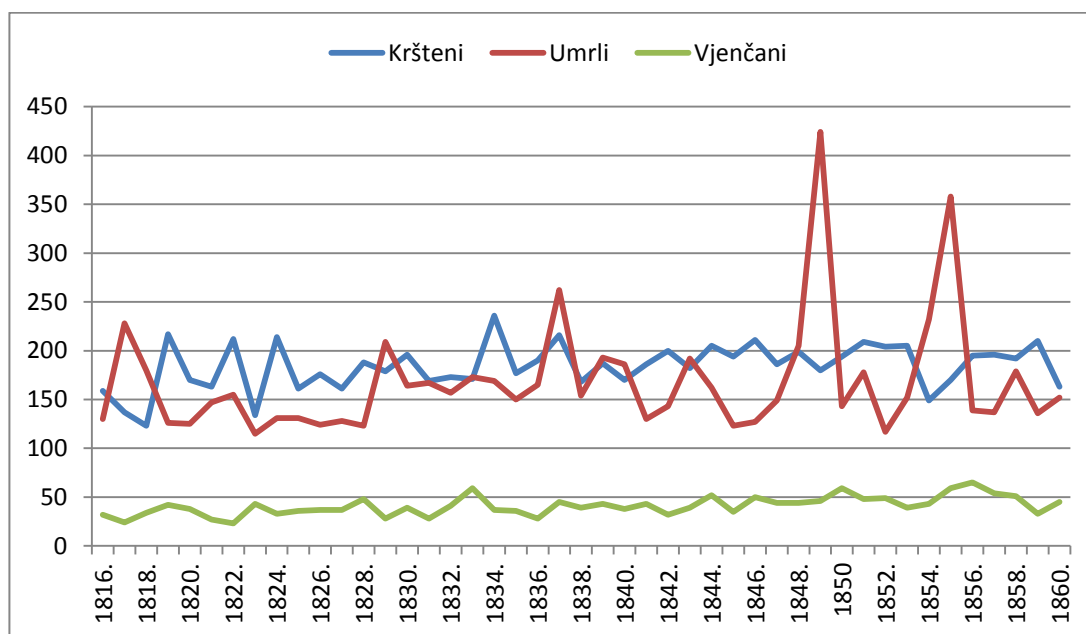
⁶²Izračunata prema prosjeku krštenih u pet godina: 1828-1832, 1838-1842, 1851-1855, 1855-1859.

⁶³Izračunata prema prosjeku umrlih u pet godina: 1828-1832, 1838-1842, 1851-1855, 1855-1859.

djece po godini, a umrlo je 161 osoba. Stopa nataliteta u tom razdoblju bila je 44,99‰, a mortaliteta 39,80‰. U razdoblju od 1851. do 1855. godine u prosjeku je kršteno 187 djece po godini, a umrlo je 207 osoba. Stopa nataliteta u tom razdoblju bila je 43,09‰, a mortaliteta 47,70‰. U razdoblju od 1855. do 1859. godine u prosjeku je kršteno 192 djece, a umrlo je 189 osoba. Stopa nataliteta u tom razdoblju bila je 42,50‰, a mortaliteta 41,84‰.

Nestašica hrane pogodila je vodnjansko stanovništvo 1817. i 1824. godine. Sveopća nestašica namirnica prouzročila je napuštanje domova u potrazi za hranom i kruhom.⁶⁴ Godine 1817. bilo je 137 krštenja, 24 vjenčanja i 228 smrti dok godinu dana kasnije upisano je više vjenčanja i manje smrti (180). Godine 1824. bilo je 214 krštenja, 33 vjenčanja i 131 smrti dok je godinu dana kasnije bilo 161 krštenja, 36 vjenčanja i 131 smrti. Za godinu 1817. imamo 5 slučajeva smrti od siromaštva (*miseria*) dok za 1824. nemamo nikakvih podataka za smrt od gladi. Zanimljivo je da iako je nestašica hrane broj krštenja u tom razdoblju raste a broj smrti pada.

Grafikon 7. Pregled krštenih, umrlih i vjenčanih u župi Vodnjan (1816. – 1860.)

⁶⁴Doblanović, Danijela, „Svetvinčenat kroz matične knjige umrlih“ u: Zbornik u čast Miroslava Bertoše, knjiga 2, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Državni arhiv u Pazinu, 2013, 547.

5. ANALIZA MATIČNE KNJIGE KRŠTENIH ŽUPE VODNJAN U RAZDOBLJU OD 1850. DO 1860. GODINE

U matičnoj knjizi krštenih župe Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine bilježili su se podaci o datumu krštenja i rođenja djeteta, ime i prezime djeteta, očevo ime, prezime i zanimanje, ime te djevojačko prezime majke, spol djeteta, ime, prezime i zanimanje kumova, te ime i prezime svećenika i babica. Uz ime i prezime djetetovih roditelja upisana su i imena njihovih očeva odnosno imena djetetovih djedova.

5.1. KRŠTENJA I ZAČEĆA

Polovicom 19. stoljeća crkva je preuzela najznačajniju ulogu u oblikovanju kulturnog identiteta na području Istre pa tako i u Vodnjanu. Poštivali su se crkveni blagdani i običaji, a molitva je bila neizostavan dio čovjekove svakodnevnice.⁶⁵

U župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine ukupno je kršteno 2.087 djece, u prosjeku 189,72 djeteta po godini. Najviše krštenih je bilo 1859. (210; 10,06%), a najmanje 1854. godine. (149; 7,13%)

---

⁶⁵ *Istra kroz vrijeme*, 429.

Tablica 12. Broj i postotak krštene djece u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

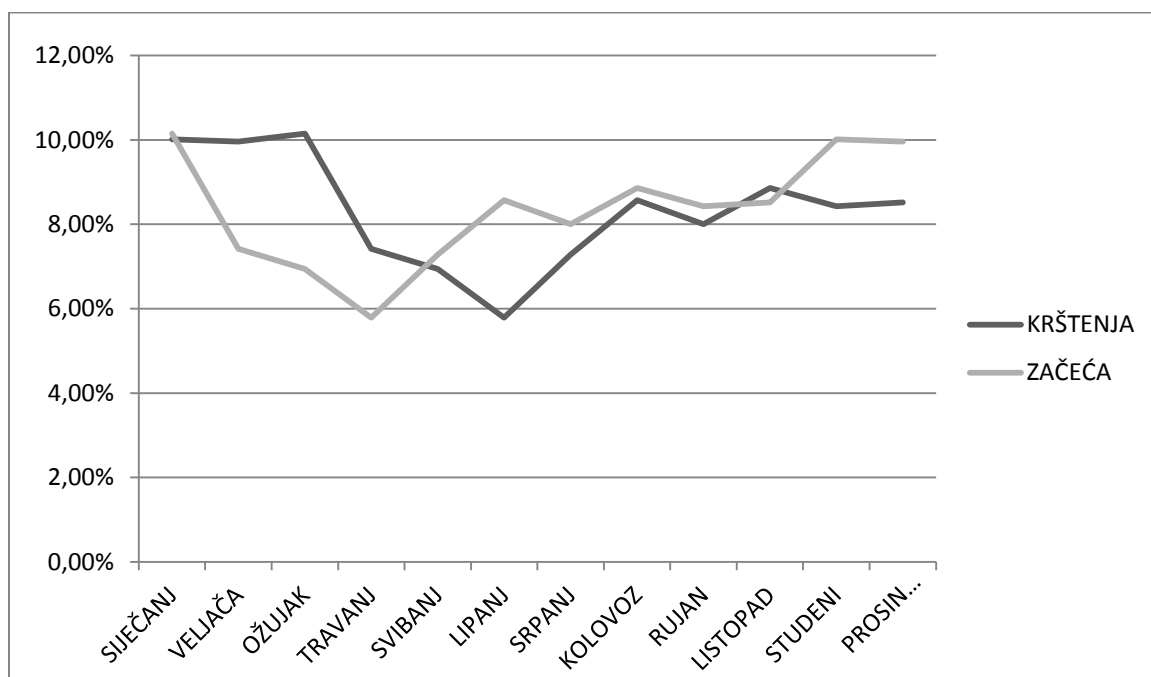
		%
1850.	194	9,29%
1851.	209	10,01%
1852.	204	9,77%
1853.	205	9,82%
1854.	149	7,13%
1855.	170	8,14%
1856.	195	9,34%
1857.	196	9,39%
1858.	192	9,19%
1859.	210	10,06%
1860.	163	7,81%
UKUPNO	2.087	100%

Najviše je djece kršteno tijekom zime, u razdoblju od prosinca do ožujka, njih 807 (38,66%), a nešto manje u ostalim mjesecima u godini. Najviše je obreda obavljeno tijekom ožujka, 212 (10,15%), a najmanje tijekom lipnja, 121 (5,79%). Za razliku od krštenja, najviše je začeca bilo u proljetnim mjesecima (travanj, lipanj i svibanj), a najmanje u rujnu zbog radova u poljoprivredi.

Tablica 13. Broj i udio krštene i začete djece po mjesecima u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

MJESEC	KRŠTENJA	%	ZAČEĆA	%
SIJEČANJ	209	10,01%	185	8,86%
VELJAČA	208	9,96%	176	8,43%
OŽUJAK	212	10,15%	178	8,52%
TRAVANJ	155	7,42%	209	10,01%
SVIBANJ	145	6,94%	208	9,96%
LIPANJ	121	5,79%	212	10,15%
SRPANJ	152	7,28%	155	7,42%
KOLOVOZ	179	8,57%	145	6,94%
RUJAN	167	8,00%	121	5,79%
LISTOPAD	185	8,86%	152	7,28%
STUDENI	176	8,43%	179	8,57%
PROSINAC	178	8,52%	167	8,00%
UKUPNO	1.087	100%	1.087	100%

Grafikon 8. Krštenja i začeca po mjesecima u župi Vodnjan razdoblju od 1850. do 1860. godine.

5.2. SPOL

U matičnim knjigama krštenih redovito se upisivao spol djeteta. To je važan podatak kako bi se mogao vidjeti odnos muške i ženske djece rođene u određenom razdoblju i mjestu.

U razdoblju od 1850. do 1860. godine u Vodnjanu je upisano 1.056 (50,59%) dječaka i 1.028 (49,25%) djevojčica. Godišnje se su više rađali dječaci osim u godinama 1850., 1853. i 1859. u kojima je rođeno više djevojčica te u godini 1855. u kojoj je rođen jednak broj dječaka i djevojčica. Broj rođene muške na 1000 ženske djece izražava se koeficijentom maskuliniteta, odnosno ženske djece na 1000 muške koeficijentom feminiteta.⁶⁶

Za usporedbu, i u Tinjanu je u razdoblju od 1847. do 1880. godine kršteno više muške nego ženske djece.⁶⁷

Tablica 14. Broj i udio krštene muške i ženske djece, te njihov ukupan zbroj u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

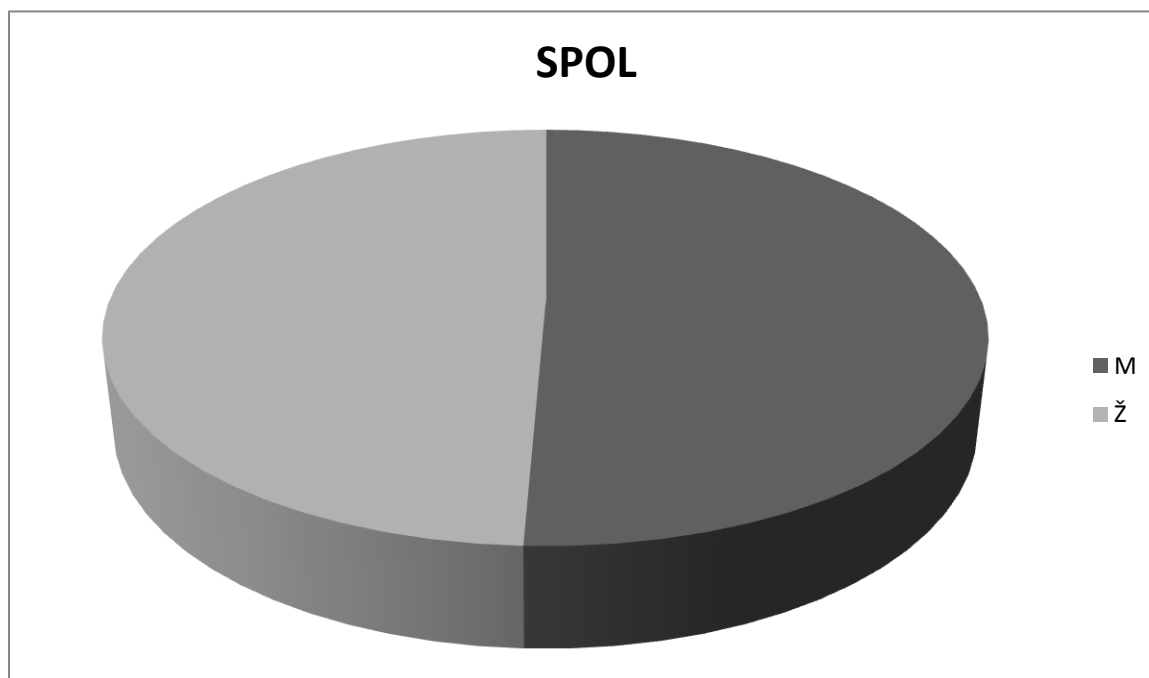
GODINA	M		Ž	
		%		%
1850.	87	4,16%	107	5,12%
1851.	112	5,36%	97	4,64%
1852.	103	4,93%	98	4,69%
1853.	91	4,36%	114	5,46%
1854.	87	4,16%	62	2,97%
1855.	85	4,07%	85	4,07%
1856.	99	4,74%	96	4,59%
1857.	108	5,17%	88	4,21%
1858.	99	4,74%	93	4,45%
1859.	98	4,69%	112	5,36%
1860.	87	4,16%	76	3,64%
UKUPNO	1.056	50,59%	1.028	49,25%

⁶⁶ Stjepan Krivošić, *Stanovništvo i demografske prilike u sjeverozapadnoj Hrvatskoj u XVIII. i prvoj polovini XIX. stoljeća*, Zavod za znanstveni rad HAZU Varaždin, Varaždin, 1991, 45.

⁶⁷ Lana Krvopić, „Matična knjiga krštenih župe Tinjan“, *Vjesnik Istarskog arhiva*, 20, 2013, 43.

Grafikon 9. Postotak muške i ženske krštene djece u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

5.3. ZAKONITA I NEZAKONITA DJECA

Nezakonita djeca bila su uglavnom plod izvanbračnih odnosa njihovih roditelja. Sudbina takve djece bila je različita, a velikim je djelom ovisila i o samoj vezi u kojoj su djeca začeta i okruženju u kojemu su živjeli roditelji. Ako se radilo o kratkotrajnim i slučajnim susretima, majke su se nerijetko nastojale riješiti djece. Kako su pobačaji tada bili opasni i za majku i za dijete, majke su znale ostavljati djecu pred crkvom ili na nekom mjestu koje im se činilo prikladnim, kako bi djeca bila pronađena i zbrinuta. Postoje i slučajevi kada su se žene i muškarci brinuli o svojoj nezakonitoj djeci.⁶⁸ Djeca su mogla biti ozakonjena vjenčanjem roditelja. Pri tome je bilo bitno da dijete nije plod preljubničke ili incestuozne veze.⁶⁹ Nezakoniti status djece najviše je pohađalo njih same, a potom i njihove majke. Takva su se djeca smatrala manje vrijednima te su cijeli život bila obilježena kao nezakonita.⁷⁰ Na broj izvanbračne djece utjecali su društveni, gospodarski i ostali činitelji, ali i sredina. Obzirom da su

⁶⁸M. Mogorović Crljenko, *Druga strana braka*, 272-273, 277.

⁶⁹Marija Mogorović Crljenko, „Odnos prema nezakonitoj djeci u istarskim komunalnim društvima od kraja 15. do sredine 17. stoljeća. *Filii, filiae...: položaj i uloga djece na jadranskom prostoru. Zbornik IV. istarskog povijesnog biennala*, ur. M. Mogorović Crljenko, Poreč: Državni arhiv u Pazinu, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Zavičajni muzej Poreštine, 154.

⁷⁰Isto, 160.

ruralne sredine bile zatvorene i konzervativne te broj stanovnika manji, bilo je teže prikriti bilo koju vrstu intime pa je i sam župnik mogao upisati u matičnu knjigu ime oca izvanbračnog djeteta.⁷¹

U Vodnjanu je u promatranom razdoblju zabilježeno vrlo malo nezakonite djece, samo 43, što čini 2,06% ukupno krštenih. Najviše nezakonite djece rodilo se 1855. godine, čak njih 7. Nezakonite je djece u razdoblju od 1850. do 1860. godine bilo u prosjeku 3,9 po godini, što je prilično malo.

Prema istraživanju S. Bertoše u Puli je u razdoblju od 1613. do 1815. godine rođeno 221 nezakonito dijete, odnosno 4,35% od ukupnog broja krštenih.⁷² U Novigradu je u razdoblju od 1591. do 1800. godine navedeno 2,2% nezakonite djece, dok ih je u Vrsaru u razdoblju od 1681. do 1780. godine bilo 1,3%.⁷³

---

⁷¹Monika Zuprić, „Kćer i sinovi Tara, Vabriga i Frate. Analiza matičnih knjiga krštenih župe Tar 1850-1880.“ Vjesnik Istarskog arhiva, 20, 2013, 69.

⁷²S. Bertoša, *Život i smrt u Puli*, 14.

⁷³Marija Mogorović Crljenko, "Odnos prema nezakonitoj djeci u istarskim komunalnim društvima od kraja 15. do sredine 17. stoljeća", u: *Filii, filiae...: položaj i uloga djece na jadranskom prostoru. Zbornik IV. istarskog povijesnog biennala*, ur. M. Mogorović Crljenko, Poreč: Državni arhiv u Pazinu, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Zavičajni muzej Poreštine, 2011, 150.; Marino Budicin, „Alcune linee e fattori di sviluppo demografico di Orsera nei secoli XVI-XVIII“, *Atti del Centro di Ricerche Storiche - Rovigno*, 18, 1987-1988, 166.; Isti, „L' andamento della popolazione a Cittanuova nei secoli XVI-XVIII“, *Atti del Centro di Ricerche Storiche - Rovigno*, 19, 1988-1989, 94.

Tablica 15. Broj i postotak zakonite i nezakonite djece u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

GODINA	ZAKONITA		NEZAKONITA	
1850.	190	9,10%	4	0,19%
1851.	206	9,87%	3	0,14%
1852.	201	9,63%	3	0,14%
1853.	204	9,77%	1	0,04%
1854.	146	6,99%	3	0,14%
1855.	163	7,81%	7	0,33%
1856.	191	9,15%	4	0,19%
1857.	191	9,15%	5	0,23%
1858.	186	8,91%	6	0,28%
1859.	204	9,77%	6	0,28%
1860.	162	7,76%	1	0,04%
UKUPNO	2.044	97,93%	43	2,06%

5.4. BLIZANCI

Slučajevi rođenja blizanaca redovito su upisivani u matične knjige.

U obrađenoj knjizi krštenih župe Vodnjan zapisano je 19 parova blizanaca, u prosjeku 1,72 blizanca na godinu te 0,91% od ukupno krštene djece u tom razdoblju. Najviše blizanaca rodilo se 1857., njih pet. U istraživanom razdoblju upisane su i trojke rođene 13. lipnja 1852. godine. U retku u kojem su djeca upisana nema imena svećenika pa se tako može pretpostaviti da ih je babica *Catharina Bachin* krstila odmah nakon poroda ta da su nakon toga i umrli.

Prema istraživanju profesora Slavena Bertoše u Puli se u razdoblju od 1613. do 1817. godine rodilo 238 blizanaca, odnosno 1,25% od ukupnog broja upisane djece. Najviše je bilo muško-muških blizanaca (49, odnosno 40,16%), slijede muško-ženski (39, odnosno 31,97%) te naposljetku žensko-ženski (29, odnosno 22,95%) blizanci.⁷⁴

⁷⁴Slaven Bertoša, "Nati nel medesimo parto: Slučajevi rođenja blizanaca u Puli – prema podacima iz novovjekovnih matičnih knjiga", u: *Filii, filiae...: položaj i uloga djece na jadranskom prostoru. Zbornik*

Promatrajući tempo rađanja na dubrovačkom prostoru, Vekarić i drugi, uočili su da je u Liscu od 100 parova čak deset njih jednom ili više puta dobilo blizance, na Lastovu u 19. stoljeću 5 od 128 parova, na Lastovu između 17. i 18. stoljeća 3 od 115, u Dubrovniku (vlastela) 1 od 62, u Dubrovniku (puk) u 18. stoljeću 1 od 50, te u Dubrovniku u 19. stoljeću 1 od 140.⁷⁵

Tablica 16. Broj i postotak blizanaca po godinama u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine

GODINA		BLIZANCI		GODINA		BLIZANCI	
		%			%		
1850.	4	0,19%	1856.	3	0,14%		
1851.	0	0%	1857.	5	0,23%		
1852.	1	0,04%	1858.	1	0,04%		
1853.	1	0,04%	1859.	0	0%		
1854.	2	0,09%	1860.	0	0%		
1855.	2	0,09%	UKUPNO	19	0,91%		

5.5. MJESTO KRŠTENJA

U matične knjige krštenih Vodnjana upisana su i djeca koja su živjela u okolnim selima koja su pripadala župi kao što je područje oko sela Juršići odnosno Roverija. Riječ je o kraju između Vodnjana, Barbana i Svetvinčenta, odnosno o više razbacanih sela i zaselaka.⁷⁶ To područje je oduvijek bilo u sastavu vodnjanske župe.⁷⁷

U razdoblju od 1850. do 1860. godine u matičnu je knjigu krštenih župe Vodnjan upisano 217 djece koja su živjela na području sela Juršići, u prosjeku 19.72 upisa na godinu. Najviše upisanih iz Roverije bilo je 1859. godine, 29 djece, a najmanje 1854. i 1855. kada je u svakoj godini upisano po 12 djece s područja sela Juršići, odnosno s Roverije.

IV. *istarskog povijesnog biennala*, ur. M. Mogorović Crljenko, Poreč: Državni arhiv u Pazinu, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Zavičajni muzej Poreštine, 164.

⁷⁵N.Vekarić i dr, *Vrijeme ženidbe i ritam poroda*, 71.

⁷⁶Mihovil Dabo, "Stvarni problemi i popularna predodžba: postavljanje Josipa Velikanje za kapelana u Juršićima", *HISTRIA*, Vol. 1, No. 1, 2011, 66.

⁷⁷ Crkva u Istri : osobe, mjesta i drugi podaci Porečke i Pulske biskupije : (stanje 1. siječnja 1987.) ,ur: Marijan Bartolić, Ivan Grah, Poreč ; Pazin : Biskupski ordinarijat Poreč : IKD "Juraj Dobrila", 1987, 80.

Tablica 17. Broj i udio krštenih u Vodnjanu i Roveriji u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

GODINA	VODNJAN		ROVERIJA	
1850.	154	7,37%	17	0,81%
1851.	164	7,85%	24	1,14%
1852.	164	7,85%	22	1,05%
1853.	158	7,57%	26	1,24%
1854.	133	6,37%	12	0,57%
1855.	146	6,99%	12	0,57%
1856.	155	7,42%	25	1,19%
1857.	156	7,47%	28	1,34%
1858.	165	7,90%	17	0,81%
1859.	163	7,81%	29	1,38%
1860.	146	6,99%	15	0,71%
UKUPNO	1.704	81,64%	217	10,39%

5.6. IMENA I PREZIMENA DJECE

Osobna imena u matičnoj knjizi krštenih župe Vodnjan u obrađenom razdoblju pisana su isključivo latinskim jezikom. Osim imena i prezimena roditelja u matičnoj knjizi krštenih župe Vodnjan upisivala su se i imena njihovih očeva, odnosno imena djetetovih djedova te imena majki i njihovo djevojačko prezime. Ponekad ime djeteta nije upisano u matičnu knjigu krštenih. Primjerice 1852. godine za trojke rođene 16. lipnja nije upisano ime kao ni za djevojčicu rođenu 12. srpnja (oznaka *nata morta*). Ova su djeca umrla odmah pri porodu te im roditelji nisu stigli dodijeliti ime.

Roditelji su najčešće djetetu davali samo jedno ime (jednočlana imena), a rijetko višočlana imena (Tablica 18).

Tablica 18. Imena vodnjanske djece krštene u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

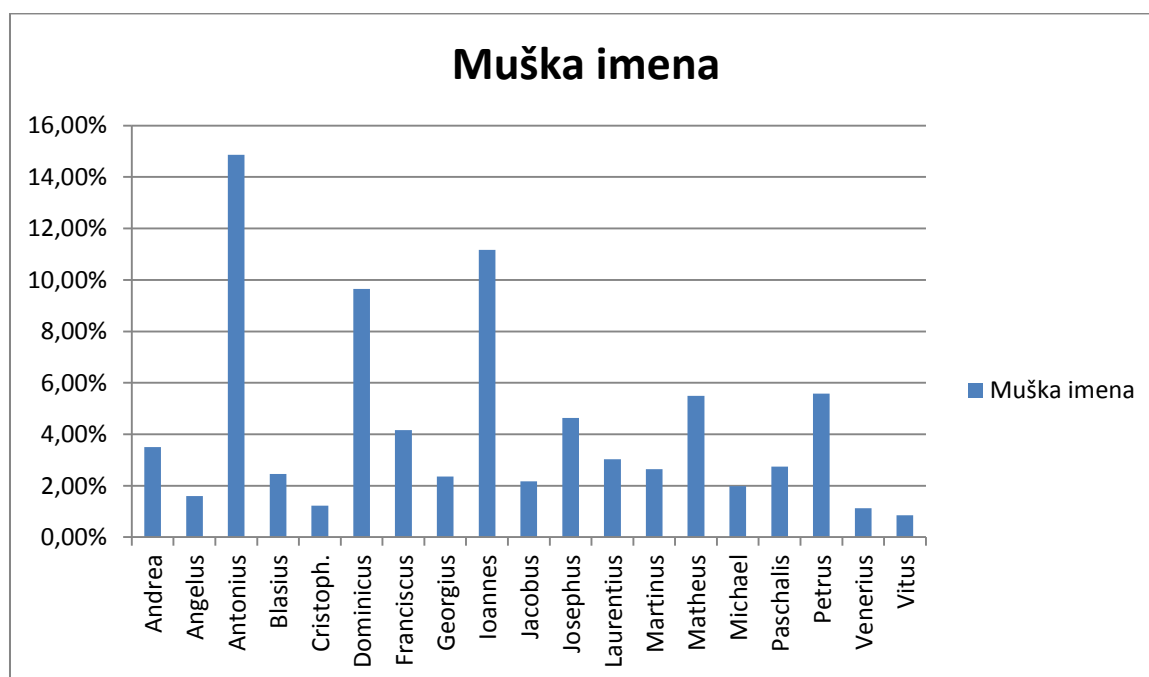
GODINA	JEDNOČLANO		DVOČLANO		TROČLANO		ČETVEROČLANO	
	IME		IME		IME		IME	
1850.	182	8,72%	11	0,52%	1	0,04%	0	0%
1851.	189	9,05%	19	0,91%	1	0,04%	0	0%
1852.	186	8,91%	14	0,67%	0	0%	0	0%
1853.	189	9,05%	14	0,67%	2	0,09%	0	0%
1854.	138	6,61%	11	0,52%	0	0%	0	0%
1855.	150	7,18%	18	0,86%	2	0,09%	0	0%
1856.	173	8,28%	21	1%	0	0%	1	0,04%
1857.	176	8,43%	16	0,76%	3	0,14%	1	0,04%
1858.	171	8,19%	19	0,91%	2	0,09%	0	0%
1859	186	8,91%	22	1,05%	1	0,04%	1	0,04%
1860	137	6,56%	23	1,10%	3	0,14%	0	0%
UKUPNO	1.877	89,93%	188	9%	15	0,71%	3	0,14%

Najčešća muška imena bila su: *Antonius, Ioannes (Joannes, Johannes), Dominicus, Petrus, Matheus, Josephus, Franciscus, Andrea, Angelus, Blasius, Cristophorus, Georgius, Jacobus, Laurentius, Martinus, Michael, Paschalis, Venerius* i *Vitus*.

Tablica 19. Muška imena koja se nalaze u matičnoj knjizi krštenih župe Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

Muška imena	UK	%	Prosijek	Muška imena	UK	%	Prosijek
<i>Andrea</i>	37	3,50%	3,36	<i>Josephus</i>	49	4,64%	4,45
<i>Angelus</i>	17	1,60%	1,54	<i>Laurentius</i>	32	3,03%	2,9
<i>Antonius</i>	157	14,86%	14,27	<i>Martinus</i>	28	2,65%	2,54
<i>Blasius</i>	26	2,46%	2,36	<i>Matheus</i>	58	5,49%	5,27
<i>Cristophorus</i>	13	1,23%	1,18	<i>Michael</i>	21	1,98%	1,9
<i>Dominicus</i>	102	9,65%	9,27	<i>Paschalis</i>	29	2,74%	2,63
<i>Franciscus</i>	44	4,16%	4	<i>Petrus</i>	59	5,58%	5,36
<i>Georgius</i>	25	2,36%	2,27	<i>Venerius</i>	12	1,13%	1,09
<i>Ioannes</i>	118	11,17%	10,72	<i>Vitus</i>	9	0,85%	0,81
<i>Jacobus</i>	23	2,17%	2,09				

Grafikon 10. Udio muških imena u župi Vodnjan razdoblju od 1850. do 1860. godine.

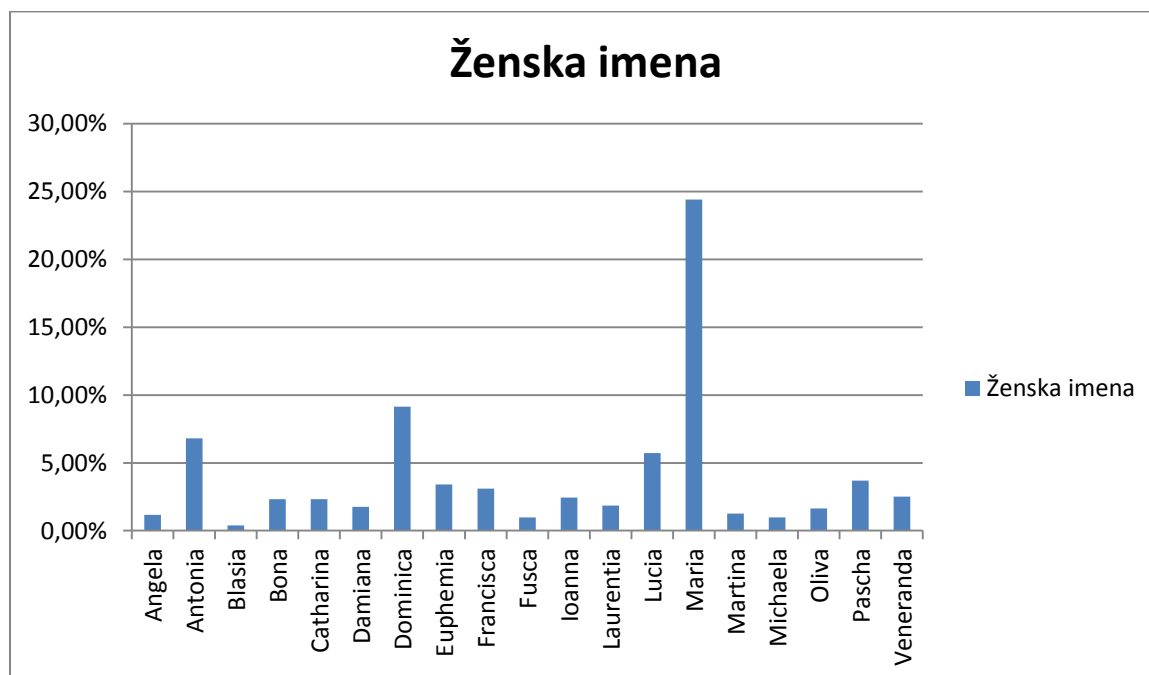

Najčešća ženska imena bila su: *Maria, Dominica, Antonia, Lucia, Angela, Blasia, Bona, Catharina, Damiana, Euphemia, Francisca, Fusca* i *Ioanna*.

Tablica 20. Ženska imena koja se nalaze u matičnoj knjizi krštenih župe Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

Ženska imena	Ukupno	Postotak	Prosjek	Ženska imena	Ukupno	Postotak	Prosjek
<i>Angela</i>	12	1,16%	1,09	<i>Ioanna</i>	25	2,43%	2,27
<i>Antonia</i>	70	6,80%	6,36	<i>Laurentia</i>	19	1,84%	1,72
<i>Blasia</i>	4	0,38%	0,36	<i>Lucia</i>	59	5,73%	5,36
<i>Bona</i>	24	2,33%	2,18	<i>Maria</i>	251	24,41%	22,81
<i>Catharina</i>	24	2,33%	2,18	<i>Martina</i>	13	1,26%	1,18
<i>Damiana</i>	18	1,75%	1,63	<i>Michaela</i>	10	0,97%	0,9
<i>Dominica</i>	94	9,14%	8,54	<i>Oliva</i>	17	1,65%	1,54
<i>Euphemia</i>	35	3,40%	3,18	<i>Pascha</i>	38	3,69%	3,45
<i>Francisca</i>	32	3,11%	2,9	<i>Veneranda</i>	26	2,52%	2,36
<i>Fusca</i>	10	0,97%	0,9				

Grafikon 11. Udio ženskih imena u župi Vodnjan razdoblju od 1850. do 1860. godine.

Iz navedenih je imena vidljivo kako su djeca u Vodnjanu nerijetko dobivala imena po svecima. Glavni svetac u Vodnjanu, čije ime nosi i vodnjanska župa, je sveti Blaž koji se slavi 3. veljače. Zanimljivo je da je u razdoblju od 1850. do 1860. godine u mjesecu veljači samo troje djece (1,44%) dobilo ime *Blasius*, dok nije zabilježen ni jedan slučaj ženske inačice tog imena (*Blasia*). Najviše djece krštene s imenom *Blasius* i *Blasia* u istraženom razdoblju bilo je u prosincu. Dana 13. lipnja slavi se blagdan svetog Antuna čije je ime dobio 21 dječak (17,34%) rođen u mjesecu lipnju, te 3 djevojčice (2,47%). Sveti Petar slavi se 29. lipnja. U tom mjesecu kršteno je sedmero (5,78%) djece s imenom *Petrus*, dok je najviše djece s tim imenom bilo u siječnju. Sveti Matej slavi se 21. rujna te je u tom mjesecu kršteno najviše djece pod tim imenom, njih osmero (4,79%). Blagdan svete Lucije slavi se 13. prosinca te je u razdoblju od 1850. do 1860. godine njezino ime dobilo 8 djevojčica, odnosno 4,49% djece rođene u prosincu. Najviše djevojčica krštenih pod imenom *Lucia* bilo je u srpnju, a ne u prosincu. Zahvaljujući ovim podacima možemo zaključiti da roditelji nisu uvijek davali djetetu ime po svecu čiji je blagdan bio u određenom mjesecu.

Kako je gore navedeno najčešće žensko ime u obrađenom razdoblju je *Maria*. To su ime dobivale djevojčice najčešće u svakom mjesecu, dok je od muških imena

u siječnju, veljači, travnju, svibnju, lipnju, rujnu, studenom i prosincu najčešće ime bilo *Antonius*, u ožujku i listopadu *Josephus* te u srpnju i kolovozu *Ioannes*.

U promatranom desetogodišnjem razdoblju najčešća muška imena bila su *Antonius* i *Josephus*, a ženska *Maria* i *Dominica*. Roditelji su najčešće imena *Antonius* nadijevali u lipnju (21; 13,37%), *Ioannes* u kolovozu (15; 12,71%), *Maria* u listopadu (33; 13,14%) te *Dominica* također u listopadu (12; 13,82%). (Vidi tablicu 21)

Tablica 21. Najčešće muško i žensko ime po mjesecima u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

	ANTONIUS		IOANNES		MARIA		DOMINICA	
		%		%		%		%
SIJEČANJ	14	8,91%	12	10,16%	26	10,35%	9	9,57%
VELJAČA	16	10,19%	10	8,47%	26	10,35%	12	12,76%
OŽUJAK	11	7,00%	10	8,47%	22	8,76%	8	8,51%
TRAVANJ	10	6,36%	7	5,93%	12	4,78%	7	7,44%
SVIBANJ	14	8,91%	8	6,77%	16	6,37%	9	9,57%
LIPANJ	21	13,37%	13	11,01%	11	4,38%	4	4,25%
SRPANJ	9	5,73%	11	9,32%	15	5,97%	5	5,31%
KOLOVOZ	12	7,64%	15	12,71%	27	10,75%	12	12,76%
RUJAN	12	7,64%	4	3,38%	22	8,76%	4	4,25%
LISTOPAD	6	3,82%	7	5,93%	33	13,14%	13	13,82%
STUDENI	17	10,82%	11	9,92%	23	9,16%	4	4,25%
PROSINAC	11	7,00%	11	9,32%	18	7,17%	5	5,31%
UKUPNO	157	100%	118	100%	251	100%	94	100%

Najčešća prezimena koja se navode u vodnjanskoj matičnoj knjizi bila su: *Biasiol, Bilucaglia, Bonassin, Damiani, Delton, Demarin, Gorlato, Manzin, Moscheni*.

Kao što sam već navela, matične knjige krštenih župe Vodnjan pisane su latinskim jezikom. Budući da su stanovnici područja Roverije bili Hrvati njihova prezimena završavaju na *-ich*: *Bankovich, Bercich, Butkovich, Codacovich, Cutich, Giursich, Muscovich, Nadenich, Orlich, Pacich, Radolovich, Stocovich, Vitassovich* i *Zuccherich*.

Tablica 22. Prezimena koja se nalaze u matičnoj knjizi krštenih župe Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

Prezime	UK	Postotak	Prosjek	Prezime	UK	Postotak	Prosjek
<i>Bankovich</i>	11	0,52%	1	<i>Forlani</i>	11	0,52%	1
<i>Belci</i>	28	1,34%	2,54	<i>Giachin</i>	32	1,53%	2,9
<i>Benussi</i>	27	1,29%	2,45	<i>Giacometti</i>	24	1,14%	2,18
<i>Bercich</i>	14	0,67%	1,27	<i>Giursich</i>	6	0,28%	0,54
<i>Biasiol</i>	95	4,55%	8,63	<i>Gorlato</i>	42	2,01%	3,81
<i>Biasoletto</i>	11	0,52%	1	<i>Gortan</i>	19	0,91%	1,72
<i>Bilucaglia</i>	43	2,06%	3,9	<i>Gropuzzo</i>	39	1,86%	3,54
<i>Birattari</i>	9	0,43%	0,81	<i>Lupieri</i>	19	0,91%	1,72
<i>Bonassin</i>	66	3,16%	6	<i>Malusa`</i>	37	1,77%	3,36
<i>Bortoluzzi</i>	7	0,33%	0,63	<i>Manzin</i>	114	5,46%	10,36
<i>Butkovich</i>	38	1,82%	3,45	<i>Marinuzzo</i>	11	0,52%	1
<i>Castilichio</i>	10	0,47%	0,9	<i>Moscheni</i>	42	2,01%	3,81
<i>Cerlon</i>	24	1,14%	2,18	<i>Muscovich</i>	15	0,71%	1,36
<i>Chiavalon</i>	18	0,86%	1,63	<i>Nadenich</i>	11	0,52%	1
<i>Civitico</i>	20	0,95%	1,81	<i>Orlich</i>	14	0,67%	1,27
<i>Codacovich</i>	17	0,81%	1,54	<i>Pacich</i>	10	0,47%	0,9
<i>Cutich</i>	7	0,33%	0,63	<i>Palin</i>	25	1,19%	2,27
<i>D`Onora`</i>	6	0,28%	0,54	<i>Pastrovichio</i>	23	1,10%	2,09
<i>Dalla Zonca</i>	10	0,47%	0,9	<i>Pinzan</i>	10	0,47%	0,9
<i>Damiani</i>	24	1,14%	2,18	<i>Radolovich</i>	7	0,33%	0,63
<i>Davanzo</i>	10	0,47%	0,9	<i>Rotta</i>	17	0,81%	1,54
<i>De Betto</i>	16	0,76%	1,45	<i>Smareglia</i>	6	0,28%	0,54
<i>De Franceschi</i>	16	0,76%	1,45	<i>Smoglian</i>	7	0,33%	0,63
<i>Del Carro</i>	32	1,53%	2,9	<i>Sorgarello</i>	14	0,67%	1,27
<i>Delton</i>	36	1,72%	3,27	<i>Stocovich</i>	18	0,86%	1,63
<i>Delzotto</i>	25	1,19%	2,27	<i>Toffetti</i>	27	1,29%	2,45
<i>Demarchi</i>	20	0,95%	1,81	<i>Trevisan</i>	38	1,82%	3,45
<i>Demarin</i>	70	3,35%	6,36	<i>Vellico</i>	28	1,34%	2,54

<i>De Rocchi</i>	20	0,95%	1,81	<i>Vitassovich</i>	6	0,28%	0,54
<i>Fabro</i>	28	1,34%	2,54	<i>Vitturi</i>	14	0,67%	1,27
<i>Ferrarese</i>	16	0,76%	1,45	<i>Zanghirella</i>	41	1,96%	3,72
<i>Fioranti</i>	14	0,67%	1,27	<i>Zuccherich</i>	22	1,05%	2

5.7. SVEĆENICI KRSTITELJI

Broj svećenika varirao je od župe do župe te je ovisio o broju stanovnika i o veličini mjesta gdje se župa nalazila. U matičnim knjigama krštenih redovito se bilježilo ime svećenika ili njegovog pomoćnika koji je krstio dijete.⁷⁸

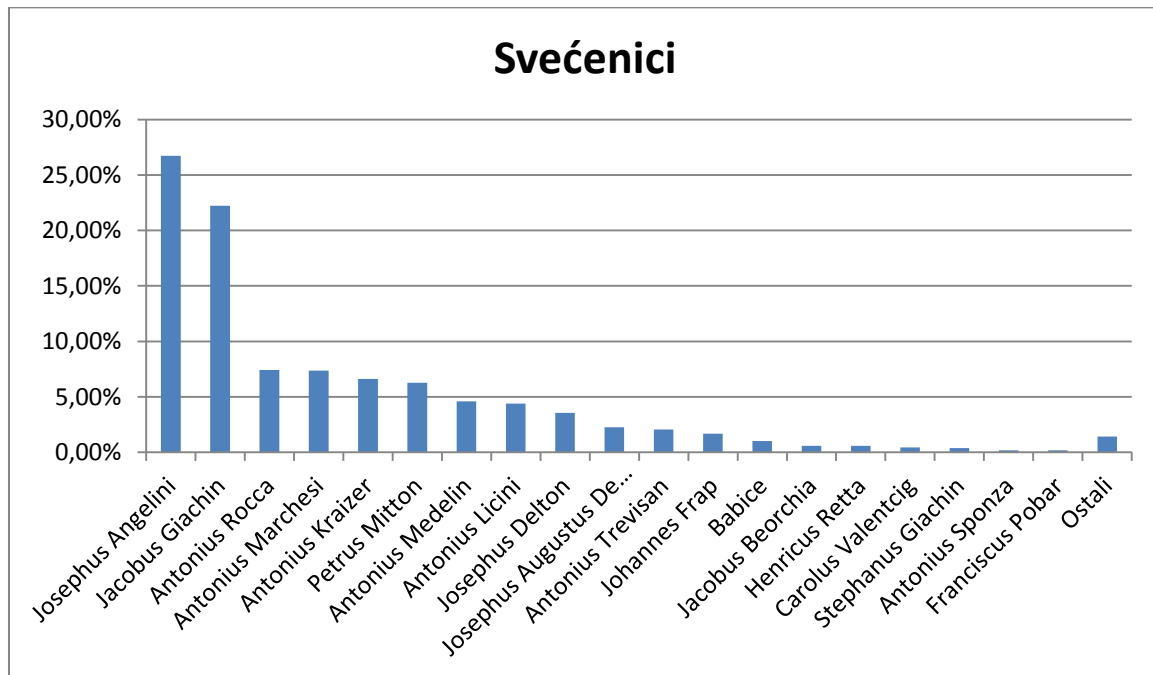
U matičnoj knjizi krštenih župe Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine upisan je veći broj svećenika. Župnik koji je upravljao Vodnjanskom župom u tom razdoblju i koji je krstio najviše djece, njih 558, bio je *Josephus Angelini*. Slijede njegovi pomoćnici: *Jacobus Giachin* s 464 krštene djece, *Antonius Rocca* sa 155, *Antonius Marchesi* sa 154, *Antonius Kraizer* sa 138, *Petrus Mitton* sa 131, *Antonius Medelin* s 96, *Antonius Licini* s 92, *Josephus Delton* sa 74, *Josephus Augustus de Fornasari* s 47, *Antonius Trevisan* s 43, *Johannes Frap* 35, *Jacobus Beorchia* i *Henricus Retta* oboje s 12, *Stephanus Giachin* s 8 te *Antonius Sponza* i *Franciscus Pobar* koji su krstili po četvero djece.

⁷⁸S. Bertoša, *Život i smrt u Puli*, 29.

Tablica 23. Imena svećenika, njihov broj i postotak krštene djece u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine

SVEĆENIK	BROJ KRŠTENIH	POSTOTAK KRŠTENIH	SVEĆENIK	BROJ KRŠTENIH	POSTOTAK KRŠTENIH
<i>Josephus Angelini</i>	558	26,73%	<i>Antonius Trevisan</i>	43	2,06%
<i>Jacobus Giachin</i>	464	22,23%	<i>Johannes Frap</i>	35	1,67%
<i>Antonius Rocca</i>	155	7,42%	Babice	21	1,00%
<i>Antonius Marchesi</i>	154	7,37%	<i>Jacobus Beorchia</i>	12	0,57%
<i>Antonius Kraizer</i>	138	6,61%	<i>Henricus Retta</i>	12	0,57%
<i>Petrus Mitton</i>	131	6,27%	<i>Carolus Valentcig</i>	9	0,43%
<i>Antonius Medelin</i>	96	4,59%	<i>Stephanus Giachin</i>	8	0,38%
<i>Antonius Licini</i>	92	4,40%	<i>Antonius Sponza</i>	4	0,19%
<i>Josephus Delton</i>	74	3,54%	<i>Franciscus Pobar</i>	4	0,19%
<i>Josephus Augustus De Fornasari</i>	47	2,25%	<i>Ostali</i>	30	1,43%

Grafikon 12. Svećenici koji su krstili djecu u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

Nisu svi svećenici krstili djecu tijekom cijelog istraženog razdoblja. U sljedećoj tablici su prikazana razdoblja u kojima su pojedini svećenici krstili djecu.

Tablica 24. Razdoblja u kojim su pojedini svećenici krstili djecu u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

SVEĆENIK	RAZDOBLJE KRŠTENJA	SVEĆENIK	RAZDOBLJE KRŠTENJA
<i>Josephus Angelini</i>	1850. - 1860.	<i>Antonius Trevisan</i>	1852. - 1853. i 1856. - 1858.
<i>Jacobus Giachin</i>	1850. - 1860.	<i>Johannes Frap</i>	1850. - 1851. i 1853. - 1854.
<i>Antonius Rocca</i>	1852. - 1854.	<i>Babice</i>	1850. - 1851, 1853. - 1856. i 1860.
<i>Antonius Marchesi</i>	1855. - 1860.	<i>Jacobus Beorchia</i>	1850. - 1854.
<i>Antonius Kraizer</i>	1855. - 1859.	<i>Henricus Retta</i>	1854. - 1855.
<i>Petrus Mitton</i>	1857. - 1858. i 1860.	<i>Carolus Valentcig</i>	1859. - 1860.
<i>Antonius Medelin</i>	1850. - 1852. i 1858.	<i>Stephanus Giachin</i>	1850., 1852. - 1854. i 1856.
<i>Antonius Licini</i>	1854. - 1860.	<i>Antonius Sponza</i>	1852.
<i>Josephus Delton</i>	1850. - 1856. i 1860.	<i>Franciscus Pobar</i>	1860.
<i>Josephus Augustus De Fornasari</i>	1850. - 1854. i 1856.		

5.8. BABICE

Babice su bile žene koje su pomagale majkama pri porodu. Osim toga imale su i važnu ulogu krštenja djeteta ako je bilo u smrtnoj opasnosti. Babice su stoga morale poznavati potrebne izraze koji su se izgovarali pri obredu krštenja, a njihovo je znanje provjeravalo posebno povjerenstvo u vrijeme pastoralnih vizitacija.⁷⁹

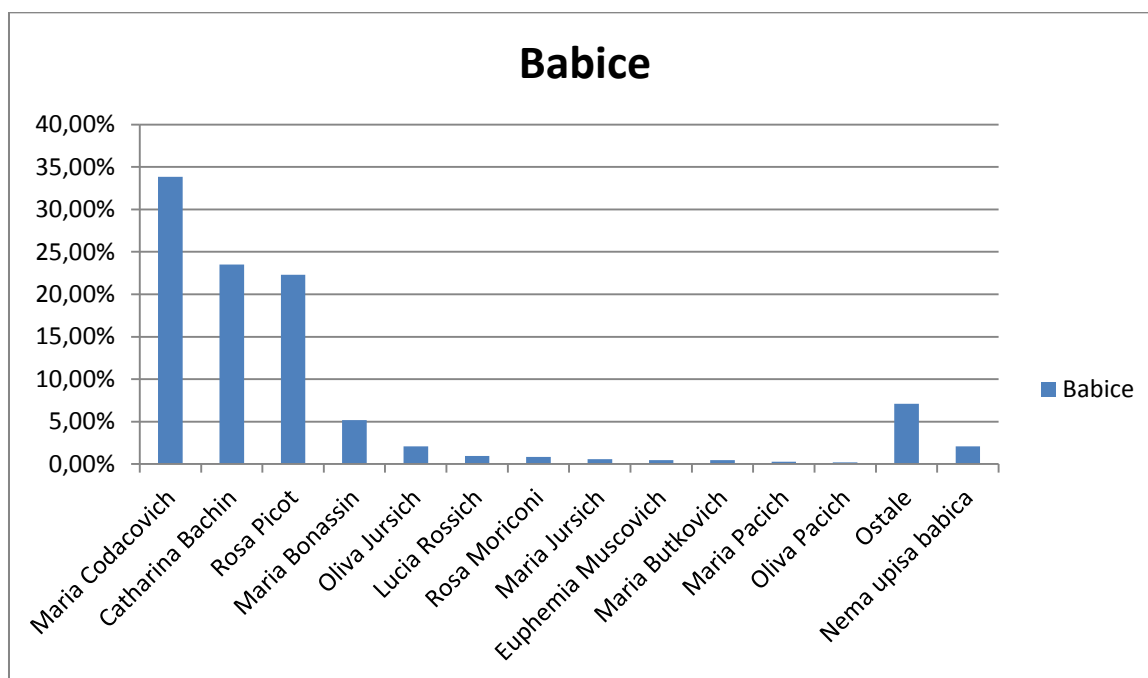
Na području Vodnjana u razdoblju od 1850. do 1860. godine u matičnoj knjizi krštenih zabilježen je veliki broj babica. Najviše djece porodila je babica *Maria Codacovich* 706, a zatim *Catharina Bachin* 491, *Rosa Picot* 466, te *Maria Bonassin* 108. U navedenom razdoblju manje od 100 djece porodile su *Oliva Jursich* 44, *Lucia Rossich* 20, *Oliva Pacich* 15, *Rosa Moriconi* 18, *Maria Jursich* 12, *Euphemia Muscovich* i *Maria Butkovich* svaka po 8, *Maria Pacich* 6, te *Oliva Pacich* četvero djece.

Tablica 25. Imena babica, broj i udio porođene djece u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

BABICA	BROJ POROĐENIH	%	BABICA	BROJ POROĐENIH	%
<i>Maria Codacovich</i>	706	33,83%	<i>Maria Jursich</i>	12	0,57%
<i>Catharina Bachin</i>	491	23,52%	<i>Euphemia Muscovich</i>	10	0,47%
<i>Rosa Picot</i>	466	22,32%	<i>Maria Butkovich</i>	10	0,47%
<i>Maria Bonassin</i>	108	5,17%	<i>Maria Pacich</i>	6	0,28%
<i>Oliva Jursich</i>	44	2,10%	<i>Oliva Pacich</i>	4	0,19%
<i>Lucia Rossich</i>	20	0,95%	Ostale	148	7,09%
<i>Rosa Moriconi</i>	18	0,86%	Nema upisa babica	44	2,10%

⁷⁹ S. Bertoša, *Život i smrt u Puli*, 260–261.

Grafikon 12. Babice koje su porodile djecu u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

5.9. RODITELJI

Trgovište (*terra*) Vodnjan ima sva obilježja urbane cijeline koja je uspješna u organizacijskom i gospodarskom pogledu. U njoj se funkcionalno isprepleću elementi gradskog i seoskog života i privređivanja.⁸⁰ Vodnjan je spadao u urbano središte, no njegovo je stanovništvo više bilo vezano za poljoprivredu nego je to bio slučaj u ostalim gradovima mletačkog dijela Istre te je zbog toga staleška razlika između stanovništva koje je živjelo u samom gradu i onog koje je živjelo u njegovoj okolini bila manje izražena nego u ostalim mjestima Istre.⁸¹ Plodna polja u okolini Vodnjana omogućila su čvrstu gospodarsku podlogu koja je bila temelj za daljnji razvoj grada i čitavog okolnog područja. Seljaci su u Vodnjanu činili najbrojniji društveni sloj što se može vidjeti i po zanimanju roditelja zabilježenom u matičnim knjigama. Bogatiji sloj Vodnjanaca činili su zemljoposjednici te imućni obrtnici. Vodnjanci su bili najpoznatiji

⁸⁰Miroslav Beroša, „Habitat u pokretu i apoteoza obilja. Monografski prikaz prošlosti Vodnjana, južnoistarskog trgovišta“, u: *Vodnjanski statut – Statuto di Dignano*, priredili Nella Lonza i Jakov Jelinčić, Vodnjan: Grad Vodnjan-Dignano i Državni arhiv u Pazinu 2010, 54.

⁸¹Lidija Nikočević, „Konstrukcija identiteta i muzeološka interpretacija kulture zajednica u Istri“, *Etnol. Trib.* 30, vol. 37, 2007., 22.

po uzgoju maslina i vinove loze, ali bilo je razvijeno i stočarstvo te uzgoj ječma i pšenice.⁸²

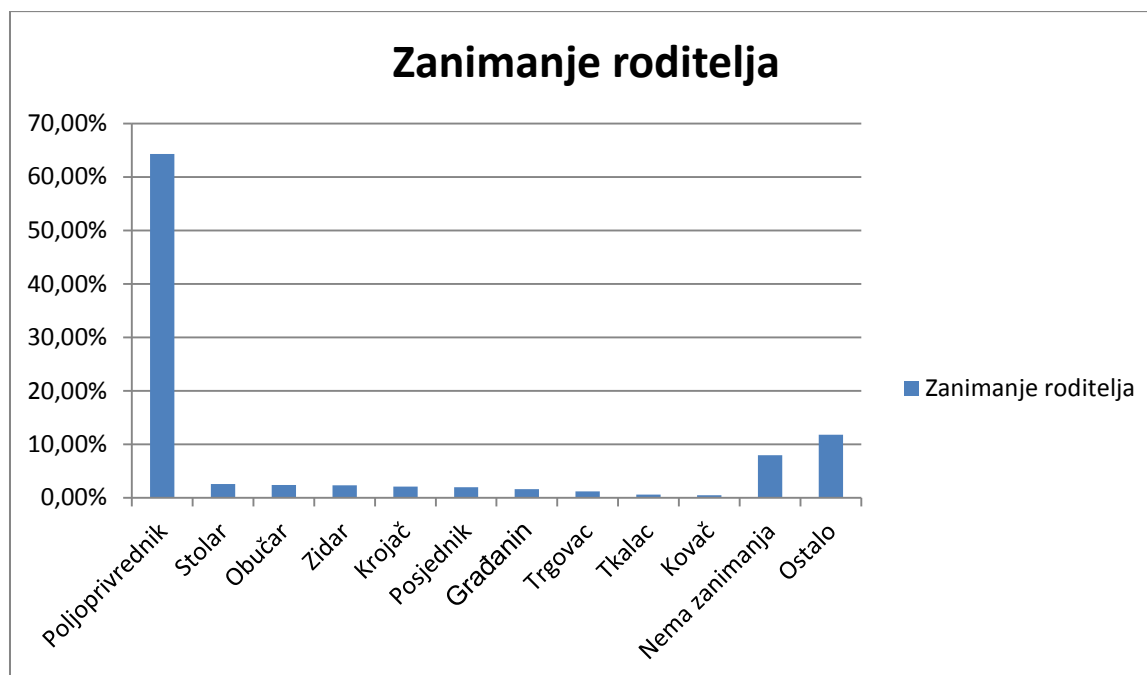
Prema matičnoj knjizi krštenih iz razdoblja od 1850. do 1860. godine vidljivo je da u Vodnjanu 64,30% djece dolazi iz poljoprivrednih obitelji (*agricola*) (1.342). U ovom razdoblju upisana su 42 posjednika (*possidens*), u prosjeku 3,81 na godinu, te 26 građana (*cives*), u prosjeku 2.36 na godinu. Ostala zanimanja bila su: stolari (*faber lignarius*) kod kojih se u navedenom razdoblju rodilo 54 djece, slijede obučari (*sutor*) s 51 djetetom, zidari (*murator*) s 49 djece, te krojači (*sartor*) s 44 djece. U knjizi je u promatranom desetljeću upisano 26 trgovaca (*negotiator*), 13 tkalaca (*artis tessitoriae*) te 11 kovača (*faber ferrarius*).

Tablica 26. Zanimanje roditelja u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

ZANIMANJE RODITELJA	BROJ	POSTOTAK	ZANIMANJE RODITELJA	BROJ	POSTOTAK
Poljoprivrednik/ <i>Agricola</i>	1342	64,30%	Građanin/ <i>Cives</i>	35	1,67%
Stolar/ <i>Faber lignarius</i>	54	2,58%	Trgovac/ <i>Negotiator</i>	26	1,24%
Obučar/ <i>Sutor</i>	51	2,44%	Tkalac/ <i>Artis tessitoriae</i>	13	0,62%
Zidar/ <i>Murator</i>	49	2,34%	Kovač/ <i>Faber Ferrarius</i>	11	0,52%
Krojač/ <i>Sartor</i>	44	2,10%	Nema zanimanja	167	8,00%
Posjednik/ <i>Possidens</i>	42	2,01%	Ostalo	247	11,83%

⁸²Egidio Ivetic, „Aspetti della struttura familiare nell'Istria rurale del primo Ottocento. Le parrocchie di Canfanaro e Dignano nel 1822“, *Quaderni giuliani di storia*, 16/ 2, 1995, 7.

Grafikon 13. Zanimanja roditelja u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

5.10. KUMOVI

Prema kršćanskoj tradiciji kum je uz roditelje bio najbliži djetetu te bi u slučaju smrti roditelja postao djetetov skrbnik. Zbog toga su roditelji svojem djetetu tražili kumove među imućnijim poznanicima.⁸³

U matične su se knjige redovito upisivala imena kumova te njihovo zanimanje. Jedino ako je dijete umrlo pri porodu, kumovi nisu upisivani. Svako je dijete imalo po dvoje krsnih kumova, u pravilu kuma i kumu. U knjigu se najprije upisivalo ime kuma i njegovo zanimanje, a tek potom ime kume.

U matičnoj knjizi krštenih župe Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine kumova koji su imali status poljoprivrednika (*agricola*) bilo je 749. Status trgovaca (*negotiator*) u matičnoj knjizi Vodnjana u navedenom razdoblju kod kumova spominje se 212 puta, građanina (*cives*) 113, posjednika (*possidens*) 61, doktora (*medicus*) 38, sudaca (*negotio addictus*) 35, obučara (*sutor*) 29, krojača (*sartor*) i trgovaca (*mercator*) po 25, državnika (*potestas civitatis*) 21, odvjetnika (*advocatus*) 21, zidara (*murator*) i javnog bilježnika (*notarius*) po 14, zlatara (*aurifex*) 13,

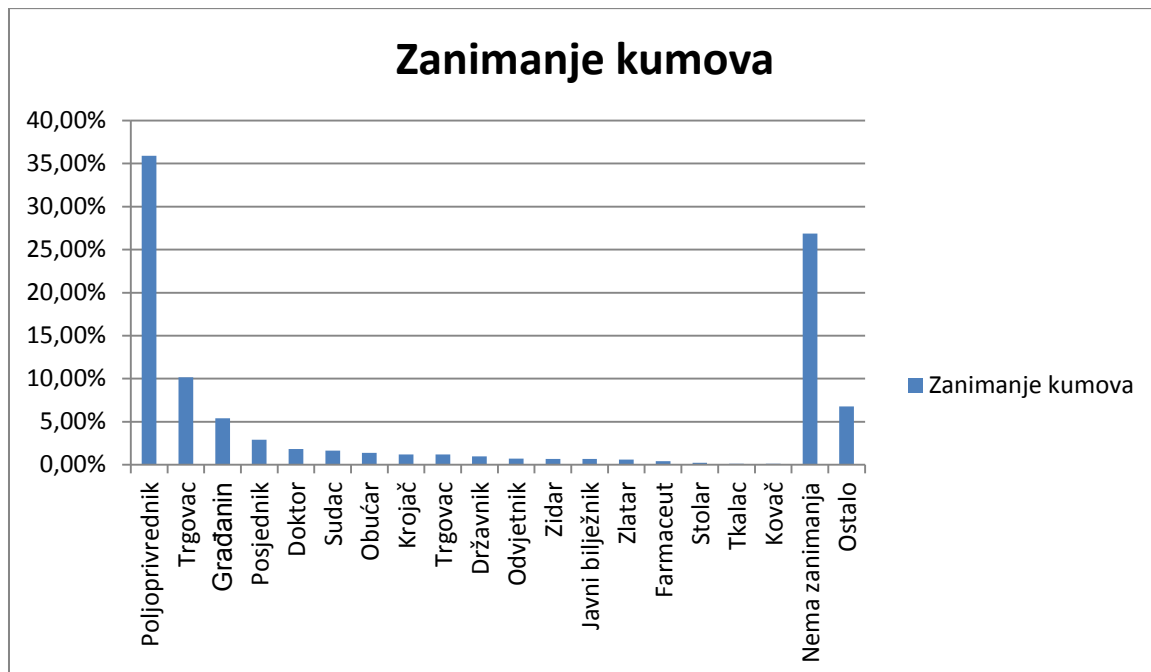
⁸³ Davor Salihović „Rođenja i krštenja u Labinu od 1861. do 1871.“, *Vjesnik Istarskog arhiva*, 20, 2013, 100.

farmaceuta (*pharmacopola*) 9, stolara (*faber lignarius*) 5, te tkalaca (*artis tessitoriae*) i kovača (*faber ferrarius*) po 3 puta.

Tablica 27. Zanimanje roditelja u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

ZANIMANJE KUMOVA	BROJ	POSTOTAK	ZANIMANJE KUMOVA	BROJ	POSTOTAK
Poljoprivrednik/ <i>Agricola</i>	749	35,88%	Odvjetnik/ <i>Advocatus</i>	15	0,71%
Trgovac/ <i>Negotiator</i>	212	10,15%	Zidar/ <i>Murator</i>	14	0,67%
Građanin/ <i>Cives</i>	113	5,41%	Javni bilježnik/ <i>Notarius</i>	14	0,67%
Posjednik/ <i>Possidens</i>	61	2,92%	Zlatar/ <i>Aurifex</i>	13	0,62%
Doktor/ <i>Medicus</i>	38	1,82%	Farmaceut/ <i>Pharmacopola</i>	9	0,43%
Sudac/ <i>Negotio addictus</i>	35	1,67%	Stolar/ <i>Faber lignarius</i>	5	0,23%
Obučar/ <i>Sutor</i>	29	1,38%	Tkalac/ <i>Artis tessitoriae</i>	3	0,14%
Krojač/ <i>Sartor</i>	25	1,19%	Kovač/ <i>Faber Ferrarius</i>	3	0,14%
Trgovac/ <i>Mercator</i>	25	1,19%	Nema zanimanja	561	26,88%
Državnik/ <i>Potestas civitatis</i>	21	1,00%	Ostalo	142	6,80%

Grafikon 15. Zanimanja roditelja u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

6. ANALIZA MATIČNE KNJIGE VJENČANIH ŽUPE VODNAN U RAZDOBLJU OD 1850. DO 1860. GODINE

U promatranu matičnu knjigu vjenčanih unosili su se sljedeći podaci: datum vjenčanja; ime, prezime, zanimanje, mjesto rođenja mladenaca; ime, prezime i zanimanje roditelja; ime, prezime, zanimanje svjedoka te ime i prezime svećenika koji je vodio obred.

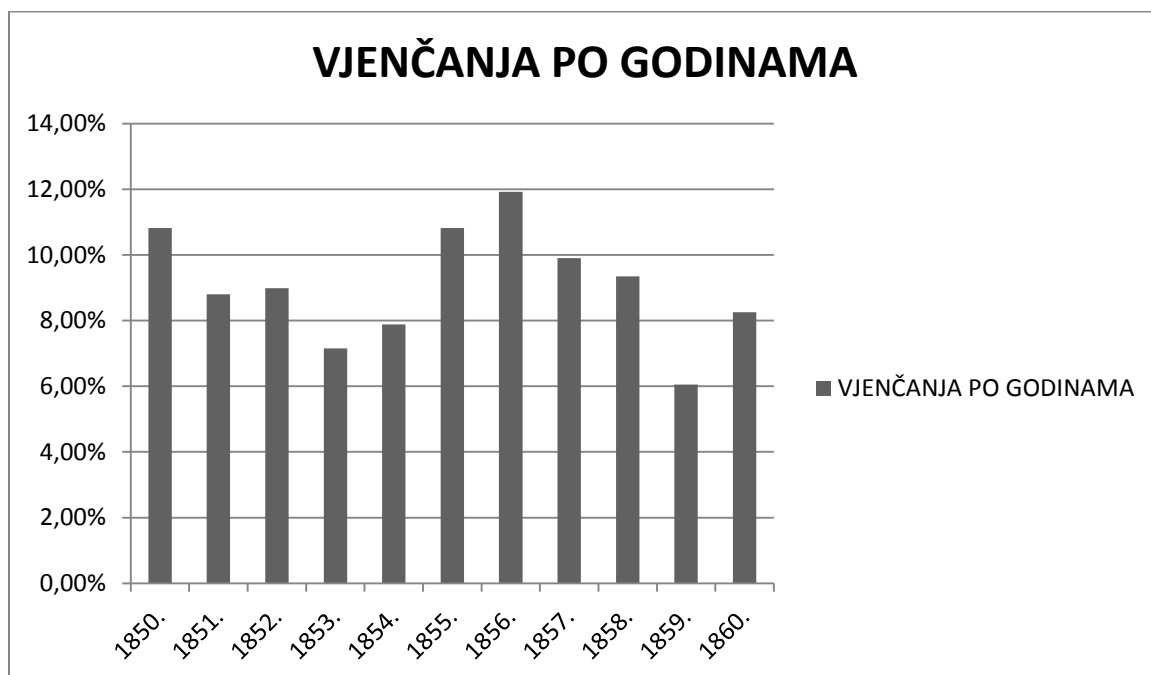
6.1. BRAKOVI

U razdoblju od 1850. do 1860. u Vodnjanu je zabilježeno 545 obreda vjenčanja. Najviše ih je bilo 1856. godine (65 parova odnosno 11,92% od ukupno vjenčanih), a najmanje u 1859. godine kada su vjenčana 33 para (6,05%). U navedenom je razdoblju prosječno 49,54 parova godišnje ulazilo u brak.

Tablica 28. Godišnji broj vjenčanja u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

GODINA	BROJ	%
1850.	59	10,82%
1851.	48	8,80%
1852.	49	8,99%
1853.	39	7,15%
1854.	43	7,88%
1855.	59	10,82%
1856.	65	11,92%
1857.	54	9,90%
1858.	51	9,35%
1859.	33	6,05%
1860.	45	8,25%
UKUPNO	545	100%

Grafikon 16. Udio vjenčanja po godini u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

Najviše vjenčanja u istraživanom razdoblju bilo je u veljači (152, odnosno 27,88%) i u studenom (145, odnosno 26,60%). Najmanje ih je bilo u ožujku (15, odnosno 2,75%), rujnu (13, odnosno 2,38%) te u prosincu (10, odnosno 1,83%).

Tablica 29. Broj vjenčanja po mjesecima unutar godine u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

GOD	S	V	O	T	S	L	S	K	R	L	S	P	UK
1850.	2	28	0	1	6	5	1	0	0	2	11	3	59
1851.	4	13	2	1	4	7	2	4	1	3	7	0	48
1852.	5	18	0	3	6	4	1	3	0	1	8	0	49
1853.	7	10	0	4	1	5	2	0	0	1	9	0	39
1854.	1	7	0	4	1	5	1	1	2	2	15	4	43
1855.	1	10	0	2	2	4	4	0	4	4	25	3	59
1856.	9	6	0	10	3	5	4	1	2	4	21	0	65
1857.	0	18	1	4	0	6	0	2	2	2	19	0	54
1858.	4	20	2	2	2	4	0	2	0	1	14	0	51
1859.	2	7	10	0	0	0	1	6	2	0	5	0	33
1860.	1	15	0	6	3	3	2	2	0	2	11	0	45
UK	36	152	15	37	28	48	18	21	13	22	145	10	545

Tablica 30. Vjenčanja po mjesecima u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

		%
SIJEČANJ	36	6,60%
VELJAČA	152	27,88%
OŽUJAK	15	2,75%
TRAVANJ	37	6,78%
SVIBANJ	28	5,13%
LIPANJ	48	8,80%
SRPANJ	18	3,30%
KOLOVOZ	21	3,85%
RUJAN	13	2,38%
LISTOPAD	22	4,03%
STUDENI	145	26,60%
PROSINAC	10	1,83%
UKUPNO	545	100%

Grafikon 16. Vjenčanja po mjesecima u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

U analiziranom razdoblju u župi Vodnjan bilo je najviše vjenčanja između neoženjenog i neudate (424, odnosno 77,79%). Vjenčanja između udovca i neudate bilo je 77, odnosno 14,12%, a između neoženjenog i udovice 16, odnosno 2,93%. Vjenčanja u kojima je to oboma bio drugi brak bilo je 28 odnosno 5,13%.

Ponovno vjenčanje jednog od roditelja ovisilo je ponajviše o tipu obiteljske strukture. U inokosnim obiteljima, u kojima je broj radno sposobnih članova bio malen, gubitak umrlog morao se čim prije nadoknaditi. U tim slučajevima, ako su djeca bila odrasla, smrt roditelja ubrzavala je njihovu ženidbu, a ako su bila malodobna, preživjeli roditelj nastojao je čim prije pronaći novog supružnika. U složenim obiteljima ponovna ženidba nije bila tako neophodna jer su ostali članovi mogli preuzeti funkciju umrlog.⁸⁴

Prema podacima matične knjige vjenčanih župe Vodnjan za razdoblje od 1850. do 1860. godine najviše vjenčanja bilo je između supružnika čiji su roditelji još bili živi, a najmanje sklopljenih brakova kada je otac mladenke bio mrtav.

⁸⁴N. Vekarić i B. Vranješ-Šoljan, „Početak demografske tranzicije u Hrvatskoj“, 52.

Tablica 31. Broj i udio vjenčanja u slučaju smrti roditelja u župi Vodnjan u razdoblju od 1850.do 1860. godine.

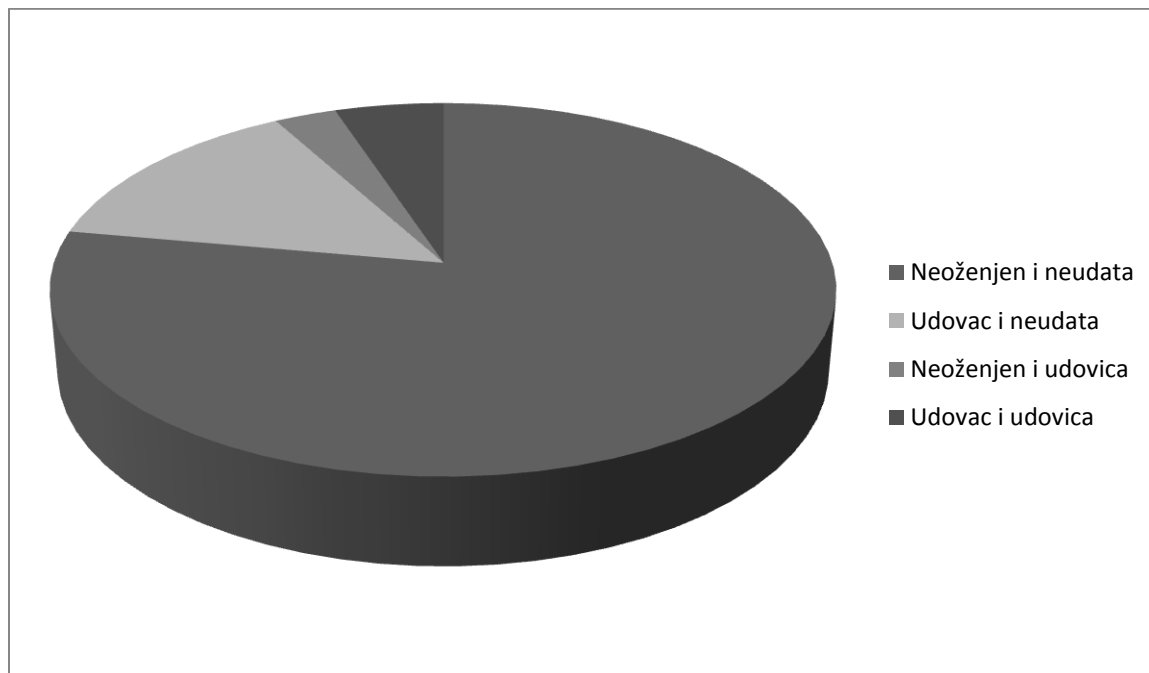
	Otac mladoženje mrtav		Otac mladenke mrtav		Oboje mrtvi		Oboje živi	
1850.	22	4,03%	12	2,20%	5	0,91%	18	3,30%
1851.	9	1,65%	8	1,46%	9	1,65%	20	3,66%
1852.	15	2,75%	4	0,73%	12	2,20%	17	3,11%
1853.	6	1,10%	7	1,28%	7	1,28%	19	3,48%
1854.	12	2,20%	9	1,65%	2	0,36%	19	3,48%
1855.	20	3,66%	5	0,91%	10	1,83%	23	4,22%
1856.	15	2,75%	11	2,01%	18	3,30%	21	3,85%
1857.	15	2,75%	9	1,65%	13	2,38%	16	2,93%
1858.	23	4,22%	6	1,10%	7	1,28%	15	2,75%
1859.	7	1,28%	6	1,10%	13	2,38%	16	2,93%
1860.	6	1,10%	4	0,73%	5	0,91%	30	5,50%
UK	150	27,52%	81	14,86%	101	18,53%	214	39,26%

U matičnoj knjizi krštenih župe Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine postoji primjer kada se čovjek oženio treći put: *Antonio Delton vedovo della fu Lucia Cerlon e poi della fu Damiana Ferrarese*, oženio se 12. rujna 1857. godine s Domenikom Bassom (*Domenica Basso*). Istražujući matične knjige umrlih došla sam do podatka da je *Damiana Ferrarese* umrla u 47. godini života 9. svibnja 1856. godine od upale pluća (*pneumonite*).

Tablica 32. Vjenčanja između neudate, neoženjenog, udovice i udovaca u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

	Neoženjen i neudata		Udovac i neudata		Neoženjen i udovica		Udovac i udovica	
1850.	49	8,99%	7	1,28%	1	0,18%	2	0,36%
1851.	36	6,60%	9	1,65%	1	0,18%	2	0,36%
1852.	42	7,70%	4	0,73%	1	0,18%	2	0,36%
1853.	33	6,05%	4	0,73%	0	0%	2	0,36%
1854.	30	5,50%	6	1,10%	2	0,36%	5	0,91%
1855.	39	7,15%	16	2,93%	1	0,18%	3	0,55%
1856.	49	8,99%	8	1,46%	3	0,55%	5	0,91%
1857.	43	7,88%	6	1,10%	2	0,36%	3	0,55%
1858.	40	7,33%	8	1,46%	2	0,36%	1	0,18%
1859.	26	4,77%	4	0,73%	2	0,36%	1	0,18%
1860.	37	6,78%	5	0,91%	1	0,18%	2	0,36%
UKUPNO	424	77,79%	77	14,12%	16	2,93%	28	5,13%

Grafikon 18. Brakovi u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

6.2. DOB MLADENACA

Ženidbena dob ovisila je o tipu obiteljske strukture. U inokosnim obiteljima prosječna dob mladenaca bila je niska zbog slabog gospodarskog potencijala obitelji koja mladom odraslom muškarcu nije jamčila sigurnost egzistencije te je zbog toga težnja za osamostaljivanjem bila jača, a mogućnost njezina ostvarenja veća nego u složenim obiteljima. Osim o obiteljskoj strukturi, dob za zasnivanje obitelji uvelike je ovisila o trenutnom gospodarskom stanju; tako se u razdobljima krize, manjka stanovništva i male ponude, snižavala ženidbena dob, dok se u razdobljima pozitivnih demografskih kretanja, viška stanovništva i velike ponude povisivala.⁸⁵ Dob za vjenčanje bio je pubertet, a u 14. stoljeću kanonsko je pravo odredilo da je najniža dob za djevojke 12, a za mladiće 14 godina.⁸⁶

Prema podacima matične knjige vjenčanih župe Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine prosječna je dob ulaska u brak za muškarce bila 30,08, a za žene 25,96, dok je prosječna razlika bila 5,85 godina. Navedeni podaci pokazuju da su se Vodnjanci ženili dosta kasno.

Na francuskom su selu muškarci sredinom 18. stoljeća u brak ulazili s 27,4, a žene s 25,7 godina. Na švicarskom selu djevojke su se u prvoj polovici 18. stoljeća udavale u dobi od 25,1 godina.⁸⁷ U Buzetu su u razdoblju od 1870. do 1880. godine muškarci ulazili u brak s 29,48, a žene s 23,85 godina.⁸⁸ U istom tom razdoblju u Drenovcima (istočna Slavonija) je dob ženika bila 20,68, nevjeste 18,77, u Bisku (Splitsko-dalmatinska županija) 25,91 i 20,21, a u Lopudu (južna Dalmacija) 33 i 29,5.⁸⁹ Kao što vidimo ženidbena se dob razlikuje od mjesta do mjesta.

---

⁸⁵ N. Vekarić i dr, *Vrijeme ženidbe i ritam poroda*, 32.

⁸⁶ M. Mogorović Crljenko, *Druga strana braka*, 204.

⁸⁷ N. Vekarić i B. Vranješ-Šoljan, „Početak demografske tranzicije u Hrvatskoj“, 51.

⁸⁸ Isto, 52.

⁸⁹ Na istome mjestu.

Tablica 33. Prosječna dob ulaska u brak po godinama na području župe Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

	Prosječna dob M	Prosječna dob Ž	Razlika
1850.	29,77	25,68	6,07
1851.	30,35	26,23	5,90
1852.	30,85	26,19	6,48
1853.	29,05	25,20	5,26
1854.	28,41	25,74	4,86
1855.	30,50	26,30	5,33
1856.	32,23	27,06	6,8
1857.	29,25	24,42	5,57
1858.	30,34	25,43	5,6
1859.	30,03	27	6,45
1860.	30,17	26,4	6,13
UKUPNO	30,08	25,96	5,85

Kod većine je zabilježenih brakova muškarac bio stariji od žene (72,11%). Žene su bile starije u 18,89% slučajeva, dok su u 6,78% slučajeva parovi bili iste dobi. Analiza je pokazala da je dobna razlika između ženika i nevjeste prosječno iznosila 5 do 6 godina.

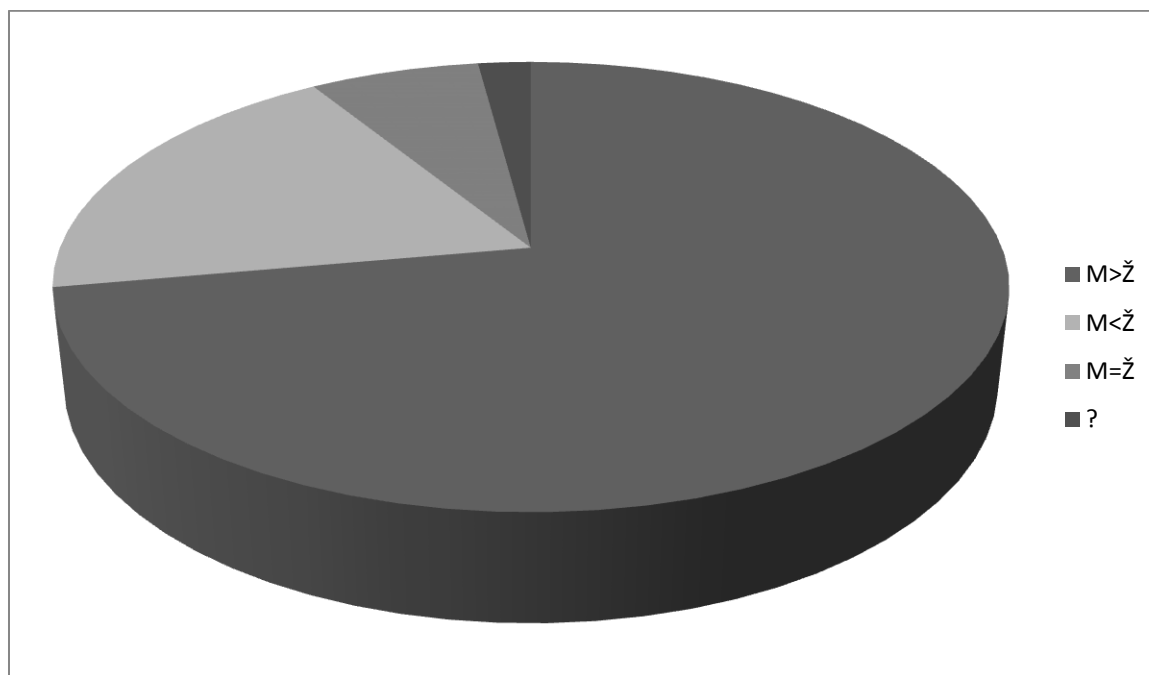
Najveća razlika između supružnika u istraženom razdoblju bila je 24 godine. Dana 29. svibnja 1855. godine udovac *Pasquale Delcarro* (52 g., *agricola*) oženio se s Matteom (*Mattea*) *Dorliguzzo* (28 g.). Udovica *Giovanna Francesca Damiani* (42 g) udala se 15. siječnja 1859. godine za devetnaest godina mlađeg Geronima Gabrijela Rauscha (*Geronimo Gabriele Rausch, sergente*).

Muškarac i žena s najviše godina koji su stupili u brak u istraženom razdoblju bili su šezdesetogodišnji udovac *Michele Cerlon* koji se oženio za šezdesetogodišnju Mariju (*Maria*) *Derocchi*.

Tablica 34. Razlika u godinama između supružnika u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

	M>Ž		M<Ž		M=F		?	
1850.	40	7,33%	14	2,56%	2	0,36%	3	0,55%
1851.	33	6,05%	9	1,65%	2	0,36%	4	0,73%
1852.	32	5,87%	11	2,01%	3	0,55%	3	0,55%
1853.	26	4,77%	6	1,10%	6	1,10%	1	0,18%
1854.	27	4,95%	10	1,83%	6	1,10%	0	0%
1855.	43	7,88%	12	2,10%	4	0,73%	0	0%
1856.	48	8,80%	11	2,01%	6	1,10%	0	0%
1857.	42	7,70%	9	1,65%	3	0,55%	0	0%
1858.	41	7,52%	6	1,10%	3	0,55%	1	0,18%
1859.	25	4,58%	8	1,46%	0	0%	0	0%
1860.	36	6,60%	7	1,28%	2	0,36%	0	0%
UKUPNO	393	72,11%	103	18,89%	37	6,78%	12	2,10%

Grafikon 18. Razlika godina između supružnika u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

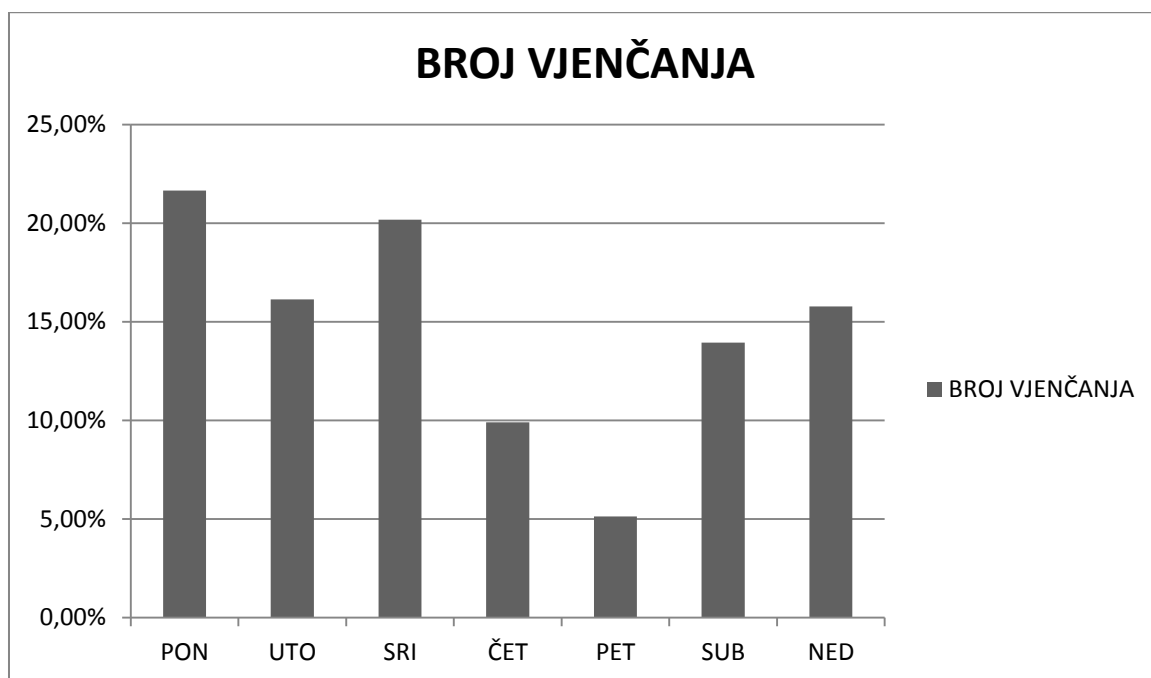
U razdoblju od 1850. do 1860. u Vodnjanu je najviše vjenčanja bilo ponedjeljkom (21,65%), srijedom (20,18%) i utorkom (16,14%). Slijede vjenčanja nedjeljom (15,77%), subotom (13,94%), četvrtkom (9,90%) i petkom (5,13%). Petak kao dan posta i nemrsa, dan muke Kristove nije bio najpogodniji dan za vjenčanja i slavlja što je vidljivo i prema podacima u matičnoj knjizi.

Postoje primjeri kada su se braća i sestre vjenčavali istoga dana. Na primjer u utorak 1. ožujka 1859. godine vjenčali su se braća blizanci *Nicolò Chiavalon* (35 g., *agricola*) s *Domenicom Giachin* (32 g.) i *Giovanni Chiavalon* (35 g., *agricola*) s *Mariom Malusà*. Dvije sestre blizankinje udale su se isti dan, u srijedu 26. veljače 1851. godine: *Teresa Domenica Defranceschi* (30. g) za *Pasquala Zanghirella* (24 g., *possidente*) i *Domenica Michela Giovanna Defranceschi* (30 g.) za *Andreu Deltona* (30 g., *sarte*). Postoje i primjeri kada su se brat i sestra vjenčavali isti dan: u petak 22. studenog 1856. godine vjenčao se *Vito Antonio Malusà* (37 g., *agricola*) s *Giovannom Sanvincenti* (26 g.) i *Maria Maddalena Malusà* (46 g.) s *Antoniom Ferrarese* (50 g. *agricola*). Zanimljivo je da *Maria Maddalena* i *Antonio* nisu bili prije toga u nekom braku, nego su oboje sklopili prvi brak tek u zrelijoj dobi.

Tablica 35. Dan vjenčanja u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

	PON	UTO	SRI	ČET	PET	SUB	NED
1850.	19	3	11	3	3	15	2
1851.	9	12	14	4	0	7	2
1852.	12	11	8	3	7	4	4
1853.	13	3	5	7	0	9	2
1854.	3	7	7	12	0	3	11
1855.	15	7	20	1	0	7	9
1856.	6	20	6	4	9	8	12
1857.	16	5	15	6	1	8	3
1858.	4	4	11	11	4	8	9
1859.	12	6	7	1	1	5	19
1860.	9	10	6	2	3	2	13
UKUPNO	118	88	110	54	28	76	86
%	21,65%	16,14%	20,18%	9,90%	5,13%	13,94%	15,77%

Grafikon 20. Dan vjenčanja u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

6.3. NADIMCI

U matičnoj knjizi vjenčanih župe Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine uz ime i prezime budućih supružnika često je bio upisivan i njihov nadimak. Nadimak je mogao biti vezan uz zanimanje, neku fizičku ili karakternu osobnost, mjesto iz kojeg dolazi ili nešto drugo što se lako povezalo uz pojedinu osobu.⁹⁰

Niže navedena tablica pokazuje da su u župi Vodnjan postojali razni nadimci. Ponekad braća imaju iste nadimke kao na primjer braća *Matteo Antonio, Biagio i Francesco Gorlato* zvani *Moroner* te *Giovanni i Lorenzo Manzin* zvani *Sior*. Zahvaljujući nadimku mogle su se raspoznavati osobe s istim imenom i prezimenom, primjerice *Giuseppe Biasiol* zvan *Crusca* i *Giuseppe Biasiol* zvan *Martorello*, te *Antonio Forlani* zvan *Boccuccia* i *Antonio Forlani* zvan *Mario*.

⁹⁰Doblanović, Danijela, „Svetvinčenat kroz matične knjige umrlih“, 556.

Tablica 36. Nadimci u matičnoj knjizi vjenčanih župe Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

Prezime	Ime	Nadimak	Prezime	Ime	Nadimak
<i>Ballarin</i>	<i>Domenico</i>	<i>Pagna</i>	<i>Gorlato</i>	<i>Antonio</i>	<i>Bajolo</i>
<i>Belci</i>	<i>Andrea</i>	<i>Placo</i>	<i>Gorlato</i>	<i>Giorgio</i>	<i>Biagiolo</i>
<i>Bergamasco</i>	<i>Cristoforo</i>	<i>Becit</i>	<i>Gorlato</i>	<i>M. Antonio</i>	<i>Moroner</i>
<i>Biasiol</i>	<i>Domenico</i>	<i>Borin</i>	<i>Gorlato</i>	<i>Biagio</i>	<i>Moroner</i>
<i>Biasiol</i>	<i>Francesco</i>	<i>Braghenegr e</i>	<i>Gorlato</i>	<i>Francesco</i>	<i>Moroner</i>
<i>Biasiol</i>	<i>Cristoforo</i>	<i>Chiubo</i>	<i>Gropuzzo</i>	<i>Antonio</i>	<i>Balarin</i>
<i>Biasiol</i>	<i>Giuseppe</i>	<i>Crusca</i>	<i>Gropuzzo</i>	<i>Martino</i>	<i>Melotto</i>
<i>Biasiol</i>	<i>Giuseppe</i>	<i>Martorello</i>	<i>Gropuzzo</i>	<i>Michiele</i>	<i>Melotto</i>
<i>Biasiol</i>	<i>Pietro</i>	<i>Sanna</i>	<i>Malusa`</i>	<i>Matteo I. Carlo</i>	<i>Barchirin</i>
<i>Biasiol</i>	<i>Giuseppe</i>	<i>Seci</i>	<i>Manzin</i>	<i>Girolamo</i>	<i>Buganel</i>
<i>Biasiol</i>	<i>Antonio</i>	<i>Tempere</i>	<i>Manzin</i>	<i>Antonio</i>	<i>Patalocchio</i>
<i>Bonassin</i>	<i>Niccolo`</i>	<i>Cicuto</i>	<i>Manzin</i>	<i>Giovanni</i>	<i>Sior</i>
<i>Cerlon</i>	<i>Vincenzo</i>	<i>Cavarol</i>	<i>Manzin</i>	<i>Lorenzo</i>	<i>Sior</i>
<i>Codacovich</i>	<i>Antonio</i>	<i>Tavarol</i>	<i>Mattias</i>	<i>Simone</i>	<i>Tendilin</i>
<i>Damiani</i>	<i>Michiele</i>	<i>Caobianco</i>	<i>Moscheni</i>	<i>Antonio</i>	<i>Zea</i>
<i>Damiani</i>	<i>Giuseppe</i>	<i>Martorello</i>	<i>Moschin</i>	<i>Giovanni</i>	<i>Coda</i>
<i>Debetto</i>	<i>Giovanni</i>	<i>Fino</i>	<i>Palin</i>	<i>Giovanni</i>	<i>Grinta</i>
<i>Defranceschi</i>	<i>Pietro</i>	<i>Chiervaro</i>	<i>Percich</i>	<i>Giovanni</i>	<i>Drapeglia</i>
<i>Defranceschi</i>	<i>Domenico</i>	<i>Romen</i>	<i>Rotta</i>	<i>Andrea</i>	<i>Cacin</i>
<i>Delcarro</i>	<i>Antonio</i>	<i>Bembo</i>	<i>Rotta</i>	<i>Giacomo</i>	<i>Gassa</i>
<i>Delton</i>	<i>Andrea</i>	<i>Poveretto</i>	<i>Russac</i>	<i>Paolo</i>	<i>Medossich</i>
<i>Delzotto</i>	<i>Matteo</i>	<i>Villan</i>	<i>Stocovich</i>	<i>Giovanni</i>	<i>Passavoltra</i>
<i>Demarin</i>	<i>Niccolo`</i>	<i>Bogome`</i>	<i>Stocovich</i>	<i>Domenico</i>	<i>Passavoltra</i>
<i>Demarin</i>	<i>P. Antonio</i>	<i>Sella</i>	<i>Stocovich</i>	<i>Lorenzo</i>	<i>Passavoltra</i>
<i>Demarin</i>	<i>Giovanni</i>	<i>Sella</i>	<i>Toffetti</i>	<i>Antonio</i>	<i>Pierassi</i>
<i>Dochich</i>	<i>Martino</i>	<i>Cocan</i>	<i>Tommasini</i>	<i>Francesco</i>	<i>Zuelo</i>
<i>Fabro</i>	<i>Antonio</i>	<i>Gavarda</i>	<i>Trevisan</i>	<i>Domenico</i>	<i>Plurchia</i>

<i>Fabro</i>	<i>Antonio</i>	<i>Gavardo</i>	<i>Vellico</i>	<i>Andrea</i>	<i>Catel</i>
<i>Fioranti</i>	<i>Antonio</i>	<i>Conciar</i>	<i>Vellico</i>	<i>Giuseppe</i>	<i>Cater</i>
<i>Fioretti</i>	<i>Biagio</i>	<i>Sella</i>	<i>Vellico</i>	<i>Domenico</i>	<i>Moscolin</i>
<i>Forlani</i>	<i>Antonio</i>	<i>Boccuccia</i>	<i>Vertacich</i>	<i>Giovanni</i>	<i>Mandalinich</i>
<i>Forlani</i>	<i>Antonio</i>	<i>Mario</i>	<i>Vertacich</i>	<i>Antonio</i>	<i>Mandalinich</i>
<i>Giachin</i>	<i>Antonio</i>	<i>Canella</i>	<i>Zanghirella</i>	<i>Veniero</i>	<i>Cranzolin</i>
<i>Giachin</i>	<i>Antonio</i>	<i>Canesirin</i>	<i>Zanghirella</i>	<i>Giovanni</i>	<i>Seba</i>
<i>Giursich</i>	<i>Domenico</i>	<i>Berchin</i>	<i>Zuccherich</i>	<i>Giovanni</i>	<i>Morich</i>
<i>Gorlato</i>	<i>Giorgio</i>	<i>Baiolo</i>			

7. ANALIZA MATIČNE KNJIGE UMRLIH ŽUPE VODNJAN U RAZDOBLJU OD 1850. DO 1860. GODINE

U matičnim knjigama umrlih nalazimo datum smrti; ime i prezime svećenika; ime, prezime, zanimanje, mjesto rođenja i prebivalište umrlog; ime i prezime, te zanimanje roditelja; ime i prezime bračnog druga, ako je umrli bio u braku ili udovac.

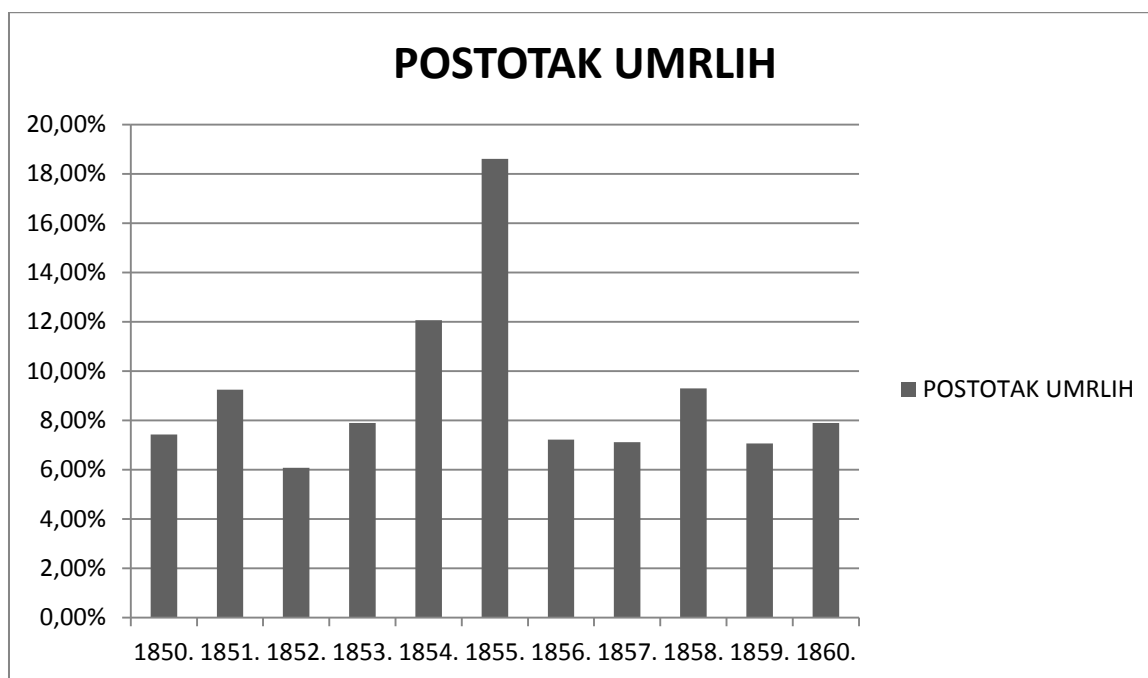
7.1. SMRT

U matičnim knjigama umrlih župe Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine zabilježena su 1.923 smrtna slučaja. Najviše umrlih bilo je u godini kolere koja je poharala istarsko, ali i svjetsko stanovništvo 1855. godine kada je u matičnoj knjizi umrlih upisano 358 odnosno 18,61% osoba, a najmanje 1852. godine 117 odnosno 6,08%. Godišnje je prosječno umiralo 174,81 osoba.

Tablica 37. Broj i postotak umrlih po godinama u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

GODINA	BROJ	%
1850.	143	7,43%
1851.	178	9,25%
1852.	117	6,08%
1853.	152	7,90%
1854.	232	12,06%
1855.	358	18,61%
1856.	139	7,22%
1857.	137	7,12%
1858.	179	9,30%
1859.	136	7,07%
1860.	152	7,90%
UKUPNO	1.923	100%

Grafikon 21. Umrli u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

Prema istraženim podacima najviše umrlih bilo je u kolovozu (12,63%) i rujnu (13,88%) , a najmanje u lipnju (3,90%). Isto kao i u Vodnjanu i u Puli je najmanje umrlih bilo u lipnju (364), a najviše u rujnu (954).⁹¹

Tablica 38. Broj umrlih po mjesecima u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

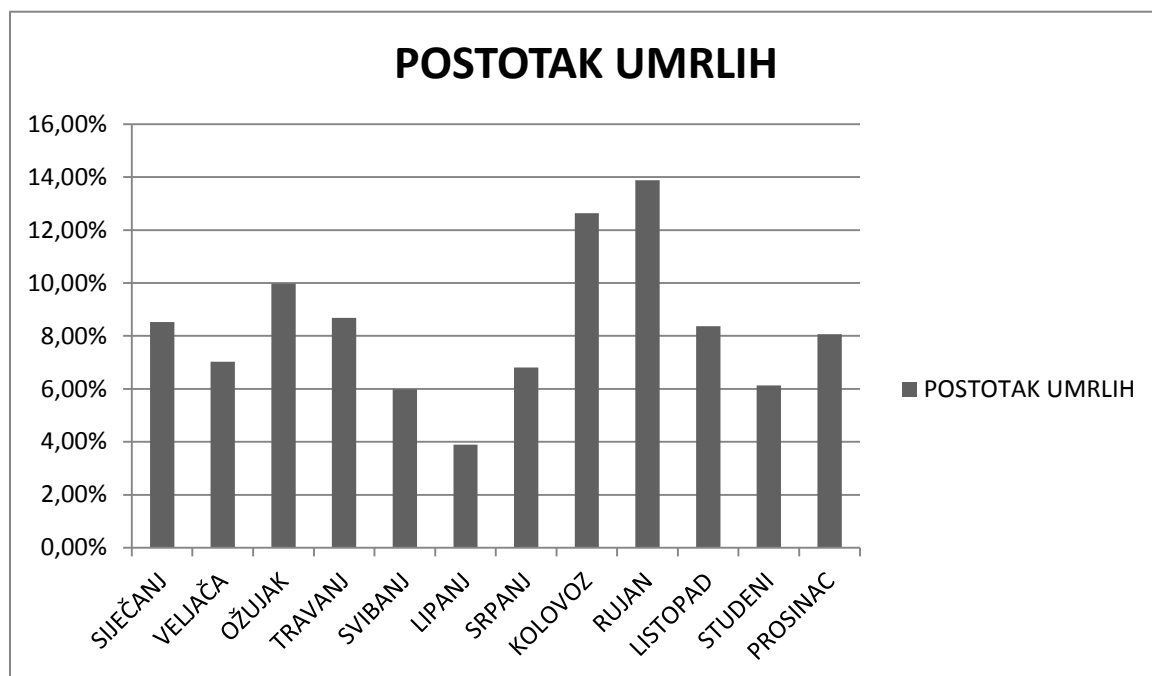
	SIJ	VEL	OŽU	TRA	SVI	LIP	SRP	KOL	RUJ	LIS	STU	PRO	UK
1850.	25	16	7	18	7	5	10	7	15	8	10	15	143
1851.	12	11	29	25	9	6	16	15	11	17	13	14	178
1852.	7	8	11	11	11	10	4	14	9	15	6	11	117
1853.	6	15	20	10	5	5	15	14	10	21	10	20	152
1854.	18	20	28	38	18	14	9	20	23	13	17	14	232
1855.	22	23	19	14	16	8	6	83	117	19	13	18	358
1856.	14	4	16	10	14	5	8	24	15	8	12	9	139
1857.	16	9	16	6	6	8	18	30	20	9	6	10	137
1858.	20	8	24	11	12	3	21	12	14	22	16	16	179
1859.	12	5	9	11	7	7	16	26	14	5	6	18	136
1860.	12	16	13	13	10	4	7	15	19	24	9	10	152
UK	164	135	192	167	115	75	131	243	267	161	118	155	1,923

⁹¹S. Bertoša, *Život i smrt u Puli*, 66.

Tablica 39. Umrli po mjesecima u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

MJESEC	SMRTI	%
SIJEČANJ	164	8,52%
VELJAČA	135	7,02%
OŽUJAK	192	9,98%
TRAVANJ	167	8,68%
SVIBANJ	115	5,98%
LIPANJ	75	3,90%
SRPANJ	131	6,81%
KOLOVOZ	243	12,63%
RUJAN	267	13,88%
LISTOPAD	161	8,37%
STUDENI	118	6,13%
PROSINAC	155	8,06%

Grafikon 21. Umrli po mjesecima u razdoblju od 1850. do 1860. u Vodnjanu.

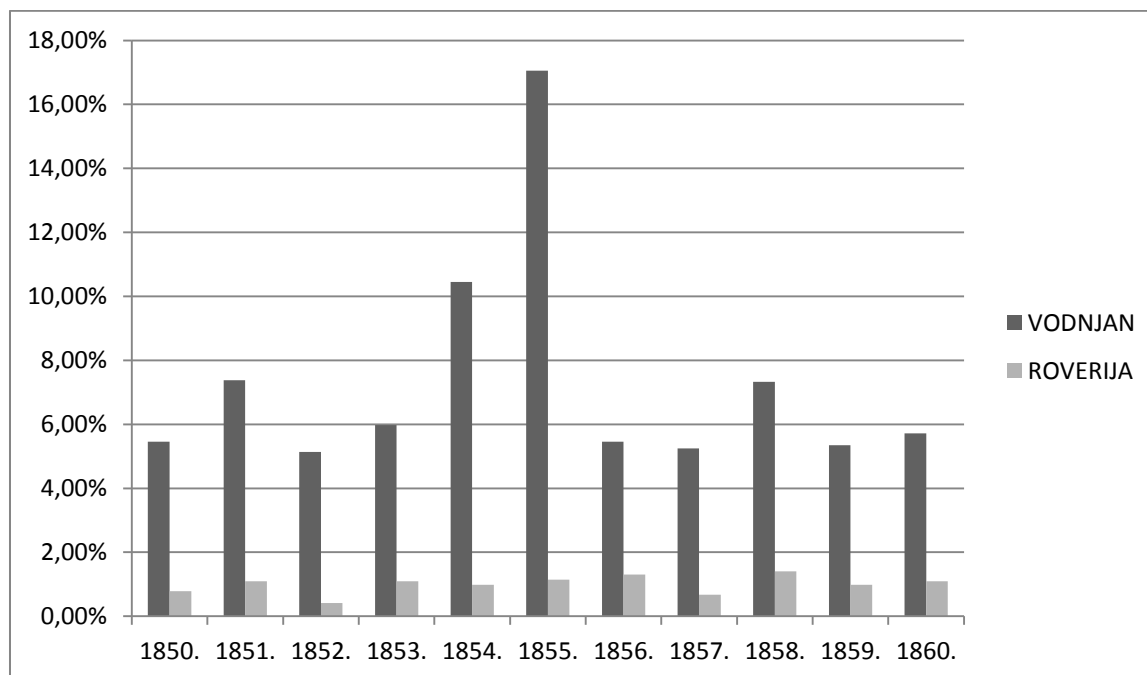

U istraženom razdoblju 1.550 umrlih (80,60%) bilo je iz Vodnjana, dok je 211 (10,97%) bilo iz Roverije.

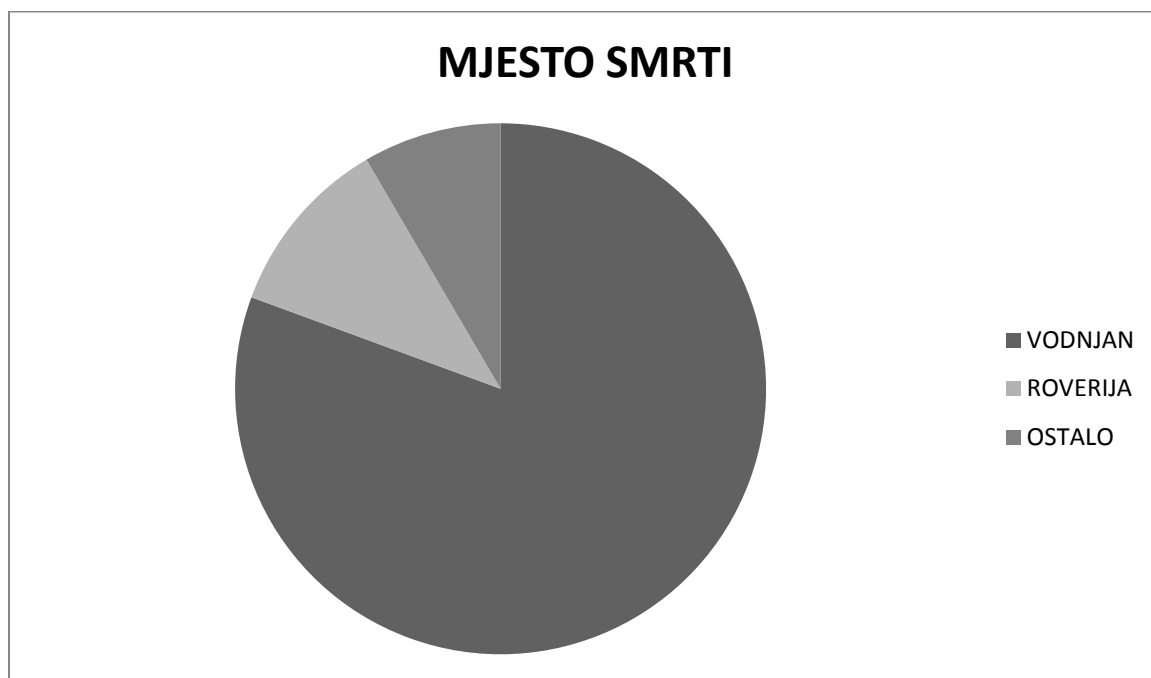
Tablica 40. Umrli u Vodnjanu i Roveriji u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

GODINA	VODNJAN		ROVERIJA	
1850.	105	5,46%	15	0,78%
1851.	142	7,38%	21	1,09%
1852.	99	5,14%	8	0,41%
1853.	115	5,98%	21	1,09%
1854.	201	10,45%	19	0,98%
1855.	328	17,05%	22	1,14%
1856.	105	5,46%	25	1,30%
1857.	101	5,25%	13	0,67%
1858.	141	7,33%	27	1,40%
1859.	103	5,35%	19	0,98%
1860.	110	5,72%	21	1,09%
UKUPNO	1,550	80,60%	211	10,97%

Grafikon 23. Umrli u Vodnjanu i Roveriji u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

Grafikon 24. Odnos umrlih u Vodnjanu i Roveriji u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

7.2. SPOL

U navedenom razdoblju u matičnoj knjizi umrlih župe Vodnjan upisano je 980 (50,96%) muškaraca i 943 (49,03%) žene.

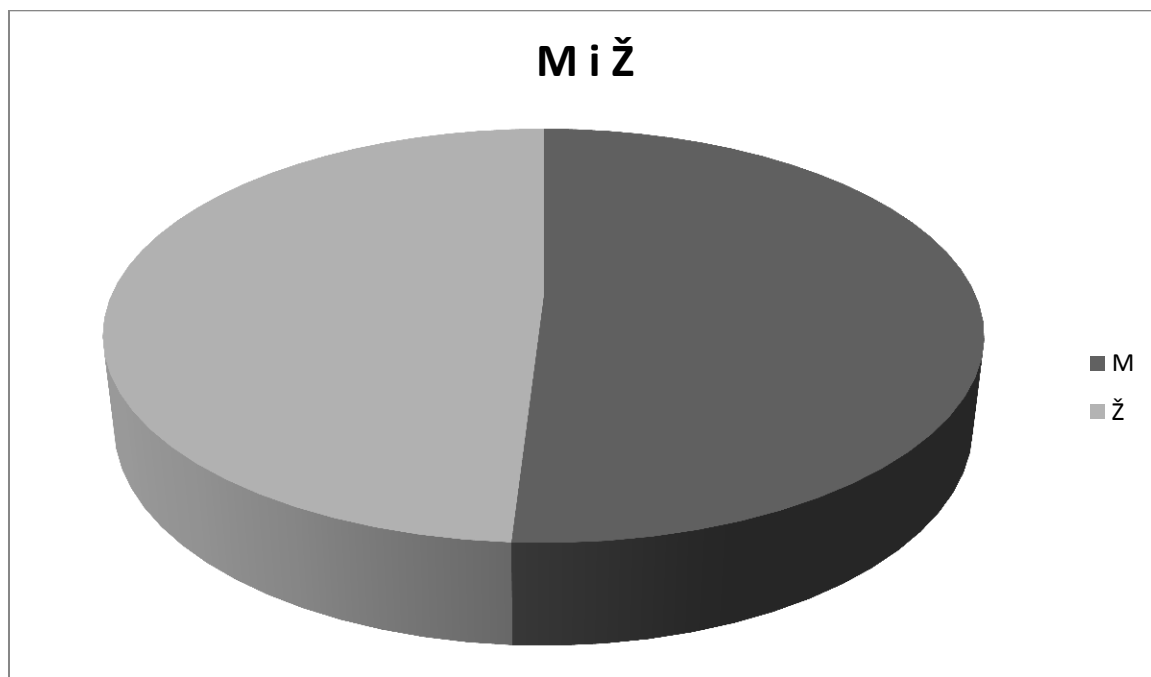
Tablica 41. Umrli prema spolu u razdoblju od 1850. do 1860. godine u Vodnjanu.

GODINA	M		Ž	
		%		%
1850.	68	3,53%	75	3,90%
1851.	93	4,83%	85	4,42%
1852.	62	3,22%	55	2,86%
1853.	79	4,10%	73	3,79%
1854.	119	6,18%	113	5,87%
1855.	175	9,10%	183	9,51%
1856.	68	3,53%	71	3,69%
1857.	81	4,21%	56	2,91%
1858.	98	5,09%	81	4,21%
1859.	65	3,38%	71	3,69%
1860.	72	3,74%	80	4,16%
UKUPN	980	50,96%	943	49,03%

Grafikon 25. Umri prema spolu u razdoblju od 1850. do 1860. godine u Vodnjanu.

Grafikon 26. Umri prema spolu u razdoblju od 1850. do 1860. godine u Vodnjanu.

Analiza je pokazala kako su u svakoj životnoj dobi više umirali muškarci nego žene, osim u starosti, što znači da su žene živjele duže. (Vidi tablice 42,43,44)

Tablica 42. Umrli do 15. godine života prema spolu u razdoblju od 1850. do 1860. godine u Vodnjanu.

0-15g	F		M	
1850.	40	3,95%	37	3,65%
1851.	53	5,24%	59	5,83%
1852.	32	3,16%	34	3,36%
1853.	43	4,25%	42	4,15%
1854.	59	5,83%	54	5,34%
1855.	68	6,72%	75	7,41%
1856.	29	2,86%	31	3,06%
1857.	34	3,36%	49	4,84%hc
1858.	48	4,74%	66	6,52%
1859.	41	4,05%	40	3,95%
1860.	45	4,45%	32	3,16%
Ukupno	492	48,66%	519	51,33%

Tablica 43. Umrli od 15. do 59. godine života prema spolu u razdoblju od 1850. do 1860. godine u Vodnjanu.

16-59g.	F		M	
1850.	19	4,03%	12	2,54%
1851.	13	2,76%	24	5,09%
1852.	14	2,97%	16	3,39%
1853.	11	2,33%	16	3,39%
1854.	22	4,67%	31	6,58%
1855.	61	12,95%	58	12,31%
1856.	22	4,67%	16	3,39%
1857.	15	3,18%	16	3,39%
1858.	20	4,24%	20	4,24%
1859.	14	2,97%	15	3,18%
1860.	18	3,82%	18	3,82%
Ukupno	229	48,61%	242	51,38%

Tablica 44. Umrli nakon 60. godine života prema spolu u razdoblju od 1850. do 1860. godine u Vodnjanu.

60+	F	%	M	%
1850.	15	3,43%	18	4,11%
1851.	19	4,34%	10	2,28%
1852.	9	2,05%	11	2,51%
1853.	19	4,34%	21	4,80%
1854.	32	7,32%	34	7,78%
1855.	54	12,35%	42	9,61%
1856.	19	4,34%	21	4,81%
1857.	7	1,60%	16	3,66%
1858.	13	2,97%	11	2,51%
1859.	17	3,89%	11	2,51%
1860.	16	3,66%	22	5,03%
Ukupno	220	50,34%	217	49,65%

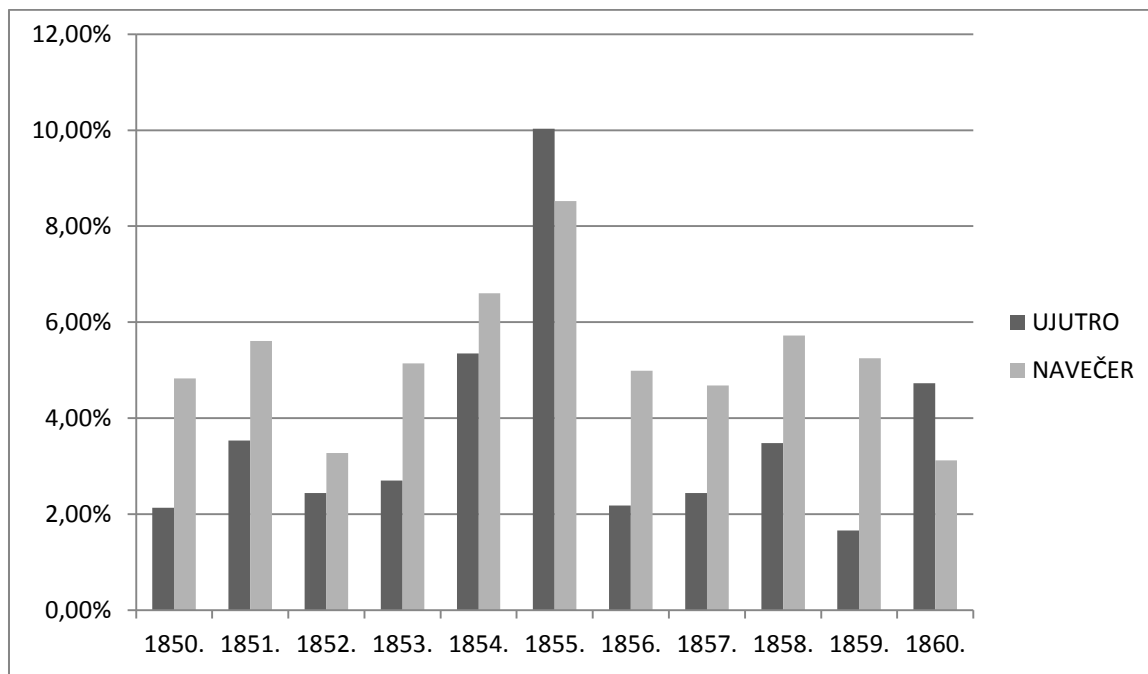
7.3. VRIJEME POKOPA

Kod vremena pokopa u matičnoj knjizi umrlih župe Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine zapisano je jutro (*mana*) ili večer (*sera*). Umrle osobe najčešće su bile pokapane navečer (1.111, odnosno 57,77%) osim u godinama 1855. i 1860. kada je najviše ljudi pokapano ujutro.

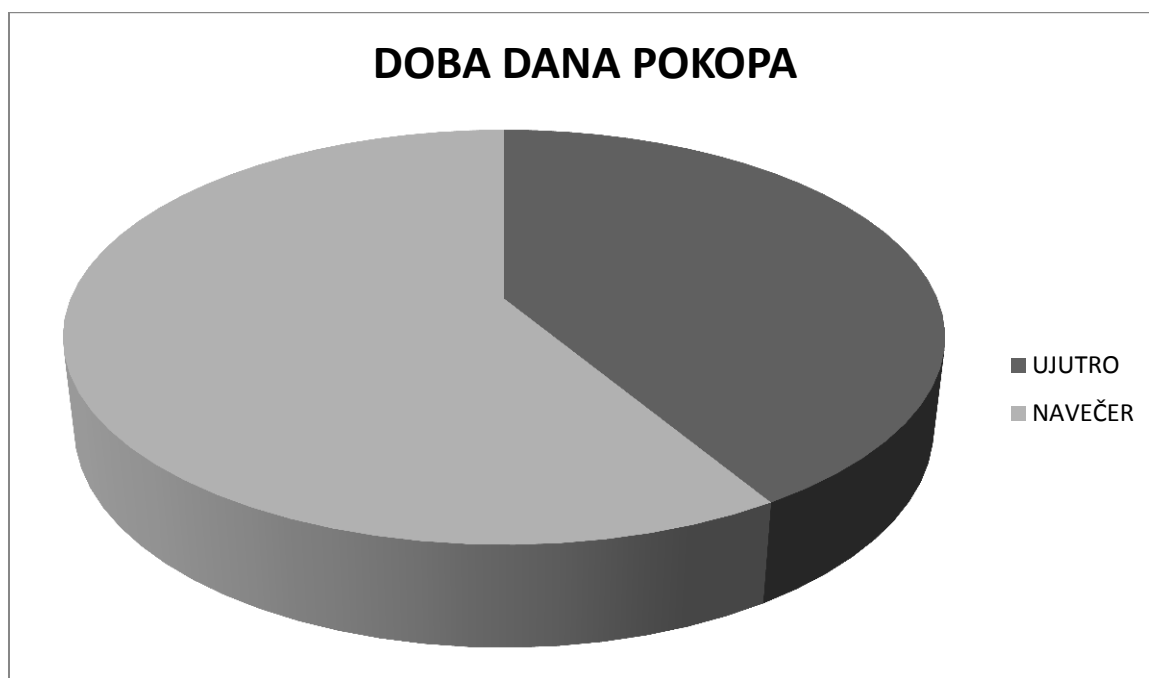
Tablica 45. Vrijeme pokopa u razdoblju od 1850. do 1860. godine u Vodnjanu.

GODINA	UJUTRO		NAVEČER	
		%		%
1850.	41	2,13%	93	4,83%
1851.	68	3,53%	108	5,61%
1852.	47	2,44%	63	3,27%
1853.	52	2,70%	99	5,14%
1854.	103	5,35%	127	6,60%
1855.	193	10,03%	164	8,52%
1856.	42	2,18%	96	4,99%
1857.	47	2,44%	90	4,68%
1858.	67	3,48%	110	5,72%
1859.	32	1,66%	101	5,25%
1860.	91	4,73%	60	3,12%
UKUPNO	783	40,71%	1.111	57,77%

Grafikon 27. Vrijeme pokopa u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

Grafikon 28. Vrijeme pokopa u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

7.4. DOB UMRLIH

Prema podacima matične knjige umrlih župe Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine najčešće su umirala djeca do 15. godine života (52,57%). Prosječna životna dob u tom razdoblju bila je 26,78 godina zbog velikih postotaka smrtnosti dojenčadi i djece do četvrte godine života (44,97% od ukupno umrlih). I u Samoboru je u razdoblju od 1773. do 1857. godine životna dob bila vrlo niska, 27,12 godina, dok je u Gradecu u razdoblju od 1853. do 1857. godine bila 25,5 godina.⁹² Zanimljivo je da su dvojica najstarijih ljudi upisanih u istraživanoj matičnoj knjizi umrlih bili muškarci: *Antonio Palin*, poljoprivrednik (*agricoltore*), umro 2. travnja 1850. od hidropsa (*idropisia*) u 88. godini života te *Andrea Bonassin*, zemljoposjednik (*possidente*), umro 26. studenog 1854. od konvulzija (*consunzione*) također u 88. godini života.

⁹² T. Luetić, "Demografska analiza stanovništva grada Samobora od kraja 18. stoljeća do 1857. godine", 224-225.

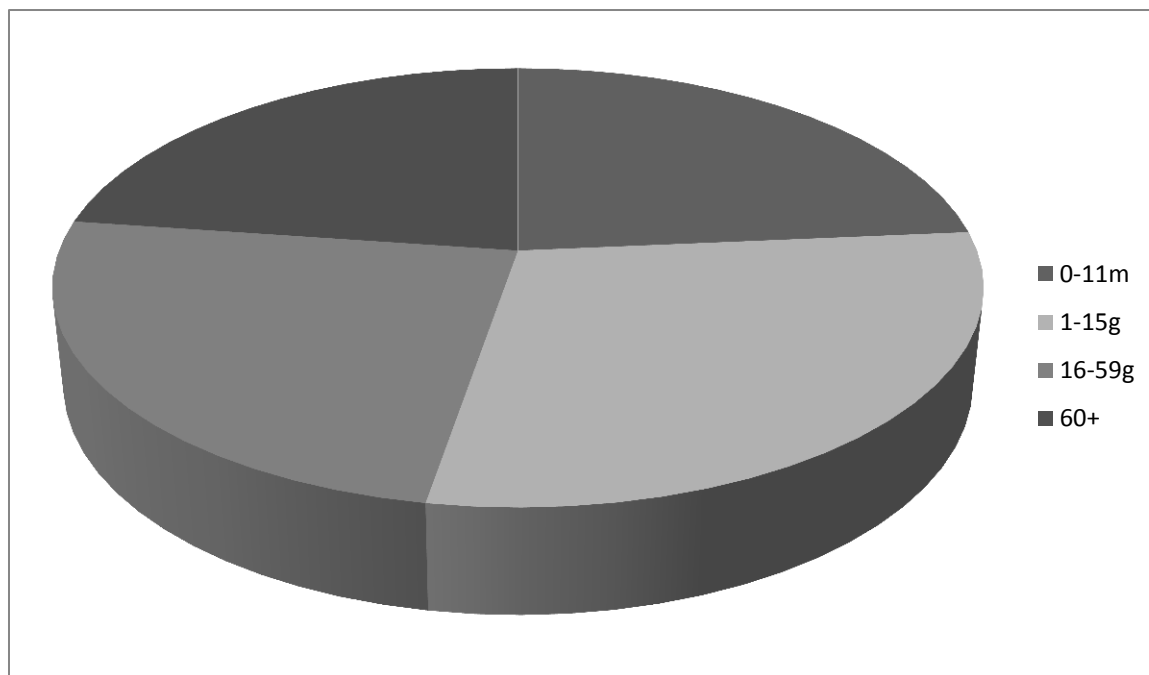
Tablica 46. Broj umrlih po godinama i starosti u razdoblju od 1850. do 1860. godine u Vodnjanu.

	1850.	1851.	1852.	1853.	1854.	1855.	1856.	1857.	1858.	1859.	1860.
0-23h	11	4	5	6	5	6	5	3	1	1	10
1-6d	4	5	5	9	5	9	1	5	11	3	1
7-29d	15	9	13	12	7	3	10	7	7	13	6
1-11m	18	39	9	16	31	24	16	19	24	23	17
0-11m	48	57	32	43	48	42	32	34	43	40	34
1-4g	21	43	28	35	51	65	21	40	41	33	34
5-10g	6	9	4	5	9	27	4	8	23	2	6
11-15g	3	3	3	2	5	9	3	1	7	4	3
1-15g	30	55	35	42	65	101	28	49	71	39	43
0-15g	78	112	67	85	113	143	60	83	114	79	77
16-29g	8	11	10	5	15	27	10	6	13	8	10
30-39g	5	8	6	8	10	33	11	4	9	9	11
40-49g	11	6	8	8	16	26	8	11	7	5	7
50-59g	7	12	6	6	12	33	9	10	11	7	8
16-59g	32	37	30	27	53	119	38	31	40	29	36
60-69g	11	12	9	15	19	37	20	13	8	8	13
70-79g	16	14	6	20	35	46	14	7	13	14	14
80-89g	6	3	5	5	12	13	6	3	3	6	11
60+	33	29	20	40	66	96	40	23	24	28	38
Uk	141	178	117	152	232	358	138	137	178	136	151
Ne zna se	2	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1

Tablica 47. Ukupan broj, udio i prosjek umrlih po starosti u razdoblju od 1850. do 1860. godine u Vodnjanu.

		%	Prosjek umrlih po godini
0-23h	54	2,80%	5,09
1-6d	58	3,01%	5,27
7-29d	102	5,30%	9,27
1-11m	236	12,27%	21,45
0-11m	453	23,55%	41,09
1-4g	412	21,42%	37,36
5-10g	103	5,35%	9,36
11-15g	43	2,64%	3,90
1-15g	558	29,01%	50,63
0-15g	1.011	52,57%	91,72
16-29g	123	6,39%	11,18
30-39g	114	5,92%	10,36
40-49g	113	5,87%	10,27
50-59g	121	6,29%	11
16-59g	471	24,49%	42,81
60-69g	165	8,58%	15
70-79g	199	10,34%	18,09
80-89g	73	3,79%	6,63
60+	437	22,72%	39,72
Ukupno	1.918	99,73%	174,36
Ne zna se	5	0,26%	0,45

Grafikon 29. Umrli po dobi u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

Godine 1857., u predtranzicijskom razdoblju, u Hrvatskoj je 34,9% osoba muškog i 30,5% osoba ženskog spola umrlo mlađe od godine dana, a polovica (50,6% muških i 47% ženskih) mlađe od 4 godine. Nasuprot tome, budući da je ljudski vijek bio kratak, udio starih ljudi među umrlima bio je malen (oko 4% muškaraca i oko 5% žena imalo je u trenutku smrti više od 70 godina). Najveći broj muškaraca umirao je u dobi između 45 i 49 godina, a žena između 50 i 59 godina.⁹³

7.5. BOLESTI

Razni su čimbenici utjecali na život odnosno smrt stanovništva: nehigijena, loša prehrana, razne zarazne bolesti, udaljenost liječnika i drugo.⁹⁴

Svećenici, koji su upisivali uzroke smrti, često su upisivali nestručne nazive bolesti, koje se više odnose na direktne posljedice smrti, a ne na samu bolest.

U matičnim knjigama umrlih u razdoblju od 1850. do 1860. godine najviše djece koja su preminula u prvom danu života, umrlo je pri porodu (*nel nascere*) 83,33%, najvjerojatnije zbog komplikacija prilikom samog poroda ili zbog neadekvatne prve njege. Osim pri porodu bebe su u prvom danu umirale kao nedonoščad (*immaturità*), zbog anemije (*anemia*) te zbog životne slabosti (*debolezza vitale*).

Anemija ili slabokrvnost učestala je pojava u male djece, a posebice u dojenčadi i nedonošene djece. Najčešći uzrok slabokrvnosti je manjak željeza koji nastaje uglavnom zbog neispravne prehrane ili zbog nedovoljnog iskorištavanja željeza u crijevima. Anemija se javlja zbog jednolične i dugotrajne prehrane hranom koja pretežno sadrži brašno i mlijeko i nedovoljnog konzumiranja voćnih sokova, povrća i drugih namirnica koje obiluju željezom. U nedonošene djece zaliha željeza izrazito je mala pa se anemija javlja prije i češće. Djeca postaju prozirno blijeda, odbijaju hranu, troma su i plačljiva te često jedu zemlju, zid i druge tvari.⁹⁵

U matičnim knjigama krštenih župe Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine upisano je nekoliko slučajeva kada su djeca rođena mrtva (*nata morta/ nato morto*). U tim slučajevima djeca su bila pokapana izvan groblja (*fuori dal cimitero*) jer ih babica nije stigla krstiti.

---

⁹³N. Vekarić i B. Vranješ-Šoljan, „Početak demografske tranzicije u Hrvatskoj“, 33.

⁹⁴Doblanović, Danijela, „Svetvinčenat kroz matične knjige umrlih“, 543.

⁹⁵Predrag Keros, *Veliki zdravstveni savjetnik*, Zagreb: Novi Liber, 1995, 674.

Tablica 48. Uzroci smrti djece u prvom danu života.

0-23h		%
<i>Nel nascere</i> Pri porodu	45	83,33%
<i>Immaturità</i> Nedonošće	3	5,55%
<i>Anemia</i> Anemija	2	3,70%
<i>Debolezza vitale</i> Životna slabost	2	3,70%

Kod djece koja su umirala u prvom tjednu života najčešći uzrok smrti bio je trizmus (*trismo*) i spazam (*spasmo*). Spazam je epizodično javljanje grčeva bez određena ritma.⁹⁶ Od njega je u prvom tjednu života umrlo 24 djece. Trizmus je prolazna nemogućnost otvaranja usta. Opći uzrok je tetanus, ali se on može pojaviti i prilikom otrovanja strihninom ili kod nekih oštećenja ponsa i produžene moždine. Među lokalne uzroke trizmusa ubrajaju se mnoge bolesti usta, zubi, perimaksilarna i perimandibularna infekcija odontogena podrijetla, peritonzilarna i parafaringealna flegmona itd.⁹⁷ Od trizmusa je umrlo 24 djece (41,37% od ukupno umrlih u prvom tjednu života). U tom su razdoblju još četiri bebe umrle kao nedonošćad.

Tablica 49. Uzroci smrti djece od prvog do šestog dana života.

1-6 dana		%
<i>Trismo</i> Trizmus	24	41,37%
<i>Spasmo</i> Spazam	24	41,37%
<i>Immaturità</i> Nedonošće	4	6,89%

U razdoblju od 7 do 29 dana djeca su najčešće umirala od trizmusa (49,01%). Od spazma je umrlo 33,33% djece. U tom razdoblju djeca su umirala i od afta (*afta*). Afte su plitki čirevi koji nastaju na sluznici, a traju pet do petnaest dana, ovisno o opsegu i mjestu na kojem se pojavljuju te o bolesnikovoj životnoj dobi. Najčešće se pojavljuju na vrhu ili na bočnim stranama jezika te na sluznici obraza i usana,

⁹⁶ „Spazam“ u: *Medicinski leksikon*, ur: Ivo Padovan, Zagreb: Leksikografski zavod Miroslava Krlež, 1992., 827.

⁹⁷ „Trizmus“ u: *Medicinski leksikon*, 914.

posebno donje usne. Na mjestima koja se mogu lakše ozlijediti, afte traju duže.⁹⁸ Od njih je umrlo 10,78% djece. Grč ili konvulzija je refleksna kontrakcija mišića, obično uz popratnu bol.⁹⁹ Zbog nerazvijenog središnjega živčanog sustava dijete je sklono reagiranju grčevima kada ima vrućicu.¹⁰⁰ Od grča je u tom razdoblju života umrlo 2,94%, a od anemije 1.96% djece.

Tablica 50. Bolesti koje su pogodile djecu u prvom mjesecu života

7-29 dana		%
<i>Trismo</i> Trizmus	50	49,01%
<i>Spasmo</i> Spazam	34	33,33%
<i>Afte</i> Afta	11	10,78%
<i>Tabe</i> Tabesni neurosifilis	4	3,92%
<i>Convulsioni</i> Konvulzije	3	2,94%
<i>Anemia</i> Anemija	2	1,96%

Od prvog do jedanaestog mjeseca života djeca su najčešće umirala od spazmusa (16,94%). Slijedi kaheksija (*consunzione*) od koje je umrlo 12,71% djece. Kaheksija je opće teško stanje organizma i zdravlja. Ona je često izazvana malnutricijom zbog bolesti, trovanja ili gladovanja te je obilježena padom tjelesne mase, općom slabošću i malaksalošću, poremećajem i smanjenjem anaboličkih procesa te porastom kataboličkih procesa i atrofijom tkiva i organa.¹⁰¹ Dijareja (diarrea) je stanje s učestalim i tekućim izmetima. Najčešće je izazvana bakterijama, ali postoje i mnoge bolesti čija je jedna od posljedica dijareja koja može dovesti do raznih tjelesnih poremećaja kao i do zastoja u djetetovu rastu. Odbijanje ispuštanja izmeta učestalije se javlja u muške i razvojno zaostale djece, a osnovni mu je uzrok psihičke naravi. Najčešće se javlja kao posljedica neprikladnih mjera kojima se dijete

⁹⁸P. Keros, *Veliki zdravstveni savjetnik*, 256.

⁹⁹Grč u: *Medicinski leksikon*, 304.

¹⁰⁰P. Keros, *Veliki zdravstveni savjetnik*, 668.

¹⁰¹„Kaheksija“ u: *Medicinski leksikon*, 394.

prisiljava na uredno pražnjenje crijeva.¹⁰² Od dijareje je umrlo 28 (11,86%) djece, od trizmusa 9,32%, konvulzija 8,47% i afta 6,35%.

Tablica 51. Bolesti koje se dogodile djecu od prvog do jedanaestog mjeseca života.

1-11 mjeseci		%
<i>Spasmo</i> Spazmus	40	16,94%
<i>Consunzione</i> Kaheksija	30	12,71%
<i>Diarrea</i> Dijarea	28	11,86%
<i>Trismo</i> Trizmus	22	9,32%
<i>Convulsioni</i> Konvulzije	20	8,47%
<i>Afte</i> Afte	15	6,35%

U razdoblju od prve do četvrte godine života djeca su najčešće umirala od rahitisa (*rachitismo*, 19,65%). Rahitis je učestala bolest koja nastaje zbog nedostatka vitamina D. Neispravna prehrana majke za vrijeme trudnoće može uzrokovati rahitis u djeteta nakon rođenja. Dojenče je tada nemirno, razdražljivo i blijedo, malo spava i odbija hranu. Rahitične promjene najizrazitije su u kostima koje postaju meke i mogu se iskriviti zbog nemogućnosti zadržavanja dovoljne količine mineralnih tvari. Istodobno javlja se i mlohavost mišića uz prekomjerno znojenje.¹⁰³ Osim rahitisa djeca su umirala i od kaheksije (15,04%), diareje (11,16%), konvulzija (4,85%), kolere (4,61%) i dizenterije (3,88%). Dizenterija (*dissenteria*) je bolest koja uzrokuje mobilne proljeve sa sluzavim gnojno krvavim izmetima uz bolni nagon na pražnjenje crijeva koje je srazmjerno oskudno. Epidemije dizenterije učestalije su ljeti, a veća mogućnost zaraze je na mjestima gdje se skuplja veći broj ljudi. Bolest počinje 48 sati nakon uzimanja zaražene hrane ili pića. Prvi su simptomi umjerena vrućica i bolovi u trbuhu, a nekoliko sati kasnije pojavljuje se proljev. Bolesnik može tijekom dana imati čak od dvadeset do trideset pražnjenja crijeva, a ponekad i više.¹⁰⁴ U toj dobi djeca su umirala i od infekcija glista (*verminazione*, 3,88%), konvulzivnog kašlja (*tosse convulsiva*, 3,15%) i od hripavca (*pertosse*, 2,66%). Hripavac uzrokuje grčevit

¹⁰²P. Keros, *Veliki zdravstveni savjetnik*, 672.

¹⁰³Isto, 674.

¹⁰⁴Isto, 191.

kašalj koji se javlja u napadima. Zbog napinjanja pri žestokom i uzastopnom kašljanju, bolesnicima često pomodne glava i vrat. Slična vrsta kašlja može nastati ako strano tijelo upadne u dišne putove, što se često događa kod djece.¹⁰⁵ Angina je upala krajnika, ždrijela i limfnih čvorova na vratu uz povišenu tjelesnu temperaturu, bolove u zglobovima i mišićima. Uzrokovana je brojnim mikroorganizmima, a najčešće virusima. Sluznica ždrijela postaje otečena i crvena, a krajnici mogu biti crveni i povećani ili, u težim slučajevima, prekriveni gnojnim čepovima i naslagama.¹⁰⁶ Od angine je od prve do četvrte godine života umrlo 10 djece (2,42%).

Tablica 52. Bolesti koje se dogodile djecu od prve do četvrte godine života.

1-4 godine		%
<i>Rachitismo</i> Rahitis	81	19,65%
<i>Consumzione</i> Kaheksija	62	15,04%
<i>Diarrea</i> Dijareja	46	11,16%
<i>Convulsioni</i> Konvulzije	20	4,85%
<i>Colera</i> Kolera	19	4,61%
<i>Dissenteria</i> Dizenterija	16	3,88%
<i>Verminazione</i> Infekcija glistama	16	3,88%
<i>Tosse convulsiva</i> Konvulzivni kašalj	13	3,15%
<i>Pertosse</i> Hripavac	11	2,66%
<i>Angina</i> Angina	10	2,42%

U razdoblju od pete do desete godine života kolera je bila najčešći uzrok smrti (13,59%). Slijede koheksija (7,76%), perniciozna anemija (*perniziosa*, 6,79%), konvulzije (5,82%), angina (4,85%), dijareja (4,85%) i gastromeningitis (4,85%).

¹⁰⁵Isto, 182.

¹⁰⁶Isto, 562.

Tablica 53. Bolesti koje su pogodile djecu od pete do desete godine života.

5-10g		%
Colera Kolera	14	13,59%
Consunzione Koheksija	8	7,76%
<i>Perniziosa</i> Perniciozna anemija	7	6,79%
<i>Convulsioni</i> Konvulzije	6	5,82%
<i>Angina</i> Angina	5	4,85%
<i>Diarrea</i> Proljev	5	4,85%
<i>Gastromeningite</i> Gastromeningitis	5	4,85%

Kolera je u razdoblju od jedanaeste do petnaeste godine života bila najčešći uzrok smrti (13,95%). Slijede angina (4,65%) i perniciozna anemija (4,65%).

Tablica 54. Bolesti koje su pogodile djecu od jedanaeste do petnaeste godine života.

11-15g		%
Colera Kolera	6	13,95%
<i>Angina</i> Angina	2	4,65%
<i>Perniziosa</i> Perniciosna anemija	2	4,65%

Ljudi su u srednjoj dobi najčešće umirali od tuberkuloze (6,57%). Tuberkuloza (*tisi polmonare*) je zarazna bolest kronična tijeka koja može zahvatiti svaki organ, no najčešća se javlja na plućima. Njezina učestalost ovisi o socijalnim i higijenskim činiocima. Iako se još i danas u srednjoj Europi bilježi oko 50 novooboljelih na 100000 stanovnika, klinička je slika bolesti blaža, a smrtnost manja nego prije nekoliko desetljeća. Uzročnik tuberkuloze je mikobakterij (*Mycobacterium tuberculosis*, rjeđe *Mycobacterium bovis*). Izvor zaraze najčešće je bolestan čovjek (osobito stare osobe), a rjeđe to može biti govedo (putem mlijeka) i perad. Bolest se najčešće prenosi kapljičnom infekcijom u dišne putove, no može se prenijeti i oralno mlijekom, a rijetko se prenosi preko kože ili očiju. Raširenost bolesti u prvom

desetljeću XX. st. iznosila je u prosjeku 3,1‰, ali je u tijeku I. svjetskog rata porasla na 10‰ – 15‰ godišnje. U Puli su 1915. oboljele 92 osobe ili 18‰. Međutim, nakon Prvog svjetskog rata raširenost se bolesti smanjila na 2‰ stanovnika godišnje.¹⁰⁷ Bolesti koje su zahvatile stanovništvo srednje dobi Vodnjana su i konvulzije (4,88%), perniciozna anemija (4,03%), hidrotoraks (*hidrotorace*, 3,60%), upala pluća (*pneumonite*, 3,60%), edem (*idrope*, 2,97%), hidrops (*idropisia*, 2,76%) te tifus (*tifo*, 2,33%).

Hidrotoraks je naziv za izljev tekućine u porebričnu šupljinu prouzrokovan povećanjem tlaka u krvnim žilama uslijed zatajenja srca.¹⁰⁸ Upala pluća najčešće nastaje zimi i u jesen, a uzrokuju je bakterije, virusi, mikroplazme, gljivice i drugi uzročnici. Izvori zaraze mogu već postojati u bolesnikovu tijelu te se pri smanjenju tjelesnih obrambenih snaga počnu razmnožavati ili mogu iz okoline ući u čovjekov organizam. Upala pluća češće se razvija u ljudi starijih od 65 godina života zbog promjena na plućnom tkivu u poodmakloj dobi ili zbog slabosti srca. Upala pluća je učestala i u bolesnika sa šećernom bolesti, alkoholičara, nepokretnih bolesnika i bolesnika koji uzimaju lijekove koji smanjuju tjelesnu otpornost.¹⁰⁹ Edem je prisutnost prevelike količine tekućine u međustaničnom tjelesnom prostoru. Najčešće se iskazuje u prekomjernom nakupljanju tekućine u potkožnom tkivu.¹¹⁰ Hidrops je prekomjerno nakupljanje tekućine u tkivima i tjelesnim šupljinama (hidrotoraks, hidroperikard, hidrosalpinks i dr.).¹¹¹ Tifus je opća infektivna bolest koju uzrokuje, za čovjeka naročito patogena, salmonela. Izvor infekcije su bolesnici i kliconoše koji mogu biti višegodišnji. Srednje teški trbušni tifus počinje postupno i traje nekoliko tjedana. Tijekom bolesti izraženo je opće teško stanje. Javlja se stalno visoka temperatura (kontinua), zamagljenost svijesti i apatija danju (tifožno stanje), a noću nesanica, nemir, halucinacije i ustrašenost (delirij). Moguće su crijevne komplikacije (perforacija, krvarenje), ali i promjene u funkcijama drugih organa.¹¹² U Istri su epidemije tifusa bile česte. Prema dostupnim podacima, u Puli je zabilježen trbušni tifus 1886. i 1889. kod pedesetak osoba, a u epidemiji 1891. oboljele su 372 osobe, od kojih je 10% umrlo.¹¹³

---

¹⁰⁷ „Tuberkuloza“ u: *Istarska enciklopedija*, 823-824.

¹⁰⁸ P. Keros, *Veliki zdravstveni savjetnik*, 249.

¹⁰⁹ Isto, 250.

¹¹⁰ „Edem“ u: *Medicinski leksikon*, 203.

¹¹¹ „Hidrops“ u: *Medicinski leksikon*, 330.

¹¹² „Tifus“ u: *Medicinski leksikon*, 900.

¹¹³ „Tifus“ u: *Istarska enciklopedija*, 804.

Tablica 55. Bolesti koje se pogodile vodnjansko stanovništvo od šesnaeste do pedeset i devete godine života.

16-59g		%
<i>Tisi polmonare</i> Tuberkuloza	31	6,57%
<i>Consumzione</i> Konvulzije	23	4,88%
<i>Perniziosa</i> Perniciozna anemija	19	4,03%
<i>Idrotorace</i> Hidrotoraks	17	3,60%
<i>Pneumonite</i> Upala pluća	17	3,60%
<i>Idrope</i> Edem	14	2,97%
<i>Idropisia</i> Hidrops	13	2,76%
<i>Tifo</i> Tifus	11	2,33%

Starije su osobe u istraživanom razdoblju u Vodnjanu najčešće umirale od kolere (10,98%) i hidrotoraksa (10,52%). Slijede senilni marazam (*marasmo senile*, 10,06%), marazam (*marasmo*, 8%), starost (*vecchiaia*, 7,06%), apopleksija (*apoplesia*, 5,94%), edem (5,72%), koneksija (4,34%), hidrops (2,97%), dijareja (2,97%), astma (asma, 2,28%), upala pluća (2,28%) i dizenterija (2,05%).

Marazam je oronulost i iscrpljenost organizma koja se razvija u starosti ili u bolesnika s teškim kroničnim bolestima, osobito kod bolesti raka.¹¹⁴ Apopleksija odnosno moždani udar je vaskularni poremećaj mozga.¹¹⁵

¹¹⁴ „Marazam“ u: *Medicinski leksikon*, 505.

¹¹⁵ „Moždana kap“ u: *Medicinski leksikon*, 559.

Tablica 56. Bolesti koje se dogodile starije osobe.

60+		%
<i>Colera</i> Kolera	48	10,98%
<i>Idrotorace</i> Hidrotoraks	46	10,52%
<i>Marasmo senile</i> Senilni marazam	44	10,06%
<i>Marasmo</i> Marazam	35	8%
<i>Vecchiaia</i> Starost	31	7,09%
<i>Apoplezia</i> Apopleksija	26	5,94%
<i>Idrope</i> Edem	25	5,72%
<i>Consumzione</i> Koheksija	19	4,34%
<i>Idropisia</i> Hidrops	14	3,20%
<i>Diarrea</i> Dijareja	13	2,97%
<i>Asma</i> Astma	10	2,28%
<i>Pneumonite</i> Upala pluća	10	2,28%
<i>Dissenteria</i> Dizenterija	9	2,05%

U matičnoj knjizi umrlih župe Vodnjan zabilježeni su i slučajevi kada su osobe iz iste obitelji umrle u kratkom razdoblju ili od iste bolesti. Primjerice 19. siječnja 1850. godine umrla je *Michela Malusà* (33 g.) od metritisa (*metrite*), a deset dana kasnije, 29. siječnja, umrla je njezina kćer *Antonia Malusà* koja je imala samo 20 dana od tuberkuloze (*tabe*); 1. listopada 1852. umrla je *Lucia Bonassin* (3 g.) od rahitisa (*rachitismo*), a 19.10. *Maria Bonassin* (11 mj.) od koheksije (*consumzione*); 7. siječnja 1854. umro je *Domenico Biasiol* (20 mj.) od rahitisa (*rachitismo*), a 18. svibnja njegova sestra *Lorenza Biasiol* (13 mj.) od iste bolesti; 2. rujna 1856. godine umro je *Giovanni Battista Bagozzi* (75 g.), a 11. prosinca 1856. godine njegova žena *Antonia Bagozzi* (78 g.), oboje od marazma (*marasmo*); 21. kolovoza 1856. godine umro je Giovanni Stercovich (2 g.), 28. rujna njegov brat *Giorgio Stercovich* (5 mj.) oboje od koheksije (*consumzione*); 11. ožujka 1858. godine umrla je *Caterina Giacometti* (27 g.) zbog teškog poroda (*parto stentato*) dok je njezin sin *N. Giacometti*

umro pri porodu (*nel nascere*); 26. travnja 1860. godine umrla je *Natalia Manzin* (6 mj.) te 4. svibnja *Prudenza Manzin* (7 g.) obje od koheksije (*consunzione*).

U istraženom razdoblju zabilježena su četiri slučaja smrti blizanaca: 22. veljače 1850. godine s 4 dana umrli su *Maria* i *Antonio Belci* od spazma (*spasmo*); 14. kolovoza 1852. godine s 15 dana umrla je *Maria Palin* od trizmusa (*trismo*), a 19. kolovoza njezin brat blizanac *Martino Palin* od spazma (*spasmo*); *Maria* i *Francesca Rotta* umrle su 20. veljače 1855. godine od trizmusa (*trismus*) s 3 dana; *Eufemia Muscovih* umrla je 12. listopada 1858. godine s 4 dana, a *Elena* 13. listopada obje zbog spazma (*spasmo*). U obrađenom razdoblju zabilježena je i smrt trojki, kako je već gore navedeno, troje bezimenih dječaka rođeno je i umrlo 13. lipnja 1852. godine pri porodu (*nel nascere*). Budući da ih babica nije uspjela krstiti pokopani su izvan groblja.

U matičnoj knjizi umrlih župe Vodnjan upisano je nekoliko slučajeva smrti osoba koje nisu bile iz Vodnjana, nego su tamo bile u prolazu (*di passaggio*): 20. ožujka 1856. godine u Vodnjanu je umro četrdesetpetogodišnji *Giovanni Kaus* od tuberkuloze (*tubercolosi*), 3. srpnja 1856. godine od iznenadne smrti (*caso improvviso*) umrla je dvadesetsedmogodišnja *Carolina Fortuna Sala* od aneurizma (*aneurisma*).

U istraženom matičnoj knjizi umrlih upisan je i jedan svećenik. To je *Tommaso Belci* koji je umro 11. prosinca 1866. godine od astme. Zanimljiv je zapis od 29. travnja 1859. godine: *Pasquale Bancovich, militare, mori all'ospedale di Milano* odnosno vojnik iz Vodnjana umro je u bolnici u Milanu. Nažalost nije zabilježen podatak gdje je pokopan.

7.5.1. KOLERA

Kolera je akutna infektivna bolest tankog crijeva čiji je uzrok *vibrio cholerae* koji stvara enterotoksin koji potiče sluznicu tankog crijeva na snažno lučenje vode i elektrolita. U težim slučajevima kod bolesnika dolazi do jake dehidracije koja može prouzročiti stanje šoka s padom krvnog tlaka te prestanak funkcije bubrega, a u najtežim slučajevima i smrt. U južnoj Aziji pojavljuje se endemično, ali povremeno se javljaju i epidemije kolere koje se šire sve do istočnog Sredozemlja.¹¹⁶

---

¹¹⁶"Kolera" u: *Medicinski leksikon*, 447.

Prema nekim izvorima kolera se pojavila u 6. stoljeću na području Indije. Europljanima je bila nepoznata sve do 16. stoljeća kada su o njoj izvijestili europski liječnici Gaspar Correa i Garcie de Ortoa. Početkom 19. stoljeća počela se širiti izvan granica Indije. Prvi veći val zaraze pandemijskih razmjera započeo je 1817. i trajao gotovo šest godina, no nije se proširio izvan granica Azije. Između 1826. i 1837. godine novi val zaraze kolerom krenuo je iz Rusije odakle je stigla na područje sjeverne Afrike, a odatle se proširila na cijelu Europu. U tom je valu kolera zahvatila veliki dio zemalja svijeta. Između 1841. i 1859. godine dogodio se treći val. Zaraza je krenula iz Azije i proširila se na cijelu zapadnu Europu, a najviše je zahvatio Austriju gdje je umrlo 270.915 ljudi. Ovaj val proširio se sve do Centralne i Južne Amerike. Četvrti val, koji je trajao od 1863. do 1875. godine, zahvatio je sve kontinente, a njega su proširili hodočasnici iz Meke. Peti val započeo je 1883. godine u Aziji, a 1884. godine ta je epidemija zahvatila Europu i bila prisutna na pojedinim područjima sve do 1887. Šesti i posljednji val kolere zabilježen je između 1902. i 1909. godine. Pandemija se proširila od Meke po Aziji, a preko Rusije doprla je do Austrije i Njemačke. U Europi je kolera posljednji put zabilježena 1922. godine. Danas se povremeno pojavljuje još samo u Aziji, najčešće u Kini i Japanu. Kolera je izazivala veliki strah među stanovništvom dijelom zbog različitih i mnogobrojnih simptoma, a dijelom zbog posljedica po ljudski organizam često praćenih smrću. Uzroci većih i smrtonosnijih epidemija bili su socijalni uvjeti života. Prvenstveno je to bilo stanovanje u nehigijenskim uvjetima i nedovoljna odvojenost kanalizacije od izvora vode. Budući da se kolera prenosila putem izlučevina zdravog kliconoše ili oboljelog, zaraza se često prenosila i uporabom zajedničkog zahoda. U većim gradovima, zbog veće gustoće naseljenosti, oboljelih od kolere bilo je znatno više.¹¹⁷

Zbog nesvakidašnjih simptoma i posljedica po ljudski organizam, kolera je izazvala veliki strah među stanovništvom.¹¹⁸

Azijska kolera pojavljuje se u Puli 1835. godine. Prenio ju je mornar Ivan Galović došavši iz Chiogge. Epidemija kolere zabilježena je 1836. godine, širila se kopnenim putem te zahvatila Pazin, Žminj, Svetvinčenat i Vodnjan, no ne i Pulu jer je promet iz smjera Vodnjana zbog opasnosti bio smanjen.¹¹⁹ Druga epidemija harala je 1849. godine. U ljeto 1855. zarazi je podleglo na Bužeštini 247 ljudi, u Puli 118,

---

¹¹⁷Irena Ipšić, „Demografske i društveno-gospodarske posljedice epidemije kolere: primjer epidemije u Drenovcima 1873. Godine“, *Scrinia slavonsica* 10 (2010), 529.

¹¹⁸Isto, 530.

¹¹⁹„Kolera“ u: *Istarska enciklopedija*, 403

Labinu 37, Fažani 27, Svetvinčentu 43, Taru 18, Kašteliru 31, Oprtiju 69, Gračišću 57, Kašćergi 7, Pazinu 14, Boljunu 44, Dolenjoj Vasi 48, Vranji 40, Rovinju 228, Bujama 110, Krasici 32, Barbanu 34, Lanišću 140, a u Rijeci svaki 20 stanovnik.¹²⁰ U Puli se 1865. godine pojavila nova epidemija tijekom koje je oboljelo 50 građana i 22 mornara. Bolesnici su bili privremeno hospitalizirani u prizemlju škole na Danteovom trgu.¹²¹ Zadnja epidemija kolere u Istri dogodila se 1886. godine. Od kolere je tada u Kopru umrla 271 osoba, u Trstu 560 te u Izoli 102 osoba.¹²²

Od kolere je u Vodnjaju 1855. godine umrlo 167 osoba. Kolera je u Vodnjaju trajala od 4. kolovoza do 6. listopada te je pogodila stanovništvo u dobi od jednog mjeseca do 79. godine života. Prva osoba koja je od nje umrla bila je *Catarina Boara* u dobi od 29 godina, dok je posljednji bio *Andrea Manzin* u dobi od 16 godina. Prosječna dob umrlih od te bolesti bila je 32.67 godina.

---

¹²⁰ Amir Muzur, "Istarski sveti Rok: od zaštitnika kuge do zaštitnika od kolere", *Epidemične bolesti v Istri v 19. in 20. stoletju*, ur: Ante Škrobonja, Koper: Histria Ediciones, 2010, 70.

¹²¹ „Kolera“ u: *Istarska enciklopedija*, 403.

¹²² Urška Železnik, "Kolera in urbano prebivalstvo: Koper in obalna mesta v 19. stoletju", *Epidemične bolesti v Istri v 19. in 20. stoletju*, 62-63.

Tablica 57. Broj umrlih od kolere u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

0-23h	0	0%
1-6d	0	0%
7-29d	0	0%
1-11m	5	2,99%
Uk 0-11m	5	2,99%
1-4g	19	11,37%
5-10g	14	8,38%
11-15g	7	4,19%
1-15g	40	23,95%
Uk 0-15g	45	26,94%
16-29g	18	10,77%
30-39g	19	11,37%
40-49g	16	9,58%
50-59g	21	12,57%
Uk 16-59g	74	44,31%
60-69g	25	14,97%
70-79g	23	13,77%
80-89g	0	0%
Uk 60g +	48	28,74%
Uk	167	100%

U tih 63 dana zabilježeno je 167 slučajeva smrti od kolere što iznosi 81,86% smrti u tom razdoblju. Prema podacima iz matične knjige umrlih kolere je najviše pogađala ljude srednje životne dobi (16-59g.), a najmanje malu djecu do prve godine života.

Što se tiče spola, kolera je 1855. godine ravnomjerno pogađala muško i žensko stanovništvo.

Tablica 58. Spol ljudi umrlih od kolere u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

	F		M	
0-15g	21	12,57%	24	14,37%
16-59g	37	22,15%	37	22,15%
60+	25	14,97%	23	13,77%
Ukupno	83	49,70%	84	50,29%

Navest ću neke primjere smrti od kolere. 23. kolovoza umrla je *Damiana Delton* dok je njena kćer *Mattea* umrla tri dana kasnije; u jednoj obitelji imamo 4 slučaja smrti od kolere: 29. kolovoza umro je *Domenico Biasiol* (8 g.), 4. rujna *Biagio Biasiol* (72 g) i *Andrea Biasiol* (35 g.) te 11. rujna *Biagio Biasiol* (11 g); 20. kolovoza umrla je *Antonia Gorlato* (45 g), 21. kolovoza *Antonia Gorlato* (20 g.); otac i sin umrli su isti dan od kolere: 17. rujna, oboje istoga imena *Francesco Pinzan* (3 g. i 28 g.); 13. rujna muška beba *N. Biasiol* umro je pri porodu (*morto nel nascere*), njegov je otac *Antonio Domenico* umro je isti dan, a majka *Giovanna* 15. rujna.

7.5.2. FEBBRE

Iz podataka u matičnoj knjizi umrlih župe Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine mogu se iščitati razni tipovi groznice odnosno *febbre*. Od groznice je u istraženom razdoblju umrla 81 osoba od prve do osamdesete godine života. Kao uzroci smrti najčešće se navode *febbre tifoidea* (16 umrlih), *febbre perniziosa* (15 umrlih) i *febbre nervosa* (12 umrlih).

Tablica 59. Tipovi groznice (*febbre*) koje su pogodile stanovništvo župe Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

Febbre		
<i>Febbre tifoidea</i>	16	19,75%
<i>Febbre perniziosa</i>	15	18,51%
<i>Febbre nervosa</i>	12	14,81%
<i>Febbre verminosa</i>	9	11,11%
<i>Febbre perpuerale</i>	7	8,64%
<i>Febbre convulsiva</i>	6	7,40%
<i>Febbre gastrica</i>	3	3,70%
<i>Febbre catarale</i>	2	2,46%
<i>Febbre periodica verminosa</i>	2	2,46%
<i>Febbre gastrica verminosa</i>	1	1,23%
<i>Febbre gastrica nervosa</i>	1	1,23%
<i>Febbre gastrica morbillosa</i>	1	1,23%
<i>Febbre perniziosa cefalgica</i>	1	1,23%
<i>Febbre perniziosa epatica</i>	1	1,23%
<i>Febbre perniziosa convulsiva</i>	1	1,23%
<i>Febbre perniziosa disenterica</i>	1	1,23%
<i>Febbre acuta</i>	1	1,23%
<i>Febbre periodica</i>	1	1,23%
Ukupno	81	100%

7.6. SMRT NESRETNIM SLUČAJEM I NASILNE SMRTI

Osim onih uobičajenih bolesti matične knjige umrlih sadrže i takozvane „neobične smrti“.¹²³ U sljedećoj tablici donosim nekoliko primjera takvih smrti navedenih u matičnoj knjizi umrlih župe Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

Tablica 60. Nesretne smrti u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine

Godina	Smrt	Ime i prezime	Spol	Godine
21.1.1850.	<i>Abbruciamento</i> Spaljivanje	<i>Eufemia</i> <i>Bilucaglia</i>	F	10 mj
7.1.1851.	<i>Soffocazione per morbosa</i> <i>affezione della glandula tireodea</i> (gozzo) Gušenje zbog uznapredovale stume	<i>Natalia</i> <i>Luches</i>	F	53

¹²³ Usp: Život i smrt u Puli, 231.

26.11.1851.	<i>Trovata morta nel suo letto</i> Pronađena mrtva u svom krevetu	<i>Maria Pinzan</i>	F	66
15.5.1852.	<i>Disgrazia</i> Nesreća	<i>Giuseppe Vertacich</i>	M	28
16.6.1852.	<i>Grave ferimento al capo</i> Teška ozljeda glave	<i>Mario Vitassovich</i>	M	36
8.8.1852.	<i>Disgrazia</i> Nesreća	<i>Pietro Sfarich</i>	M	13
11.10.1853.	<i>Trovato morto nel luogo detto Marichio in riva al mare probabilmente in seguito ad annegamento in conseguenza d'irritazione cerebro-spirale con atterazione delle facolta`</i> Pronađen mrtav u mjesto zvanom Marichio na morskoj obali vjerojatno zbog utapanja uslijed oštećenja mozga i leđne moždine s posljedničnom promjenom ponašanja.	<i>Antonio Bagozzi</i>	M	44
18.4.1855.	<i>Abbrucciamento per disgrazia</i> Spaljivanje zbog nesreće	<i>Pietro Manzin</i>	M	1.5
25.6.1856.	<i>Soffocato per disgrazia in una cava di saldame</i> Ugušen zbog nesreće u rudniku kremene sedre	<i>Antonio Muscovich</i>	M	61
7.7.1856.	<i>Uccisione per ferita nella testa</i> Ubojstvo zbog ozljede glave	<i>Daniele Malusa`</i>	M	77
31.8.1856.	<i>Ucciso</i> Ubijen	<i>Giovanni Pacich</i>	M	60
14.5.1857.	<i>Infiammazione in seguito a scottatura</i> Upala zbog opekline	<i>Antonio Palin</i>	M	20

21.7.1857.	<i>Annegato per disgrazia</i> Utopljenje zbog nesreće	<i>Giuseppe</i> <i>Zuccherich</i>	M	7
24.8.1857.	<i>Sfagello per disgrazia caduto da un tetto</i> Smrt uslijed pada s krova	<i>Domenico</i> <i>Bilucaglia</i>	M	46
18.9.1857.	<i>Ucciso</i> Ubijen	<i>Antonio</i> <i>Giursich</i>	M	48
9.8.1858.	<i>Ferita d`arma da punta e da taglio</i> Rana zadobivena šiljastim oružjem i oružjem koji reže	<i>Matteo</i> <i>Giovanni</i> <i>Zuccherich</i>	M	38
22.7.1859.	<i>Annegato per disgrazia</i> Utopljenje zbog nesreće	<i>Michiele</i> <i>Zuccarich</i>	M	8
22.7.1859.	<i>Annegato per disgrazia</i> Utopljenje zbog nesreće	<i>Eufemia</i> <i>Nadenich</i>	F	13
21.12.1859.	<i>Trovato morto sulla strada verso Valle per freddo</i> Pronađen mrtav na cesti prema Balama zbog hladnoće	<i>Paolo</i> <i>Zanfabro</i>	M	42
24.12.1859.	<i>Abbruciamento per disgrazia</i> Spaljivanje zbog nesreće	<i>Daniele</i> <i>Vellico</i>	M	3
21.12.1859.	<i>Trovato morto sulla strada verso Valle per freddo</i> Pronađen mrtav na cesti prema Balama zbog hladnoće	<i>Paolo</i> <i>Zanfabro</i>	M	42
18.8.1859.	<i>Annegato per disgrazia</i> Utopljenje zbog nesreće	<i>Antonio</i> <i>Trevisan</i>	M	13
22.7.1859.	<i>Annegato per disgrazia</i> Utopljenje zbog nesreće	<i>Eufemia</i> <i>Nadenich</i>	F	13
2.7.1860.	<i>Scottatura</i> Opekline	<i>Domenica</i> <i>Gropuzzo</i>	F	6

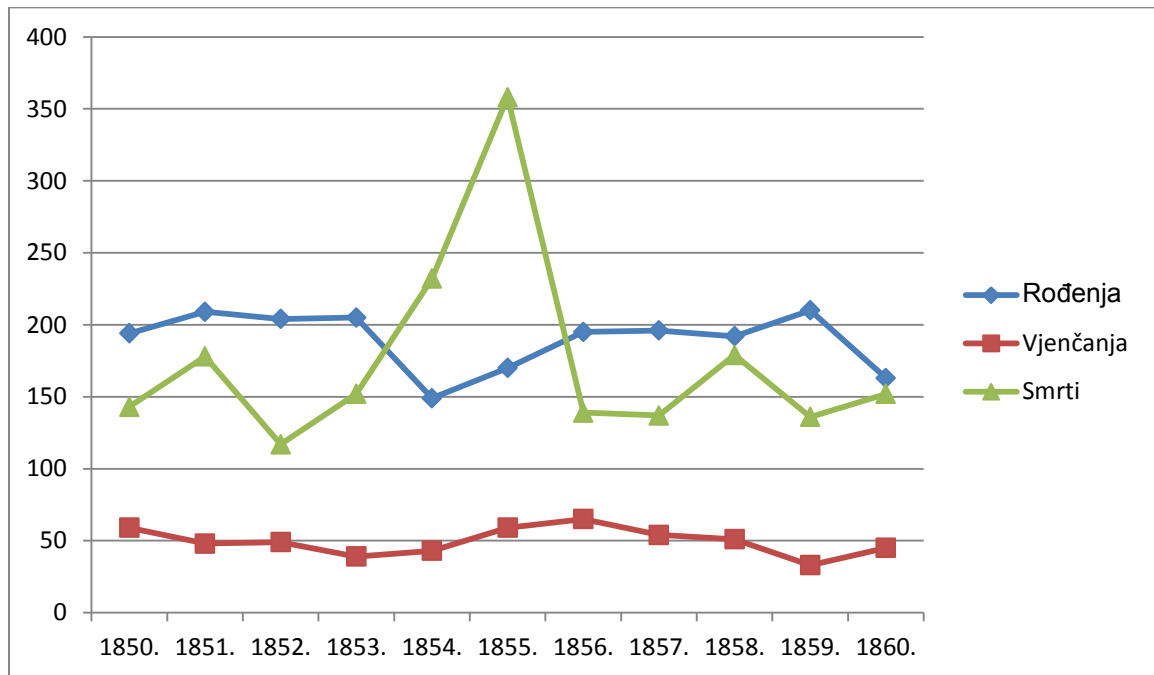
8. KRŠTENJA, VJENČANJA I SMRTI U ŽUPI VODNJAN U RAZDOBLJU OD 1850. DO 1860. GODINE

Broj krštenja, vjenčanja i smrti u Vodnjanu u razdoblju od 1850. do 1860. godine konstantno je varirao. Zahvaljujući broju krštenja i smrti u tom razdoblju vidljivo je da je bilo ukupno više rođenih nego umrlih, odnosno da se povećavao broj stanovnika. Taj je prirast vidljiv sve do godine 1854. kada dolazi do naglog pada broja krštenja te naglog rasta broja smrti. U godini kolere, 1855., broj umrlih je dvostruko viši nego broj krštenja. Nakon toga opet je vidljiv prirast broja stanovnika.

Tablica 61. Broj krštenja, vjenčanja i smrti u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

Godina	Krštenja	Vjenčanja	Smrti	Prirast (pad)
1850.	194	59	143	51
1851.	209	48	178	31
1852.	204	49	117	87
1853.	205	39	152	53
1854.	149	43	232	-83
1855.	170	59	358	-188
1856.	195	65	139	56
1857.	196	54	137	59
1858.	192	51	179	13
1859.	210	33	136	74
1860.	163	45	152	11
Ukupno	2.087	545	1.923	164

Grafikon 30. Broj krštenja, vjenčanja i smrti u župi Vodnjan u razdoblju od 1850. do 1860. godine.

ZAKLJUČAK

U matičnim knjigama župe Vodnjan u razdoblju od 1816. do 1860. godine upisano je 8.277 krštenja, 1.845 vjenčanja te 7.597 slučaja smrti. U razdoblju od 1846. do 1850. godine upisano je najviše krštenja (970, 11,71%) i smrti (1.048, 13,79%) dok je najviše vjenčanja bilo na kraju istraženog razdoblja, od 1856. do 1860. godine (248, 13,44%). Najmanje vjenčanja (162, 8,78%) i smrti (679, 8,93%) bilo je u razdoblju od 1821. do 1825. godine, dok je najmanje krštenja (806, 9,73%) bilo u razdoblju od 1816. do 1820. godine. U ukupnom razdoblju najviše krštenja bilo je u siječnju, veljači i ožujku, vjenčanja u veljači i studenom te smrti u rujnu i listopadu. Najmanje krštenja bilo je u lipnju i srpnju, vjenčanja u ožujku i prosincu te smrti u lipnju i srpnju.

U razdoblju od 1850. do 1860. godine u župi Vodnjan krstilo se 2.087 djece, od kojih 1.056 (50,59%) dječaka i 1.028 (49,25%) djevojčica. Najviše začeca je bilo u travnju i svibnju, a najmanje u rujnu. Mali je broj nezakonite djece, samo 43 (2,06%). U navedenom razdoblju rođeno je 19 blizanaca, u prosjeku 2.09 godišnje te jedne trojke koje su umrle pri porodu, pa u knjigu nisu upisana njihova imena niti spol. S područja Roverije kršteno je 217 djece, odnosno 10,39% od ukupno krštenih. Roditelji su djeci najčešće davali jednočlano ime. Najčešće muško ime bilo je Ivan (*Ioannes, Joannes, Iohannes*), žensko Marija (*Maria*), a prezime Manzin.

U istraživanom razdoblju u župi Vodnjan vjenčalo se 545 parova. Najviše vjenčanja bilo je 1856. godine (65, odnosno 11,92%). Parovi su se najčešće ženili u veljači (27,88%) i studenom (26,60%), a najmanje u ožujku (2,75%), rujnu (2,38%) i prosincu (1,83%). Najviše vjenčanja bilo je ponedjeljkom (21,65%) i srijedom (20,18%), a najmanje petkom (5,13%). Muškarci su u brak ulazili prosječno s 30, a žene s 25-26 godina. Najviše je vjenčanja bilo između neoženjenog i neudate (77,79%) te je muškarac najčešće bio stariji od žene.

U razdoblju od 1850. do 1860. godine u župi Vodnjan umrle su 1.923 osobe od kojih 980 (50,96%) muškaraca i 943 (49,03%) žene. Najviše je umrlih bilo u godini kolere 1855. godine (358, odnosno 18,61%), a najmanje 1857. godine (137, 7,12%). Godišnje je prosječno umiralo 174.81 ljudi. Iz područja Roverije umrlo je 10,97% od ukupno umrlih. Najčešće su umirala mala djeca u dobi od 0 do 15 godina. Pri porodu je umrlo 45 beba. Bolesti koje su zahvatile vodnjansko stanovništvo u istraženom razdoblju su: afte, anemija, angina, apopleksija, dijareja, disenterija, edem, hidrops, hripavac, kaheksija, kolera, konvulzije, marazam, rahitis, spazam, tifus, trizmus,

tuberkuloza upala pluća, itd. Kolera je zahvatila stanovništvo Vodnjana 1855. godine kada je zbog nje u razdoblju od 4. kolovoza do 6. listopada umrlo 167 ljudi. Najviše je pogađala stanovništvo od 16. do 59. godine života te je ravnomjerno usmrćivala i žene i muškarce. Osim običnih uzroka smrti postojale su i takozvane neobične smrti kao utapanje, spaljivanje itd.

Župa Vodnjan je u obrađenom razdoblju slijedila kretanje ostalih župa Istre. Uspoređujući razdoblja od 1816. do 1860. godine te 1850. i 1860. godine može se zaključiti da osim rasta broja stanovnika, koji donosi i rast broja krštenja, vjenčanja i smrti, nema nikakvih drugih razlika što se tiče krštenja, vjenčanja i smrti u župi Vodnjan.

Matične knjige krštenih, vjenčanih i umrlih župe Vodnjan predstavljaju bogati izvor podataka za demografsko istraživanje toga grada. Matične knjige predstavljaju važan izvor za poznavljanje strukture društva te za druge grane povijesti kao što je povijest medicine.

LITERATURA

- Beroša, Miroslav, „Habitat u pokretu i apoteoza obilja. Monografski prikaz prošlosti Vodnjana, južnoistarskog trgovišta“, u: *Vodnjanski statutus – Statuto di Dignano*, priredili Nella Lonza i Jakov Jelinčić, Vodnjan: Grad Vodnjan-Dignano i Državni arhiv u Pazinu 2010, 34-83.
- Bertoša, Slaven, *Život i smrt u Puli: starosjeditelji i doseljenici od XVII do XIX. stoljeća*, Pazin: Skupština Udruga Matice Hrvatske Istarske županije, 2002.
- Bertoša, Slaven, "Nati nel medesimo parto: Slučajevi rođenja blizanaca u Puli – prema podacima iz novovjekovnih matičnih knjiga", u: *Filii, filiae...: položaj i uloga djece na jadranskom prostoru. Zbornik IV. istarskog povijesnog biennala*, ur. M. Mogorović Crljenko, Poreč: Državni arhiv u Pazinu, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Zavičajni muzej Poreštine, 162-183.
- Budicin, Marino „Alcune linee e fattori di sviluppo demografico di Orsera nei secoli XVI-XVIII“, *Atti del Centro di ricerche storiche –Rovigno*, XVIII, 1987-1988., 93-120.
- Budicin, Marino, "L'andamento della popolazione a Cittanova nei secoli XVI–XVIII“, *Atti del Centro di ricerche storiche -Rovigno*, XIX, 1988.-1989., 75-106.
- Crkva u Istri: osobe, mjesta i drugi podaci Porečke i Pulske biskupije : (stanje 1. siječnja 1987.), ur: Marijan Bartolić, Ivan Grah, Poreč ; Pazin: Biskupski ordinarijat Poreč: IKD "Juraj Dobrila", 1987.
- Dabo, Mihovil, "Stvarni problemi i popularna predodžba: postavljanje Josipa Velikanje za kapelana u Juršićima", *HISTRIA*, Vol. 1, No. 1, 2011., 61-78.
- Doblanović, Danijela, „Povijesnodemografske crtice o stanovništvu župe Čepić (1782. – 1861.)“, *Tabula* 12, 2014, 95-96.
- Doblanović, Danijela, „Sezonska kretanja začeca/rođenja župe Svetvinčenat u 18. stoljeću“, *Povijesni prilozi* vol. 43/ br. 43, 2012., 217-233.
- Doblanović, Danijela, „Svetvinčenat kroz matične knjige umrlih“, u: *Zbornik u čast Miroslava Bertoše*, knjiga 2, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Državni arhiv u Pazinu, 2013., 537-557.
- Drandić, Alen, „Demografska analiza podataka matičnih knjiga krštenih i vjenčanih župe Svetvinčenat (1875.-1900.)“, *Vjesnik Istarskog arhiva*, 20, 2013, 113-141.

- Ipšić, Irena, „Demografske i društveno-gospodarske posljedice epidemije kolere: primjer epidemije u Drenovcima 1873. Godine“, *Scrinia slavonica* 10 (2010), 527-545.
- Ivetic, Egidio, „Aspetti della struttura familiare nell'Istria rurale del primo Ottocento. Le parrocchie di Canfanaro e Dignano nel 1822“, *Quaderni giuliani di storia*, 16/ 2, 1995, 7-31.
- Jelinčić, Jakov, „Matične knjige s područja Pazinštine do 1945 (1949) godine“, *Vjesnik istarskog arhiva* 4, God. 2-3 (1992-1993), sv. 2-3, str. 253-275
- Ficović, Ivo „Zbirka maticnih knjiga Historijskog arhiva u Dubrovniku“, *Arhivski vjesnik* 25, 1982, 7-35.
- *Istarska enciklopedija*, Zagreb: Leksikografski zavod Miroslava Krleže, 2005.
- *Istra kroz vrijeme: pregled povijesti Istre sa osvrtom na grad Rijeku*, uredio Egidio Ivetic, Rovinj - Rovigno: Centar za povijesna istraživanja - Centro di ricerche storiche, 2009.
- Jelinčić, Jakov, "Matične knjige Buzeta, važan izvor za proučavanje buzetske povijesti", *Buzetski zbornik* 9, 1985., 105-119.
- Keros, Predrag, *Veliki zdravstveni savjetnik*, Zagreb: Novi Liber, 1995.
- Krivošić, Stjepan, „Izvori za historijsku demografiju: starije matične knjige,“ *Arhivski vjesnik*, Vol. No. 32, 1988, 13-80.
- Krivošić, Stjepan, *Stanovništvo i demografske prilike u sjeverozapadnoj Hrvatskoj u XVIII. i prvoj polovini XIX. stoljeća*, Zavod za znanstveni rad HAZU Varaždin, Varaždin, 1991,
- Krvopić, Lana, „Matična knjiga krštenih župe Tinjan“, *Vjesnik Istarskog arhiva*, 20, 2013, 39-58.
- Lonza, Nella „Vodnjanski statut u pravnom krajobrazu istarskoga kasnog srednjovjekovlja“, u: *Vodnjanski statut – Statuto di Dignano*, priredili Nella Lonza i Jakov Jelinčić, Vodnjan: Grad Vodnjan-Dignano i Državni arhiv u Pazinu 2010 , 84-167.
- Luetić, Tihana, "Demografska analiza stanovništva grada Samobora od kraja 18. stoljeća do 1857. godine", *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU*, br. 21, 2003., 193-204.
- *Medicinski leksikon*, ur: Ivo Padovan, Zagreb: Leksikografski zavod Miroslava Krleže, 1992.

- Mogorović Crljenko, Marija, *Druga strana braka – Nasilje i ilegitalnost u (izvan)bračnim vezama na području Porečke biskupije u prvoj polovici 17. stoljeća*, Zagreb: Srednja Europa, 2012.
- Mogorović Crljenko, Marija, *Nepoznati svijet istarskih žena – Položaj i uloga žene u istarskim komunalnim društvima: primjer Novigrada u 15. i 16. stoljeću*, Zagreb: Srednja Europa, 2006.
- Mogorović Crljenko, Marija, "Odnos prema nezakonitoj djeci u istarskim komunalnim društvima od kraja 15. do sredine 17. stoljeća", u: *Filii, filiae...: položaj i uloga djece na jadranskom prostoru. Zbornik IV. istarskog povijesnog biennala*, ur. M. Mogorović Crljenko, Poreč: Državni arhiv u Pazinu, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Zavičajni muzej Poreštine, 2011., 147-161.
- Muzur, Amir, "Istarski sveti Rok: od zaštitnika kuge do zaštitnika od kolere", u: *Epidemične bolesti v Istri v 19. in 20. stoletju*, ur: Ante Škrobonja, Koper: Histria Ediciones, 2010, 69-78.
- Nikočević, Lidija, „Konstrukcija identiteta i muzeološka interpretacija kulture zajednica u Istri“, *Etnološka Tribina* 30, vol. 37, 2007
- Radossi, Giovanni, "La toponomastica comparata di Dignano, Fasana, Gallesano Valle e Sissano in Istria", *Atti del Centro di Ricerche Storiche – Rovigno*, vol. XX., 1989-1990., 85-132.
- Salihović Davor „Rođenja i krštenja u Labinu od 1861. do 1871.“, *Vjesnik Istarskog arhiva*, 20, 2013, 85-112.
- Stipetić, Vladimir, Vekarić, Nenad, *Povijesna demografija Hrvatske*, Zagreb – Dubrovnik: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zavod za povijesne znanosti u Dubrovniku, 2004.
- Strulli, Bernard *Istarsko okružje 1825-1860. Prvi dio*, Vjesnik Historijskih arhiva u Rijeci i Pazinu, Posebna izdanja 8, Pazin-Rijeka, 1964.
- Šetić, Nevio, *Napoleon u Istri. Istra za francuske uprave 1805.-1813.*, Pula: Istarska književna kolonija Grozd, 1989.
- Vekarić, Nenad i dr., *Vrijeme ženidbe i ritam poroda. Dubrovnik i njegova okolica od 17. do 19. stoljeća*, Zagreb-Dubrovnik: Zavod za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku, 2000.
- Vekarić, Nenad i Vranješ-Šoljan, Božena, „Početak demografske tranzicije u Hrvatskoj“, *Anali Zavoda HAZU u Dubrovniku*, 2009., br. 47., 9-62.

- Vlahov, Dražen, „Matične knjige u Povijesnom arhivu u Pazinu“, *Vjesnik istarskog arhiva*, God. 2-3 (1992-1993), sv. 2-3, str. 277-309.
- *Vodnjanski statut - Statuto di Dignano 1492.*, priredili: Nella Lonza i Jakov Jelinčić, Vodnjan-Pazin: Grad Vodnjan i Državni arhiv u Pazinu 2010.
- Zuprić, Monika, „Kćeri i sinovi Tara, Vabriga i Frate. Analiza matičnih knjiga krštenih župe Tar 1850-1880.“ *Vjesnik Istarskog arhiva*, 20, 2013, 59-84.
- Železnik, Urška, "Kolera in urbano prebivalstvo: Koper in obalna mesta v 19. stoletju" u: *Epidemične bolezni v Istri v 19. in 20. stoletju*, ur: Ante Škrobonja, Koper: Histria Ediciones, 2010, 49-68.

SAŽETAK

U radu *Životni ciklus vodnjanske župe: krštenja, vjenčanja i smrti u 19. stoljeću* analizirani su podaci iz matičnih knjiga krštenih, vjenčanih i umrlih župe Vodnjan u razdoblju od 1816. do 1860. godine, te detaljnije oni iz razdoblja od 1850. do 1860. godine.

U radu se analiziraju rođenja i krštenja, imena djece, svećenika i babica te njihova uloga prilikom rođenja, odnosno krštenja, kao i zanimanja roditelja i kumova. Zatim su analizirani i brakovi sklopljeni u Vodnjanu, godine kada su mladenci stupali u brak te dani u tjednu kada se brak sklapao. U radu se na kraju analiziraju i smrti i bolesti koje su pogodile vodnjansko stanovništvo. Rad je popraćen i tablicama s brojem krštenja i začeca po godinama, s brojem djece prema spolu, brojem blizanaca, imenima djece, svećenika koji su krstili djecu, brojem djece koju su krstili, imenima babica i brojem djece koju su porodile te brojem vjenčanja, godinama mladenaca, danima u tjednu kada su se parovi vjenčavali, te brojem umrlih po mjesecima i godinama te prema životnoj dobi i spolu.

Rad predstavlja sažeti prikaz krštenih, vjenčanih i umrlih sredinom 19. stoljeća u Vodnjanu, gradiću koji se nalazi na jugozapadu istarskog poluotoka. Osim podataka iz matičnih knjiga župe Vodnjan, navedena su i istraživanja ostalih autora koji su proučavali matične knjige drugih mjesta te njihova usporedba.

SUMMARY

In this Thesis titled, The life cycle of Vodnjan's parish: the number of christenings, marriages, and deaths in the 19th century are analyzed data from the registry books ,containing every christening, marriage and death in the county of Vodnjan throughout the period of 1816 to 1860, even more so detailed from the period of 1850 to 1860.

This thesis analyzes the number of births and christenings, the names of children that are born,priests and midwives including their role during the births or christenings,and also the professions of parents and godparents. Afterwards, there are the analyses of marriages in Vodnjan, more accurately the date when newlyweds were joined in marriage. The end of the thesis analyzes the deaths and diseases that inflicted the population of Vodnjan. The thesis is accompanied by tables that show the number of christenings and births per year also showing the number of children by gender, the number of twins born names of the children, the priest who christened them, the number of christened, the names of the midwives and the number of children they accompanied during birth. It also shows the number of weddings the age of the newlyweds and the date they got married also including the dates of each death according to the gender and age.

This thesis presents a summary of the christenings,marriages,and deaths in the mid 19th century in a small town southwest of the Istrian peninsula named Vodnjan. Other than the data from the registry books of Vodnjan here are also listed the authors that researched and studied other registry books from different places and their comparisons.